

OBSAH

Část A: PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI

9.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2021 (VIII) (21/23, 21/37)	789
10.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2022 (IV) (22/01, 22/05, 22/10, 22/20, 22/21, 22/24, 22/27, 22/30, 22/31)	790

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

21/28	Elektronizace v resortu Ministerstva spravedlnosti	795
21/29	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu rodinné politiky	825
21/30	Peněžní prostředky státního rozpočtu určené na účelovou podporu průmyslového výzkumu, vývoje a inovací v rámci národních programů v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu	853
21/38	Peněžní prostředky státu vynakládané na odškodňování	885
22/03	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Český telekomunikační úřad	903

Část A**Plán kontrolní činnosti****9. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2021 (VIII)****Číslo kontrolní akce: 21/23****Předmět kontroly:**

Správa majetku zajištěného, zastaveného, zabraného, propadlého a prodaného v trestním a daňovém řízení

Změna v položce:

Časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 12/2022
(původní údaj: 09/2022).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 7/XIV/2022 na svém XIV. jednání 17. 10. 2022.

Číslo kontrolní akce: 21/37**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na modernizaci dálnice D1

Změna v položce:

Časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 02/2023
(původní údaj: 11/2022).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 6/XV/2022 na svém XV. jednání 21. 11. 2022.

10. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2022 (IV)

Číslo kontrolní akce: 22/20

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky vynakládané na realizaci vybraných cílů *Národní strategie elektronického zdravotnictví*

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *vypouští se:*

Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Praha;

– *doplňuje se:*

Nemocnice Na Homolce, Praha.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 8/XIV/2022 na svém XIV. jednání 17. 10. 2022.

Číslo kontrolní akce: 22/21

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované Ministerstvem průmyslu a obchodu na institucionální podporu výzkumných organizací

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *vybraní příjemci peněžních prostředků – upřesňuje se:*

ORLEN UniCRE a.s., Ústí nad Labem;

Centrum výzkumu Řež s.r.o., Husinec;

VÚTS, a.s., Liberec;

MemBrain s.r.o., Stráž pod Ralskem;

SVÚOM s.r.o., Praha;

Výzkumný a zkušební letecký ústav, a.s., Praha.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 9/XIV/2022 na svém XIV. jednání 17. 10. 2022.

Číslo kontrolní akce: 22/24

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na výstavbu kanalizačních stok

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– vybraní příjemci peněžních prostředků – upřesňuje se:

obec Heřmanova Huť,

obec Pernarec,

obec Třebesko,

obec Čistá,

Svazek obcí Dražansko a okolí,

obec Štarnov,

obec Bílovice-Lutotín.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 10/XIV/2022 na svém XIV. jednání 17. 10. 2022.

Číslo kontrolní akce: 22/01

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky vynakládané na systém časového zpoplatnění dle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích

Změna v položce:

Časový plán:

– předložení KZ ke schválení: 02/2023
(původní údaj: 11/2022).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 7/XV/2022 na svém XV. jednání 21. 11. 2022.

Číslo kontrolní akce: 22/05

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované státním příspěvkovým organizacím

Změna v položce:

Časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 02/2023
(původní údaj: 12/2022).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 8/XV/2022 na svém XV. jednání 21. 11. 2022.

Číslo kontrolní akce: 22/27

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státu určené na podporu bydlení

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

- *vybraní příjemci peněžních prostředků – upřesňuje se:*

Společenství vlastníků Nisa - Jáchymovská 240,241,242, Liberec;
statutární město Ostrava, městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz;
město Frýdlant;
město Harrachov;
obec Branka u Opavy;
Suprost s.r.o., Nové Město pod Smrkem;
REGOS M, spol. s r.o., Ostrava.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 9/XV/2022 na svém XV. jednání 21. 11. 2022.

Číslo kontrolní akce: 22/30

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky vynakládané v souvislosti s paliativní péčí

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– vybraní příjemci peněžních prostředků – upřesňuje se:

Domov - plzeňská hospicová péče, z.ú., Plzeň;

Hospic svatého Lazara z.s., Plzeň.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 10/XV/2022 na svém XV. jednání 21. 11. 2022.

Číslo kontrolní akce: 22/10

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na realizaci a implementaci genderových auditů

Změna v položce:

Časový plán:

– předložení KZ ke schválení: 02/2023
(původní údaj: 12/2022).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 3/XVI/2022 na svém XVI. jednání 12. 12. 2022.

Číslo kontrolní akce: 22/31

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státu související s působností orgánů státní správy v oblasti hazardních her a správy daně z hazardních her

Změna v položce:

Časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 03/2023
(původní údaj: 12/2022).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XVI/2022 na svém XVI. jednání 12. 12. 2022.

Část B**Kontrolní závěry z kontrolních akcí****Kontrolní závěr z kontrolní akce****21/28****Elektronizace v resortu Ministerstva spravedlnosti**

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2021 pod číslem 21/28. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Roman Procházka.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodárnost a účelnost vynakládání peněžních prostředků na elektronizaci v resortu Ministerstva spravedlnosti.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo spravedlnosti (dále také „MSP“),
Probační a mediační služba (dále také „PMS“).

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od října 2021 do června 2022.

Kontrolováno bylo období od roku 2016 do roku 2020, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

Peněžní prostředky jsou uváděny včetně DPH, není-li uvedeno jinak.

Kolegium NKÚ na svém XIV. jednání, které se konalo dne 17. října 2022,

schválilo usnesením č. 12/XIV/2022

kontrolní závěr v tomto znění:

Elektronizace v resortu Ministerstva spravedlnosti

MSp pokročilo v období 2016–2021 v rozvoji eJustice minimálně

10 %

MSp splnilo pouze dva z dvaceti
cílů Strategie eJustice

MSp tak například neumožnilo
snadnou a přívětivou
komunikaci s účastníky řízení
a veřejností včetně poskytování
informací.

23 %

MSp dokončilo osm z třiceti
sedmi aktivit akčního plánu
Strategie eJustice

MSp například nezajistilo
vzdálené nahlížení do spisu,
sdílení dat mezi resortními
informačními systémy,
elektronické podání,
elektronický monitoring
odsouzených.

85 %

Z padesáti devíti provozovaných
informačních systémů je
padesát zatíženo alespoň
jedním zásadním problémem

Stále například přetrvávají
nevýhodné licenční podmínky
u provozovaných informačních
systémů a neexistuje rozhraní
pro výměnu informací mezi
informačními systémy.

331,5 mil. Kč

objem peněžních prostředků vynaložených na plnění Strategie eJustice
v období 2016–2021

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ v kontrole prověřil účelnost a hospodárnost vynakládání peněžních prostředků na realizaci *Resortní strategie pro rozvoj eJustice 2016–2020* (dále také „Strategie eJustice“). Zaměřil se na kontrolu plnění cílů a realizace aktivit/projektů stanovených v této strategii.

MSp v letech 2016 až 2021 pokročilo v elektronizaci resortu justice jen minimálně. Na plnění cílů Strategie eJustice resort vynaložil již 331,5 mil. Kč. NKÚ vyhodnotil realizaci Strategie eJustice včetně jejího řízení jako neefektivní. MSp nezajistilo dokončení klíčových aktivit. Aktivita, které dokončeny byly, nemůže bez realizace navazujících projektů využívat a plnit stanovené cíle. V resortu justice jsou tak stále využívány informační systémy, včetně systémů elektronické spisové služby, které jsou technicky i morálně zastaralé, vybudované na různých platformách. Informační systémy jsou vzájemně nekompatibilní a nesdílejí data. Zároveň jsou finančně náročné na správu. Chybí uživatelsky přívětivé nástroje pro komunikaci s účastníky řízení a pro zasílání elektronických podání s možností okamžité elektronické platby. Elektronický spis existuje pouze u agendy elektronických platebních rozkazů.

Ze tří prověřovaných projektů nefungoval v době ukončení kontroly NKÚ ani jeden. Projektem *eJustice 2020 – část eSIR* mělo MSp realizovat většinu klíčových aktivit, které se vážou k implementaci elektronického spisu a nové modulární elektronické spisové služby v justičních agendách. Tento projekt má již tříleté zpoždění. Prodlužování realizace přináší riziko nezpůsobilosti výdajů k proplacení z fondů Evropské unie a růstu celkových výdajů, což by mělo negativní dopad na hospodárnost. Obdobná rizika přináší i realizace projektu *Agendový informační systém Probační a mediační služby*, který má již dvouleté zpoždění. Projekt *Elektronický monitorovací systém* byl po třech letech provozu ukončen a Probační a mediační služba se musela vrátit ke kontrolám odsouzených formou fyzických návštěv.

MSp nestanovilo ani rámcový odhad objemu peněžních prostředků, které bude na splnění cílů Strategie eJustice potřebovat. V důsledku několikaleté absence resortní informační koncepce nemělo MSp vyjasněnou představu, jaké projekty, v jakém rozsahu a čase bude realizovat. Rozvoj eJustice tak byl nekoordinovaný.

Celkové vyhodnocení vyplývá z následujících skutečností:

1. MSp nenaplnilo cíle Strategie eJustice, zásadní problémy v ICT neodstranilo

MSp do června 2022 v rámci realizace Strategie eJustice dokončilo z celkového počtu 37 plánovaných aktivit pouze 8. Na většinu zrealizovaných aktivit však mají navazovat další, které MSp nerealizovalo. MSp se podařilo naplnit pouze dva specifické cíle z celkových 20 (viz příloha č. 1). Nenaplnění cílů Strategie eJustice má mimo jiné negativní dopad na plnění cílů programu *Digitální Česko*.

Na realizaci Strategie eJustice bylo v období 2016–2021 vynaloženo 331,5 mil. Kč. Největší část těchto prostředků (247 mil. Kč) byla vynaložena na pořízení videokonferenčních prostředků a nahrávacích zařízení do soudních síní. Klíčové aktivity pro naplnění cílů Strategie eJustice MSp nedokončilo nebo realizovat ani nezačalo. Zejména nevytvořilo a neimplementovalo nový elektronický systém spisové služby (dále také „eSpis“), centrum

justice¹ ani justiční service bus². MSp neeliminoválo zásadní problémy v ICT, se kterými se resort justice potýká minimálně od roku 2007.

2. MSp opakovaně prodlužovalo realizaci projektu klíčového pro rozvoj eJustice; ten stále není dokončen

Výstupem projektu *eJustice 2020 – část eSIR* (dále také „projekt eSIR“) má být kromě pořízení nového agendového informačního systému insolvenčního rejstříku také vytvoření eSpisu a centra justice. MSp v projektu eSIR pořídilo jen tři prvky centra justice ze sedmi a vynaložilo 4,1 mil. Kč, tj. 2 % výdajů stanovených na projekt. Bez pořízení a zprovoznění eSpisu a agendového IS insolvenčního rejstříku lze všechny již pořízené podpůrné IS využívat jen velmi omezeně. Implementace většiny nástrojů moderní eJustice je bez výstupů projektu eSIR vyloučena.

MSp v průběhu realizace projektu eSIR rozdělovalo a opět slučovalo veřejné zakázky (dále také „VZ“) a posouvalo jejich realizaci. Zároveň doplňovalo, rozšiřovalo a vynechávalo dílčí aktivity. Tento nekoncepční postup byl příčinou opakovaného prodlužování termínu ukončení realizace z 31. 12. 2019 až do 31. 12. 2023 (nejzazší možný termín). Pokud MSp do tohoto data nedokončí projekt eSIR a nenaplní jeho účel, stanou se výdaje až do výše 177,8 mil. Kč nezpůsobilými k proplacení z fondů Evropské unie (dále také „EU“). Veškeré výdaje projektu by pak MSp muselo hradit z prostředků státního rozpočtu. Prodlužování realizace přináší i riziko zvýšení celkových výdajů projektu.

3. Elektronický monitoring osob nefunguje, jejich kontrolu opět vykonávají pouze probační úředníci formou fyzických návštěv

Elektronický monitoring osob odsouzených k trestu domácího vězení a osob v režimu nahrazení vazby dohledem se PMS a MSp pokoušely opakovaně realizovat již od roku 2012. Teprve v září 2017 PMS uzavřela smlouvu na dodání elektronických náramků, softwaru pro monitorovací centrum a na poskytování servisních a rozvojových služeb. Vybraný dodavatel však již od počátku spolupráce neplnil některé závazky ze smlouvy nebo je plnil se značným zpožděním. Koncem roku 2021 tak PMS odstoupila od smlouvy a provoz elektronického monitorovacího systému (dále také „EMS“) ukončila. Smluvní sankce a náhrady škod vyčíslila na 139,5 mil. Kč. Tyto prostředky po dodavateli vymáhá soudně.

Od prosince 2021 se PMS musela vrátit ke kontrolám odsouzených formou neohlášených fyzických návštěv. Průměrné měsíční náklady na tyto kontroly se pohybují v rozmezí 232 tis. Kč až 464 tis. Kč. Od ukončení provozu EMS není plněn příslušný specifický cíl Strategie eJustice.

4. Minimální pokrok v rozvoji eJustice souvisí s absencí základních řídicích dokumentů a neschopností čerpat rozpočtované investiční prostředky

V rozporu s právními předpisy nemělo MSp zpracovanou, schválenou a akreditovanou informační koncepci resortu justice (dále také „IK MSp“), a to již od roku 2000. Zároveň

¹ Centrum justice je soubor několika samostatných podpůrných IS, jejichž funkce mají být využívány alespoň dvěma agendovými IS.

² Justiční (enterprise) service bus je sběrnice sdílených služeb v rámci justice. Umožňuje organizačním složkám justice navzájem sdílet aktuální data a služby.

nemělo zpracovanou Enterprise architekturu justice. Za činnosti a podklady pro zpracování těchto dokumentů uhradilo MSp dodavatelé 5,5 mil. Kč. Tím, že MSp nezpracovalo a neschválilo IK MSp a Enterprise architekturu, vynaložilo tyto peněžní prostředky neefektivně.

Investiční výdaje vynaložené na ICT byly v resortu justice v období 2016–2021 v porovnání s provozními výdaji třetinové (926,7 mil. Kč vs. 2 941,2 mil. Kč). MSp v letech 2016–2021 čerpalo investiční výdaje rozpočtované na oblast ICT pouze v rozsahu 21 % až 50 %. MSp se zejména nedařilo realizovat dle plánu projekty eJustice a s nimi spojené klíčové VZ.

II. Informace o kontrolované oblasti

Ministerstvo spravedlnosti je zodpovědné za stanovení a implementaci strategie v oblasti své působnosti. Má usměrňovat a řídit využívání ICT u soudů, státních zastupitelství, Vězeňské služby a Probační a mediační služby. Dále odpovídá za koordinaci oblasti ICT u Justiční akademie, Rejstříku trestů a Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. MSp je správcem rozpočtové kapitoly 336. Kromě výdajů MSp zahrnuje tato kapitola státního rozpočtu výdaje 98 soudů, 97 státních zastupitelství, Vězeňské služby, Probační a mediační služby, Justiční akademie, Rejstříku trestů a Institutu pro kriminologii a sociální prevenci.

Probační a mediační služba vykonává dohled nad podezřelým nebo nad obviněným, obžalovaným či odsouzeným (probase) a mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi podezřelým nebo obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu v souvislosti s trestním řízením (mediace). PMS je zodpovědná za implementaci EMS, který umožňuje účinnou a bezprostřední kontrolu výkonu vhodných alternativních trestů a opatření.

V roce 2016 MSp zpracovalo *Resortní strategii pro rozvoj eJustice 2016–2020*, která byla schválena usnesením vlády ze dne 8. června 2016 č. 505³. Jednalo se o první samostatnou koncepci v této oblasti. Elektronizaci justice, zkráceně eJusticí, se dle tohoto dokumentu rozumí využití ICT v justici s cílem podpořit spravedlivé, zákonné a rychlé rozhodování organizačních složek resortu justice a jejich efektivní, hospodárné a transparentní fungování. Globálním cílem této strategie bylo „podporovat zajištění práva na spravedlivý proces a práva na soudní ochranu a zefektivnit fungování všech organizačních složek resortu justice“. Globální cíl byl rozpracován do 3 strategických a 20 specifických cílů (viz příloha č. 1). Rozvoj eJustice byl také jedním ze specifických cílů strategie Smart Administration⁴ na období 2007–2015 a následně i *Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky na období 2014–2020*. Dle evaluačních zpráv nebylo ani v jednom případě stanoveného cíle dosaženo. Rozvoj eJustice je také součástí vládního programu *Digitální Česko*.

³ Usnesení vlády České republiky ze dne 8. června 2016 č. 505, o *Resortní strategii pro rozvoj eJustice na období let 2016 až 2020*.

⁴ Strategie nazvaná *Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby – strategie realizace Smart Administration 2007–2015*.

III. Rozsah kontroly

NKÚ v kontrole prověřil zejména hospodárnost a účelnost vynakládání peněžních prostředků na elektronizaci justice v resortu Ministerstva spravedlnosti. Kontrolováno bylo období od roku 2016 do roku 2020, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolou NKÚ byla u MSp prověřena realizace rozvoje eJustice. Účelnost peněžních prostředků vynaložených na realizaci Strategie eJustice (tj. na realizaci elektronizace justice) byla posuzována z hlediska plnění specifických a strategických cílů strategie. Hospodárnost peněžních prostředků vynaložených na realizaci Strategie eJustice byla posuzována z pohledu zajištění potřebných vstupů pro splnění stanovených úkolů, tj. aktivit, stanovených *Akčním plánem resortní strategie pro rozvoj eJustice 2016–2020*, které jsou relevantní pro posouzení efektivnosti plnění Strategie eJustice včetně řízení provozu a rozvoje ICT v resortu justice. Bylo ověřeno, zda a v jaké kvalitě má MSp zpracovávána resortní informační koncepci a další řídicí dokumenty pro oblast ICT, zda postupuje podle nich a vyhodnocuje jejich dodržování.

Ke kontrole NKÚ byl u MSp vybrán projekt eSIR. Jedná se o klíčový projekt eJustice, který má významně přispět k plnění cílů Strategie eJustice⁵ a zároveň k plnění *Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky na období 2014–2020* a programu *Digitální Česko*. U PMS byl ke kontrole vybrán projekt na nový agendový informační systém (dále také „AIS PMS“) a projekt EMS. NKÚ prověřil jejich nastavení a realizaci. Účelnost vynaložených peněžních prostředků byla posuzována z hlediska dodržení předmětu projektu, naplnění indikátorů a cílů projektu a naplnění příslušných specifických cílů Strategie eJustice. Hospodárnost vynaložených peněžních prostředků byla posuzována z hlediska doby realizace, dodržení podmínek poskytnutí dotace a parametrů projektu.

Kontrolovaný objem peněžních prostředků představoval peněžní prostředky vynaložené na realizaci Strategie eJustice ve výši **331 508 680 Kč**.

Kontrolovaný objem peněžních prostředků na projektové úrovni činil **33 079 294 Kč** a zahrnoval:

- peněžní prostředky vynaložené v rámci realizace projektu eSIR ve výši 4 141 830 Kč,
- peněžní prostředky vynaložené v rámci realizace projektu EMS ve výši 21 285 468 Kč,
- peněžní prostředky vynaložené v rámci realizace projektu nového AIS PMS ve výši 7 651 996 Kč.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Plnění Strategie eJustice

Resort justice se v oblasti ICT dlouhodobě potýká s několika zásadními problémy, jsou to:

- zastaralé, technologicky nejednotné, uživatelsky nepřívětivé a pomalé systémy elektronické spisové služby,
- neexistence elektronického spisu (elektronický spis existuje pouze u agendy elektronických platebních rozkazů),
- zcela nebo částečně neexistující komunikace mezi IS a s externími IS,

⁵ MSp uvedlo vazbu na 15 specifických cílů: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.6, 1.7, 2.1, 2.2, 2.5, 2.6, 2.7, 3.1, 3.2, 3.3 a 3.4.

- účastníci řízení nemají možnost vzdáleně nahlížet do spisu,
- nejednotná architektura IS a neexistence jednotné integrační platformy pro jednotlivé ICT komponenty a IS (nefungující systém infrastruktury a architektury),
- nevýhodné licenční podmínky – MSp není vlastníkem autorských práv, zdrojových kódů ani dokumentace k IS,
- outsourcing části ICT služeb a nízký počet ICT pracovníků MSp (nefungující správa a údržba ICT).

Alespoň jedním z výše uvedených problémů bylo zatíženo 50 z 59 provozovaných IS (viz příloha č. 2). Na provoz všech IS vynakládalo MSp ročně 167 899 886 Kč. Nejvyšší podíl těchto výdajů (101 506 399 Kč) vyplácelo MSp jedinému dodavateli na základě jedné provozní smlouvy z roku 2010. Tato smlouva se týkala zajištění provozu 19 IS.

MSp ve Strategii eJustice stanovilo cíle, kterých chtělo do roku 2020 dosáhnout a které měly výše uvedené problémy odstranit. Pro implementaci Strategie eJustice zpracovalo MSp akční plán⁶, který uváděl základní popisy jednotlivých specifických cílů, jejich přínosů a rizik spojených s jejich realizací. Ke každému specifickému cíli uvedlo minimálně jednu aktivitu k jeho naplnění. Jednotlivé aktivity chronologicky rozřadilo do jednotlivých let účinnosti Strategie eJustice. Postupy monitorování a vyhodnocování, hlavní fáze realizace a zdroje financování stanovilo MSp již v samotné Strategii eJustice. MSp však v akčním plánu ani ve Strategii eJustice neuvedlo k žádné aktivitě její časovou náročnost a odpovědné subjekty, nestanovilo rozpočet implementace či jiný plán financování a nevytvořilo odhad nákladů na realizaci jednotlivých aktivit. MSp sice určilo nositele a gestora Strategie eJustice, ale nestanovilo řídicí strukturu implementace, role a odpovědnosti subjektů zapojených do její implementace, pravidla a procesy implementace a postupy řízení rizik. MSp akční plán zpracovalo až v roce 2017, do doby ukončení kontroly NKÚ jej však neschválilo. Uvedenými kroky postupovalo MSp v rozporu s *Metodikou přípravy veřejných strategií*⁷ i se Strategií eJustice a nesplnilo úkol daný usnesením vlády ze dne 8. června 2016 č. 505.

MSp vypracovalo pouze jedno víceleté hodnocení realizace Strategie eJustice, a to v roce 2017⁸. Toto hodnocení však neschválilo. Průběžný monitoring stavu implementace Strategie eJustice MSp ve čtvrtletních intervalech neprovádělo, roční zprávy o vývoji eJustice nezpracovávalo. Závěrečné vyhodnocení plnění Strategie eJustice v době kontroly NKÚ Ministerstvo spravedlnosti zpracovávalo. Uvedeným jednáním postupovalo MSp v rozporu s plánem monitoringu stanoveným ve Strategii eJustice a nesplnilo úkol daný usnesením vlády ze dne 8. června 2016 č. 505.

Přestože MSp vynaložilo na realizaci Strategie eJustice k 7. 4. 2022 celkem 331 508 680 Kč, podařilo se mu naplnit pouze dva specifické cíle z celkových dvaceti. MSp zavedlo „automatický generátor náhodného přidělení nápadu mezi příslušné soudce“ a zajistilo „poskytování informací o rozhodování soudů“. Z celkového počtu 37 plánovaných aktivit splnilo MSp pouze osm. Přehled splněných aktivit včetně vynaložených peněžních prostředků

⁶ Akční plán resortní strategie pro rozvoj eJustice 2016–2020.

⁷ Vycházet při přípravě strategických dokumentů z *Metodiky přípravy veřejných strategií* bylo členům vlády uloženo usnesením vlády České republiky ze dne 2. května 2013 č. 318, k *Metodice přípravy veřejných strategií*.

⁸ *Informace o stavu plnění akčního plánu resortní strategie pro rozvoj eJustice 2016–2020 za období 2016–2017*.

je uveden v tabulce č. 1. Na většinu dokončených aktivit však mají navazovat jiné, dosud nezrealizované, bez nichž nemůže MSp příslušné specifické cíle naplnit (viz příloha č. 1).

Tabulka č. 1: Splněné aktivity Strategie eJustice

Aktivita	Výdaje (v Kč)
Sepsání funkčních požadavků na eSpis	–
Analýza oběhu dokumentů na soudech a státních zastupitelstvích	–
Vybavení soudních síní nahrávacími zařízeními	186 266 472
Pořízení <i>Generátoru náhodného přidělení</i>	2 571 250
Úprava resortních IS a pořízení potřebných nástrojů v souvislosti s účinností nařízení eIDAS ⁹	4 373 232
Zajištění videokonferencí v resortu justice	61 129 617
Vytvoření systému pro zveřejňování soudních rozhodnutí	47 190
Pořízení nástrojů vulnerability managementu pro odhalování kybernetických zranitelností	11 946 414

Zdroj: *Vyhodnocení stavu plnění Resortní strategie pro rozvoj eJustice 2016–2020*, verze k 7. 4. 2022; vlastní zpracování NKÚ.

Klíčové aktivity pro naplnění cílů Strategie eJustice a eliminaci zásadních problémů Ministerstvo spravedlnosti nezrealizovalo. Zejména nevytvořilo a neimplementovalo eSpis, centrum justice ani justiční service bus. Dále nevytvořilo a neimplementovalo EMS a nový portál justice, nezpracovalo Enterprise architekturu, pro soudy nezajistilo přepis mluveného slova na text, nezvýšilo kybernetickou odolnost IS, nenastavilo jednotná a závazná pravidla vývoje a integrace ICT, neautomatizovalo procesy správy a údržby ICT. Licenční a autorská práva ve svůj prospěch včlenilo do smluv pouze u 24 z 59 provozovaných IS.

Příčinou neúspěšné realizace Strategie eJustice bylo primárně selhání MSp při realizaci klíčového projektu eSIR a stále nezahájená realizace projektu justičního service bus. Součástí projektu eSIR je vytvoření elektronického systému spisové služby (eSpis), který přímo naplňuje šest specifických cílů a je prerekvizitou celé řady dalších. Nekoncepční způsob řízení a neefektivní využívání personálních kapacit dotčených útvarů znemožňovaly Ministerstvu spravedlnosti realizovat projekt eJustice v celém rozsahu v určeném časovém období. Rozčleněním implementace do delšího časového období nutně dochází k fyzickému i morálnímu opotřebení již dříve pořízených IS a hardwaru. Hrozí reálné riziko, že jednotlivé dílčí realizace v rámci Strategie eJustice na sebe nebudou navazovat a systémy nebudou interoperabilní. Zároveň nebude možné nově dodané systémy a komponenty plně využívat.

2. Realizace projektu eSIR – klíčového pro rozvoj eJustice

Projekt eSIR, reg. č. CZ.06.3.05/0.0/0.0/16_034/0002820, je spolufinancován z evropských strukturálních a investičních fondů v rámci *Integrovaného regionálního operačního programu*, konkrétně z jeho specifického cíle 3.2 prostřednictvím výzvy č. 26 *eGovernment I* vyhlášené 24. 3. 2016. MSp 24. 11. 2016 podalo žádost o podporu, jejíž přílohou byla studie proveditelnosti z 27. 10. 2016 a *formulář žádosti o stanovisko hlavního architekta eGovernmentu k plánovanému ICT projektu – typ A* z července 2016. Projekt byl schválen 25. 1. 2017. Jeho realizace měla být ukončena do 31. 12. 2019.

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES.

2.1 Nastavení projektu eSIR

Předmětem projektu eSIR je vytvoření nového agendového IS insolvenčního rejstříku. Tento nový systém by měl zavést do insolvenčního řízení plně elektronické podání a plně elektronický spis. V rámci projektu eSIR hodlalo MSp realizovat kromě nového agendového IS insolvenčního rejstříku i podpůrné aplikace, které budou sloužit jako informační platforma i pro ostatní systémy eJustice (tzv. centrum justice). Výstup projektu měl zahrnovat nejen vytvoření agendového IS insolvenčního rejstříku a centra justice, ale i centrálního modulu správy uživatelů a rolí, vytvoření justičního service bus, konfiguraci již existující komunikační brány justice a vytvoření dalších nezbytných podpůrných komponent.

Celkové způsobilé výdaje (dále také „CZV“) projektu eSIR byly stanoveny na 219 946 300 Kč, z toho peněžní prostředky z EU mají činit 177 848 578 Kč (80,86 % CZV) a peněžní prostředky ze státního rozpočtu 42 097 722 Kč (19,14 % CZV). Výdaje na hlavní aktivitu byly vyčísleny na 191 475 000 Kč, výdaje na vedlejší aktivity byly vyčísleny na 28 471 300 Kč. Hlavní aktivitou bylo pořízení dlouhodobého nehmotného majetku (softwaru). Vedlejšími aktivitami byly pořízení koncových hardwarových zařízení – skenerů (56 ks), zpracování zadávacích dokumentací pro VZ a pro organizování výběrových a zadávacích řízení, nákup služeb odborné konzultace a dozoru pro implementaci IS.

MSp zvolilo dva monitorovací indikátory: „počet pořízených IS“ s cílovou hodnotou 1 (měl být vytvořen nový agendový IS insolvenčního rejstříku) a „nová funkcionalita IS“ s cílovou hodnotou 5. MSp vybralo následující nové funkcionality: 1) samoobslužný proces veřejné správy, 2) integrace datového fondu orgánu veřejné moci a jeho propojení s dalšími orgány, aby bylo možné data sdílet a využívat je i v jiných IS veřejné správy, 3) interoperabilita na území státu s přesahem i např. v rámci EU, 4) celoplošná dostupnost, 5) zajištění provozní bezpečnosti a spolehlivosti.

MSp v souladu se studií proveditelnosti a *Metodickým manuálem projektového řízení* vytvořilo realizační tým, který řídil a koordinoval realizaci projektu eSIR a dohlížel na plnění věcného, časového a finančního plánu. Ne vždy byla dodržena stanovená frekvence jednání, a to zejména v letech 2017 a 2018.

MSp v době od 24. 11. 2016 do 31. 5. 2022 provedlo celkem 10 změn projektu eSIR. Opakovaně prodlužovalo termín ukončení realizace a upravovalo a posouvalo jednotlivé etapy. Zpracováním analýzy technických a věcných požadavků na fungování IS pověřilo oproti původnímu záměru vlastní zaměstnanec. Opakovaně přeskupovalo VZ a posouvalo jejich realizaci. Nejprve komplexní veřejnou zakázku na vývoj a implementaci požadovaných IS rozdělilo na 7 menších VZ. O dva roky později je téměř všechny opět sloučilo do jedné velké VZ. MSp doplňovalo, rozšiřovalo a zároveň vynechávalo dílčí aktivity (justiční service bus). Přerpracovalo architekturu projektu. Systém eSpis vyčlenilo z agendového IS insolvenčního rejstříku a zahrnuje ho do centra justice jako jeho nejvýznamnější složku. Nově tak má být eSpis robustním modulárním systémem spisové služby pro celou justici a samostatnou aplikací propojenou s agendovým IS insolvenčního rejstříku, resp. jinými agendovými IS, a ostatními prvky centra justice.

2.2 Veřejné zakázky projektu eSIR

MSp v rámci projektu eSIR zahájilo zadávací řízení ke čtyřem VZ, z toho jedno zrušilo (*Vývoj a implementace eSIR*), dvě dokončilo (*Vývoj a implementace – Registry justičních činitelů*,

Vývoj a implementace – Generátor náhodného přidělení) a jedno v době ukončení kontroly NKÚ stále realizovalo (*Vývoj a implementace eSIR a společných částí*).

Zadávací řízení k nadlimitní veřejné zakázce *Vývoj a implementace eSIR* zadávané v otevřeném řízení zahájilo MSp 1. 10. 2018. Předmětem plnění této VZ bylo vytvoření a implementace eSpisu a jeho nastavby pro agendu insolvenčního řízení a zajištění jejich provozu, podpory a rozvoje po dobu 5 let. V průběhu zadávacího řízení obdrželo MSp od uchazečů 33 žádostí o vysvětlení zadávací dokumentace s více než 200 dílčími dotazy. Po opakovaném vysvětlování a doplňování zadávací dokumentace a prodlužování lhůty pro doručení nabídek Ministerstvo spravedlnosti zadávací řízení ukončilo. MSp nebylo u této VZ schopno definovat technické a obchodní podmínky tak, aby zadávací podmínky umožňovaly podat vzájemně porovnatelné nabídky.

Zadávací řízení k nadlimitní VZ *Ministerstvo spravedlnosti – Registry justičních činitelů* zadávané v otevřeném řízení zahájilo MSp 15. 1. 2018. Předmětem plnění této VZ byly vývoj a implementace dvou registrů justičních činitelů, a to registru soudců a registru státních zástupců, a zajištění služeb podpory a rozvoje pro tyto registry po dobu 5 let. Jako ekonomicky nejvýhodnější vyhodnotilo MSp nabídku s nabídkovou cenou 2 868 000 Kč bez DPH. Dne 14. 6. 2018 uzavřelo MSp *Smlouvu o vytvoření informačního systému – Ministerstvo spravedlnosti – Registry justičních činitelů* a *Smlouvu o podpoře informačního systému – Ministerstvo spravedlnosti – Registry justičních činitelů*. Na základě smlouvy o dílo dodavatel vytvořil a 17. 12. 2018 předal k akceptaci IS *Registr soudců* a IS *Registr státních zástupců*. Oba registry byly do ostrého provozu spuštěny 8. 1. 2019. Následně MSp 13. 2. 2019 uhradilo dodavateli smluvní cenu ve výši 1 570 580 Kč. Pořízené registry justičních činitelů nemohou být plně využívány ke svému účelu, neboť nebyly dokončeny eSpis a agendový IS insolvenčního rejstříku, které na ně mají být napojeny a mají z nich čerpat údaje.

Zadávací řízení k nadlimitní VZ *Ministerstvo spravedlnosti – Generátor náhodného přidělení* zadávané v otevřeném řízení zahájilo MSp 15. 2. 2019. Předmětem plnění této VZ byly vývoj a implementace generátoru náhodného přidělení¹⁰ a zajištění služeb jeho podpory a rozvoje po dobu 5 let. Jako ekonomicky nejvýhodnější vyhodnotilo MSp nabídku s nabídkovou cenou 3 890 000 Kč bez DPH. Dne 10. 5. 2019 uzavřelo MSp *Smlouvu o dílo na vývoj a implementaci generátoru přidělování* a *Servisní smlouvu o údržbě a podpoře generátoru přidělování*. V průběhu realizace díla se doba jeho provedení prodloužila z původních 140 na 158 pracovních dnů. Na základě smlouvy o dílo dodavatel vytvořil a 19. 12. 2019 předal k akceptaci IS *Generátor náhodného přidělení*. Následně MSp 3. 2. 2020 uhradilo dodavateli smluvní cenu ve výši 2 571 250 Kč. Do ostrého provozu byl generátor spuštěn 1. 3. 2020. Pořízený generátor náhodného přidělení nemůže být plně využíván ke svému účelu, neboť nebyly dokončeny eSpis a agendový IS insolvenčního rejstříku, které mají využívat jeho funkcí.

Zadávací řízení k nadlimitní VZ *Vývoj a implementace eSIR a společných částí* zadávané v soutěžním dialogu zahájilo MSp 3. 2. 2020. Předmětem plnění této VZ byly vytvoření a implementace eSpisu a jeho nastavby pro agendu insolvenčního řízení a zajištění jejich provozu, podpory a rozvoje. Kromě eSpisu a nového agendového IS insolvenčního rejstříku zamýšlelo MSp touto VZ pořídit i zbývající prvky centra justice – tj. registr jmen, číselníky,

¹⁰ Generátor náhodného přidělení nápadu mezi příslušné soudce.

centrální tvorbu dokumentů a rozvrh práce. Po několika podaných námitkách, návrzích na přezkum k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, žádostech o vysvětlení mimořádně nízké nabídkové ceny a vyloučení jednoho z uchazečů vybralo MSp 10. 2. 2022, tj. po dvou letech od zahájení zadávacího řízení, dodavatele s nabídkovou cenou ve výši 98 829 760 Kč bez DPH. S tímto dodavatelem 2. 6. 2022 uzavřelo *Smlouvu o vývoji a implementaci eISIR a společných částí a Smlouvu o zajištění servisních a rozvojových služeb systému eISIR*.

2.3 Realizace projektu eISIR

MSp podalo dvě zprávy o realizaci a dvě zjednodušené žádosti o platbu. První zpráva o realizaci se týkala období od 1. 1. 2016 do 30. 6. 2019. Podána byla 26. 7. 2019. Dokončena a schválena byla 25. 9. 2019. Současně MSp předložilo 29. 7. 2019 první zjednodušenou žádost o platbu, ve které uvedlo CZV ve výši 1 570 570 Kč. Veškeré tyto výdaje byly investiční a týkaly se vytvoření dvou nových IS (registry justičních činitelů). Žádost byla 5. 9. 2019 finalizována a následně proplacena. Druhá zpráva o realizaci se týkala období od 1. 7. 2019 do 31. 12. 2020. Podána byla 29. 1. 2021. Dokončena a schválena byla 4. 3. 2021. Současně MSp předložilo 29. 1. 2021 druhou zjednodušenou žádost o platbu, ve které uvedlo CZV ve výši 2 571 250 Kč. Veškeré tyto výdaje byly investiční a týkaly se vytvoření nového IS (generátor náhodného přidělení). Žádost byla 1. 3. 2021 finalizována a následně proplacena.

MSp ve zprávách o realizaci nevykazovalo hodnoty monitorovacích indikátorů. MSp zároveň průběžně nesledovalo a nevyhodnocovalo ani plnění cílů projektu eISIR. S ohledem na postup realizace Ministerstvo spravedlnosti do doby ukončení kontroly NKÚ monitorovací indikátory ani cíle nenaplnilo.

MSp do června 2022 dokončilo v rámci projektu eISIR pouze IS *Registr soudců* a IS *Registr státních zástupců*, tj. registry justičních činitelů, a IS *Generátor náhodného přidělení*. Na tyto IS vynaložilo celkem 4 141 830 Kč. Vytvořením generátoru splnilo specifický cíl 1.6 Strategie eJustice a vytvořením registrů přispělo k plnění cíle 1.2 Strategie eJustice. Zároveň MSp v souvislosti s projektem eISIR zpracovalo *Analýzu insolvenční agendy soudů* a *Analýzu tvorby a oběhu dokumentů na soudech*. V rámci projektu eISIR pak byly zpracovány funkční požadavky na eSpis. Také těmito aktivitami přispělo MSp k plnění cíle 1.2 Strategie eJustice. MSp se naopak nepodařilo vytvořit a implementovat eSpis, nový agendový IS insolvenčního rejstříku a prvky centra justice – registr jmen, číselníky, centrální tvorbu dokumentů ani rozvrh práce. Vytvoření eSpisu, agendového IS insolvenčního rejstříku a ostatních IS je klíčové pro naplnění pěti specifických cílů Strategie eJustice (1.1, 1.2, 1.3, 1.7 a 2.2). Vybudování eSpisu je zároveň prerekvizitou k zahájení realizace jiných aktivit, a tedy k naplnění dalších specifických cílů.

Prodlužování realizace projektu eISIR, či dokonce jeho neúspěšná realizace, a tedy nevytvoření plánovaných IS s sebou přináší značná rizika. Současný agendový IS insolvenčního rejstříku je technologicky i morálně zastaralý a nevyhovující, architektura řešení je složitá a nepružná, dochází k pomalé odezvě. Při zachování současného stavu bude dále v insolvenční agendě soudní spis veden duálně, primárně v listinné podobě. Veškeré elektronické dokumenty se budou dále tisknout a veškeré listinné dokumenty se budou dále skenovat. Nedojde k zajištění vyšší transparentnosti a dlouhodobé archivace dat, ke zrychlení výkonu, k úspoře nákladů, času a práce, ke zvýšení počtu elektronických podání, bezpečnosti a zabezpečení dat, ke snížení počtu špatných informačních vazeb a výpadků systému. U aplikace, která slouží pro vedení evidence insolvenčních správců, hrozí dokonce nebezpečí ztráty funkčnosti, neboť dodavatel ukončil její vývoj a podporu a není možné ji dále

upravovat a modernizovat. Obdobně jsou i systémy spisové služby v justici technicky a morálně zastaralé a mají omezenou funkčnost. Implementace většiny nástrojů moderní eJustice je bez výstupů projektu eSIR takřka vyloučena. Např. bez funkčního registru jmen nebude možné realizovat propojený datový fond. Zpoždování realizace s sebou přináší i riziko, že v době spuštění eSpisu, nového agendového IS insolvenčního rejstříku a dalších IS budou definované funkční požadavky i použité technologie již překonané a technologicky zastaralé.

Dosavadní průběh realizace projektu eSIR ukazuje na nekonceptnost řízení a nevyjasněnou představu o podobě a rozsahu projektu. Nutnost prodloužit jeho realizaci do 31. 12. 2023 byla minimálně v prvních letech realizace způsobena MSp. Vzhledem k malému pokroku v jeho realizaci se MSp zároveň dostalo do časové tísně. Pokud nedokončí realizaci projektu eSIR a nenaplní jeho účel do 31. 12. 2023, stanou se výdaje až do výše 177 848 578 Kč nezpůsobilými k proplacení z fondů EU. MSp by tak muselo veškeré výdaje projektu eSIR hradit ze státního rozpočtu. Zároveň by muselo vrátit již z EU proplacené prostředky. Specifická pravidla pro žadatele a příjemce přitom považují za ukončení realizace projektu prokazatelné ukončení všech jeho aktivit. Pořízený IS musí sloužit nejpozději ke dni ukončení realizace svému účelu a umožnit výkon příslušných agend. Předání a převzetí díla musí být včetně odstranění vad a nedodělků bránících užívání.

V souvislosti s potřebou dokončit projekt eSIR do 31. 12. 2023 MSp plánovalo v průběhu kontroly NKÚ u VZ *Vývoj a implementace eSIR a společných částí* zkrátit jednotlivé milníky a vynechat pilotní provoz. K tomu je nutno uzavřít dodatek ke smlouvě, který MSp do ukončení kontroly NKÚ nepodepsalo. Toto řešení je však značně problematické. Při zkrácení jednotlivých milníků hrozí riziko nekvalitního a uspěchaného provedení, které v budoucnu může vést k nefunkčnosti či dalším výdajům. Původní harmonogram realizace VZ z konce roku 2019 počítal s plněním smlouvy v délce 34 měsíců. S podpisem smlouvy v červnu 2022 se doba plnění zkrátila na pouhých 19 měsíců. Zrušení pilotního provozu s sebou přináší riziko, že MSp může převzít a akceptovat IS, které nebudou dostatečně vyzkoušeny a u kterých nebudou odhaleny a odstraněny veškeré vady. V neposlední řadě hrozí riziko, že MSp tímto postupem poruší ustanovení § 222 zákona č. 134/2016 Sb., které zadavateli zakazuje umožnit podstatnou změnu závazku ze smlouvy na VZ po dobu jeho trvání bez provedení nového zadávacího řízení.

3. Projekty realizované Probační a mediační službou

3.1 Elektronický monitoring osob

Zavedení EMS bylo jedním ze specifických cílů Strategie eJustice. EMS měl umožnit účinnou a bezprostřední kontrolu výkonu uložených alternativních trestů či jiných omezujících opatření. Zároveň měl být nezbytnou podmínkou pro širší uplatnění mimo jiné trestu domácího vězení. Přínosem zavedení EMS mělo být například snížení četnosti namátkových osobních kontrol prováděných pracovníky PMS v bydlech odsouzených.

V roce 2012 realizovala PMS zkušební projekt *Experiment elektronického monitoringu*. S ohledem na tuto zkušenost měla realizovat i VZ na pořízení celého systému, přičemž MSp mělo mít nad projektem dohled. Tato VZ však byla zrušena v důsledku amnestie prezidenta republiky z ledna 2013 a s tím související změny předpokládaného počtu odsouzených.

V roce 2014 MSp pověřilo Probační a mediační službu přípravou nové VZ, kterou však v polovině roku 2014 zastavilo z důvodu pochybností o transparentnosti zadávacího řízení.

Samo pak převzalo realizaci projektu. Ještě téhož roku však MSp zjistilo, že zadavatelem VZ musí být PMS, a tak její realizaci opět pověřilo PMS. Ta se nejprve pokusila o zadání VZ v otevřeném zadávacím řízení. Do tohoto řízení se však nepřihlásil žádný uchazeč. Následně PMS přistoupila k zadání VZ v režimu soutěžního dialogu.

PMS uzavřela smlouvu s vybraným dodavatelem EMS 26. 9. 2017. Předmětem smluvního vztahu byla dodávka tzv. koncových zařízení, což byly elektronické náramky, dále základnové stanice k náramkům, komunikátory a alkoholtestery. Dále mělo být dodáno monitorovací centrum, včetně příslušného softwaru, a měly být poskytovány servisní a rozvojové služby. Celková hodnota smluvního vztahu činila 92 923 857 Kč. PMS ve smlouvě stanovila široké spektrum smluvních sankcí a uložila dodavateli povinnost doložit vystavení neodvolatelné bankovní záruky ve výši 15 mil. Kč.

První komplikace ve smluvním vztahu se objevily již 5 dní po podpisu smlouvy. Dodavatel nedoložil ve stanoveném termínu vystavení bankovní záruky. Monitorovací systém a první dodávku koncových zařízení měl dodavatel dodat v rámci tzv. úvodní dodávky. Tu dodavatel dokončil se 197denním prodlením, které vzniklo především při implementaci monitorovacího centra. PMS za toto prodlení uplatnila vůči dodavateli smluvní sankce. Provoz EMS byl zahájen 7. 9. 2018. V roce 2019 objednala PMS další dodávku koncových zařízení v celkové hodnotě 2 995 898 Kč. Ani tuto dodávku nebyl dodavatel schopen doručit v termínu. PMS tak uplatnila smluvní sankci ve výši 100 % hodnoty objednávky. V průběhu provozu EMS uplatňovala PMS vůči dodavateli další sankce za neplnění smluvních povinností, neboť docházelo zejména k prodlení při řešení provozních incidentů i při zasílání pravidelných reportů o provozu a nebyly řešeny reklamace koncových zařízení. Dne 15. 6. 2020 zaslala PMS dodavateli souhrnnou výzvu k uhrazení smluvních sankcí ve výši 36 720 620 Kč.

Přes výše uvedené komplikace pokračovala PMS ve smluvním vztahu ve snaze udržet EMS v provozu, neboť vyhodnotila, že tato možnost je pro ni ekonomicky výhodnější. Dodavatel však nehradil smluvní sankce, což PMS řešila jejich započtením s fakturami za servisní služby poskytované v září 2019 až květnu 2020. Tyto faktury dodavateli nehradila a místo toho je odečítala od celkové výše sankce. Nakonec PMS přistoupila k čerpání bankovní záruky a 2. 12. 2021 odstoupila od smlouvy. Po ukončení smluvního vztahu podal dodavatel na PMS žalobu o zaplacení částky 3 659 024 Kč, která představuje neuhrazené faktury za servisní služby. PMS podala proti žalobě tzv. vzájemný návrh, ve kterém žaluje dodavatele o zaplacení neuhrazených smluvních sankcí a náhrady škody, které souhrnně vyčíslila na 139 479 859 Kč. Celkem PMS za dobu trvání smluvního vztahu uhradila dodavateli částku 13 446 370 Kč. Dne 24. 5. 2022 byla Probační a mediační službě vyplacena bankovní záruka ve výši 15 mil. Kč.

Se zajištěním EMS souvisely také další služby, jako například právní a poradenské služby, zpracování studie proveditelnosti a mobilní a datové služby. Za poskytování těchto služeb uhradila PMS dodavatelům celkem 7 839 099 Kč.

Od prosince 2021 přešla PMS při kontrole odsouzených na režim neohlášených fyzických kontrol, které vykonávali probační úředníci stejně jako v době před zavedením EMS. Průměrné měsíční náklady na tyto kontroly se dle výpočtu NKÚ pohybovaly v rozmezí 232 tis. Kč až 464 tis. Kč. Vzhledem k inflaci a rostoucím cenám pohonných hmot však lze očekávat, že se tyto náklady budou v budoucnosti zvyšovat.

V době ukončení kontroly NKÚ připravovala PMS novou VZ na zajištění elektronického monitoringu osob.

PMS pro realizaci projektu EMS neměla dostatečné personální ani technické kapacity. Od počátku projektu usilovala o personální posílení svého ředitelství, avšak ze strany MSp jí nebylo v tomto ohledu vyhověno. Zavedení a provozování EMS bylo postaveno na vzájemné spolupráci PMS a MSp. Ačkoli pouze PMS byla zadavatelem VZ a smluvní stranou, její pracovníci zajišťovali jen instalaci elektronických náramků na těle odsouzených a souvisejících zařízení v místě jejich bydliště, řešení dodávek a reklamací těchto elektronických zařízení a administraci smluvního vztahu s dodavatelem. Většinu činností souvisejících se samotným monitoringem zajišťovalo MSp. Jeho pracovníci vykonávali nepřetržitý dohled nad odsouzenými v rámci tzv. monitorovacího centra, zajišťovali provoz celého systému, řešení incidentů apod. IS monitorovacího centra byl instalován na ICT infrastruktuře MSp a jeho pracovníci měli klíčovou roli při jeho dodání a implementaci. Takto nastavený systém spolupráce představoval dvoukolejné řízení projektu, aniž by byly závazně definovány a rozděleny kompetence a povinnosti mezi PMS a MSp. K nápravě tohoto stavu došlo až po deseti měsících od uzavření smlouvy s dodavatelem, kdy PMS a MSp uzavřely písemnou dohodu, která stanovila jasná pravidla součinnosti.

3.2 Agendový IS PMS

Projekt *Agendový informační systém PMS*, reg. č. CZ.06.3.05/0.0/0.0/16_034/0006422, je spolufinancován z evropských strukturálních a investičních fondů v rámci *Integrovaného regionálního operačního programu*, konkrétně z jeho specifického cíle 3.2 prostřednictvím výzvy č. 26 *eGovernment I* vyhlášené 24. 3. 2016. Předmětem projektu je pořízení nového AIS PMS, který by měl nahradit starší, již technologicky nevyhovující systém. CZV byly vyčísleny na 48 620 000 Kč, z toho peněžní prostředky EU mají činit 39 315 591 Kč a peněžní prostředky státního rozpočtu 9 304 409 Kč. Předpokládané datum zahájení bylo stanoveno na 1. 1. 2017. Realizace měla být ukončena do 31. 12. 2020. Do června 2022 provedla PMS v projektu celkem 9 změn, kterými mimo jiné posunula termín ukončení realizace až do 30. 9. 2022.

V souvislosti s projektem AIS PMS zadala PMS čtyři VZ. Tři z nich se týkaly podpůrných činností – jednalo se o zpracování projektové žádosti, vypracování podkladů pro technickou část zadávací dokumentace a odborné konzultace a dozor nad implementací. Za tyto VZ uhradila PMS dodavatelům celkem 903 870 Kč. Předmětem čtvrté VZ byly dodávka a implementace AIS PMS. Smlouvu o dílo uzavřela PMS s vybraným dodavatelem 28. 5. 2021 s hodnotou plnění ve výši 33 740 632 Kč. Do doby ukončení kontroly NKÚ dodavatel dokončil a předal pouze první fázi plnění, kterou bylo dodání architektury a dokumentace za 6 748 126 Kč.

4. Řízení rozvoje ICT a využívání peněžních prostředků v resortu justice

Informační koncepce resortu spolu s Enterprise architekturou, architektonickým plánem a architektonickým modelem jsou základní řídicí dokumenty pro rozvoj ICT a nástroj efektivního řízení. MSp do doby ukončení kontroly NKÚ žádný z těchto dokumentů neschválilo. Informační koncepci i Enterprise architekturu teprve zpracovávalo a nebylo jasné, kdy budou dokončeny. Tím, že MSp nemělo zpracovanou, schválenou a akreditovanou informační koncepci resortu, porušilo povinnost danou ustanovením § 5a odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb.¹¹ Resortům, které nebudou mít schválenou a akreditovanou informační

¹¹ Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy.

koncepti, nebude v blízké budoucnosti odbor hlavního architekta Ministerstva vnitra udělovat souhlasy s realizacemi v oblasti ICT.

Od 14. 12. 2018 má MSp uzavřenu rámcovou smlouvu o poskytování odborných rolí. Dodavatel se touto smlouvou zavázal poskytovat Ministerstvu spravedlnosti služby konkrétních odborných rolí ICT specialistů, a to zejména v oblastech vedení projektů, datových a procesních analýz a systémového inženýrství. Různé činnosti související s IK MSp, architektonickým modelem a Enterprise architekturou požadovalo MSp od září 2019 po dvou pracovních dodavatele. Za 29 měsíců vytvořili tito externí ICT odborníci pro MSp celkem 31 podkladových dokumentů, mimo jiné *Architektonický rámec justice* a *Architektonickou metodiku justice*, a vykázali činnosti v rozsahu 379,371 člověkodní v sazbě 14 520 Kč/člověkodén. MSp za činnosti a podkladové materiály vyplatilo dodavateli celkem 5 508 467 Kč. Vzhledem k výše uvedené zákonné povinnosti MSp a s ohledem na skutečnost, že provedené činnosti a podkladové materiály nevedly za 29 měsíců trvání spolupráce s dodavatelem ke zpracování a schválení IK MSp a Enterprise architektury, NKÚ vyhodnotil, že MSp peněžní prostředky až do výše 5 508 467 Kč vynaložilo neefektivně.

Jednotlivé projektové role poptávalo MSp na základě písemných objednávek v půlročních intervalech. Provedené činnosti byly vykazovány každou rolí v měsíčních výkazech práce, které odsouhlasovali zástupci obou smluvních stran. Jednotlivé úkoly byly externím pracovníkům zadávány většinou oddělením rozvoje služeb a architektury MSp. Toto oddělení mělo plně v gesci tvorbu informační koncepce a podkladů k Enterprise architektuře. Na všech služebních místech byl hlavním oborem služby *IKT* (obor 28). Zejména dva pracovníci měli mimo jiné zpracovávat analytické dokumentace jednodušších IS, aplikací nebo dílčích aplikačních celků a logické a strukturální diagramy aplikací. Dále se měli podílet na definování požadavků na vývoj IS, na návrhu a tvorbě aplikační architektury, IT architektury justice, IT koncepce a strategie justice. Měli tedy vykonávat činnosti, které byly požadovány po externích pracovnících.

MSp využívalo pro řízení provozu a rozvoje ICT běžné nástroje a projektové standardy. K řízení provozu a rozvoje ICT vypracovalo metodiku řízení projektu určenou především pro řízení projektů financovaných z fondů EU. Její přílohou byl *Metodický manuál projektového řízení*. Jako hlavní orgán pro řízení projektů zřídilo MSp „řídící výbor pro projektové řízení“, jehož činnost zajišťoval odbor evropských dotací. Faktické řídicí a koordinační činnosti vykonávaly pracovní skupiny, zřizované pro jednotlivé IS, a realizační týmy, zřizované pro jednotlivé projekty. V roce 2019 MSp vytvořilo nový odbor určený pro řízení eJustice. Takto nastavené řízení provozu a rozvoje ICT však nemohlo plně nahradit úlohu IK MSp.

Ačkoli MSp zřídilo nový odbor pro koordinaci projektů v oblasti eJustice a vytváření věcných analýz, koncepcí a návrhů funkčních požadavků na IS, tedy pro činnosti vyžadující specifické znalosti z oblasti ICT, obsadilo všechna služební místa právníky s hlavním oborem služby *Legislativa a právní činnosti* (obor 22). I proto se MSp dlouhodobě nedařilo v oblasti eJustice úspěšně realizovat potřebné projekty ani zadat VZ.

Se zabezpečením ICT potřeb souvisejí zejména rozpočtové položky běžných výdajů 5172 – *Programové vybavení*, 5042 – *Odměny za užití počítačových programů*, 5162 – *Služby elektronických komunikací*, 5168 – *Služby zpracování dat* a rozpočtové položky kapitálových výdajů 6111 – *Programové vybavení* a 6125 – *Výpočetní technika*. Výše vykázaných rozpočtovaných a skutečně vynaložených výdajů na těchto položkách v kapitole 336 dle

Integrovaného informačního systému Státní pokladny (dále také „IISSP“) jsou uvedeny v tabulkách č. 2 a 3.

Tabulka č. 2: Výše vykázaných rozpočtovaných výdajů na vybraných položkách v kapitole 336 v období 2016–2021

Položka	Rozpočtované výdaje (v Kč)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
5042	57 453	43 862	49 951	48 753 232	173 344 355	113 818 975
5162	90 731 820	48 701 682	50 906 630	52 661 982	58 580 114	63 915 594
5168	381 435 239	360 549 623	341 728 318	410 713 231	430 004 685	509 748 139
5172	16 575 865	63 322 340	73 204 889	52 532 786	14 425 847	11 399 381
6111	164 349 830	177 237 030	206 092 143	191 044 860	60 499 715	142 494 197
6125	251 158 080	130 064 960	185 465 702	242 838 115	336 901 952	381 028 072
Celkem	904 335 287	779 919 497	857 447 633	998 544 206	1 073 756 668	1 222 404 358

Zdroj: IISSP, data aktuální ke dni 21. 6. 2022.

Tabulka č. 3: Výše vykázaných skutečně vynaložených výdajů na vybraných položkách v kapitole 336 v období 2016–2021

Položka	Skutečně vynaložené výdaje (v Kč)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
5042	57 047	42 362	49 443	4 281 167	123 297 482	110 153 788
5162	86 570 538	45 794 326	47 577 005	48 553 728	55 934 562	58 888 462
5168	344 139 408	349 474 057	296 374 011	344 785 682	390 663 287	455 642 349
5172	14 219 647	57 909 489	47 025 811	44 423 335	10 597 790	4 772 479
6111	18 918 101	21 990 757	56 631 532	48 982 749	17 511 432	33 996 172
6125	107 652 803	41 521 490	106 343 785	111 534 686	180 540 882	181 121 229
Celkem	571 557 544	516 732 481	554 001 587	602 561 347	778 545 435	844 574 479

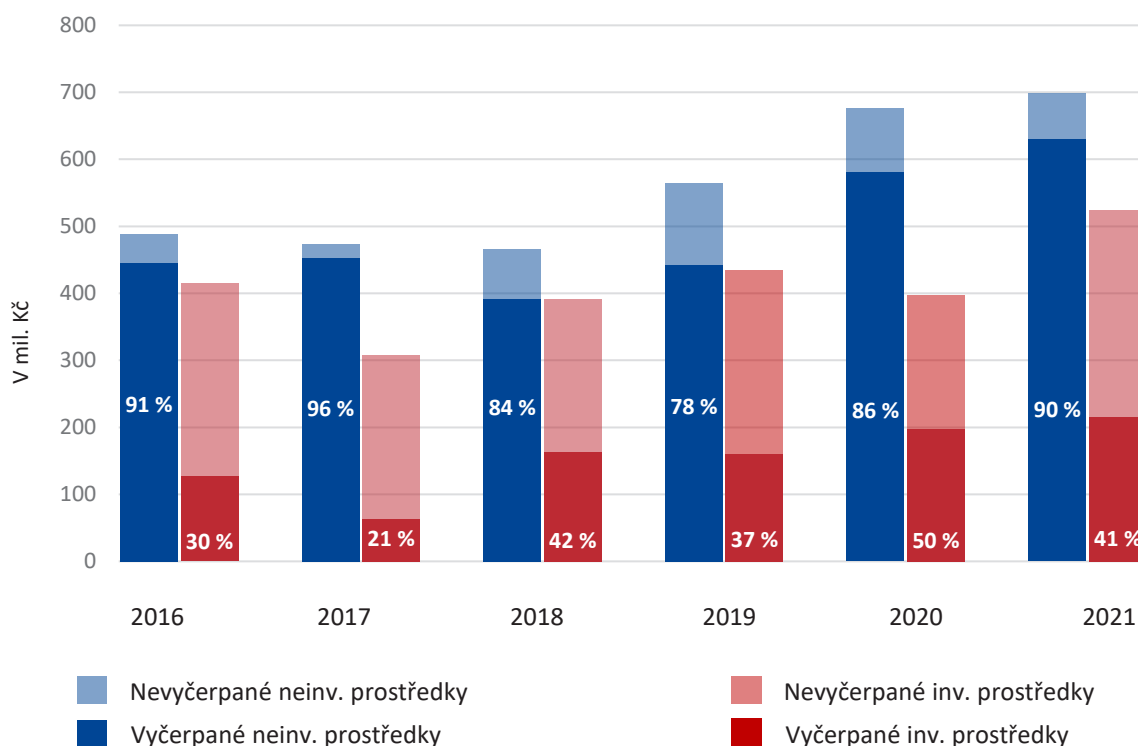
Zdroj: IISSP, data aktuální ke dni 21. 6. 2022.

Z dat dostupných v IISSP vyplývá, že převažující část výdajů kapitoly 336 na ICT tvořily výdaje na provoz a údržbu resortních IS a na zajištění komunikační infrastruktury a licencí, tj. výdaje na celkové zabezpečení běžného provozu ICT. U objemově nejvýznamnější rozpočtové položky 5168 realizovalo MSp převažující část výdajů v rámci centrálního zabezpečení resortních ICT na základě dlouhodobých smluv.

Největší část investičních prostředků vynaložených na oblast ICT byla každoročně čerpána z rozpočtové položky 6125, z níž je zabezpečován nákup výpočetní techniky. Tento nákup byl většinou realizován prostřednictvím rámcových a obdobných smluv. Např. v roce 2020 činil objem výdajů vykázaných na této položce přibližně 180 mil. Kč, z toho přes 100 mil. Kč představovaly výdaje jednotlivých soudů. Na každý soud pak připadaly výdaje zpravidla ve výši do 3 mil. Kč.

Z dostupných finančních dat také vyplývá, že se MSp nedařilo realizovat dle plánu příslušné projekty eJustice a s nimi spojené klíčové VZ. Tento nedostatek rovněž ilustruje objem vyčerpaných kapitálových výdajů, který v součtu za rozpočtové položky 6111 a 6125 byl v letech 2016–2021 v rozsahu 21 % až 50 % alokovaných peněžních prostředků (viz graf č. 1).

Graf č. 1: Souhrnná míra využití neinvestičních a investičních peněžních prostředků na vybraných rozpočtových položkách¹² v kapitole 336 v letech 2016–2021

Zdroj: IISSP, data aktuální ke dni 21. 6. 2022; vlastní zpracování NKÚ.

Konkrétním příkladem může být např. projekt eISIR, který měl oproti původnímu plánu téměř tříleté zpoždění, což se projevilo v objemu profilujících nároků z nespotřebovaných výdajů (dále také „NNV“). Tyto nároky tvořily jen na rozpočtové položce 6111 přes 45,4 mil. Kč k poslednímu dni běžného roku 2018. O dva roky později (2020) tvořily profilující NNV u tohoto projektu na rozpočtové položce 6111 téměř 190 mil. Kč. V tomtéž roce sice došlo k zapojení NNV dle ustanovení § 47 rozpočtových pravidel¹³ ve výši 2,571 mil. Kč v souvislosti s realizací VZ *Ministerstvo spravedlnosti – Generátor náhodného přidělení*, avšak v celkovém objemu NNV u tohoto projektu se jednalo o zanedbatelnou částku. K poslednímu dni běžného roku 2021 výše NNV za celou akci dosáhla 215,8 mil. Kč.

¹² Provozní (neinvestiční) rozpočtové položky 5042, 5162, 5168 a 5172; kapitálové (investiční) rozpočtové položky 6111 a 6125.

¹³ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Seznam zkratk

AIS PMS	agendový informační systém Probační a mediační služby
CZV	celkové způsobilé výdaje
DPH	daň z přidané hodnoty
eISIR	elektronický informační systém insolvenčního rejstříku
eJustice	elektronizace justice
EMS	elektronický monitorovací systém
eSpis	elektronický systém spisové služby
EU	Evropská unie
ICT	informační a komunikační technologie
IISSP	<i>Integrovaný informační systém Státní pokladny</i>
IK MSp	informační koncepce Ministerstva spravedlnosti
IS	informační systém(y)
JAAS	justiční autentizační a autorizační služba
kapitola 336	kapitola státního rozpočtu 336 – <i>Ministerstvo spravedlnosti</i>
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NNV	nároky z nespotřebovaných výdajů
PMS	Probační a mediační služba
projekt eISIR	projekt <i>eJustice 2020 – část eISIR</i>
Strategie eJustice	<i>Resortní strategie pro rozvoj eJustice 2016–2020</i>
VZ	veřejná zakázka (veřejné zakázky)

Seznam příloh

Příloha č. 1: Přehled cílů, aktivit a plnění Strategie eJustice

Příloha č. 2: Přehled IS provozovaných v resortu justice

Příloha č. 1: Přehled cílů, aktivit a plnění Strategie eJustice

Strategický cíl	Specifický cíl	Aktivita	Předpoklad dokončení	Aktualizovaný předpoklad dokončení	Vynaložené peněžní prostředky (v Kč)	Plnění
1. Podpořit podmínky pro spravedlivé, zákonné a rychlé rozhodování organizačních složek resortu justice a jejich výkon	1.1 Umožnit efektivní a uživatelsky přívětivé vedení spisové služby, které usnadní evidování veškerých potřebných a relevantních údajů a automatizaci opakujících se úkonů	eSpis – robustní spisová služba	2019	2024	–	✘ Aktivita je plněna v rámci projektu eSIR.
	1.2 Rozšířit implementaci elektronického spisu na další organizační složky justice a do dalších soudních agend	Sepsání souboru funkčních požadavků na elektronický systém spisové služby dle <i>Národního standardu pro elektronické systémy spisové služby</i>	2017	–	Zajištěno v rámci interních činností	✔
		Analýza oběhu dokumentů na soudech a státních zastupitelstvích	2017	–	Zajištěno v rámci interních činností	✔
	1.3 Zajistit dlouhodobou a bezpečnou archivaci dat	Založení centra justice (centrální registry, číselníky, seznamy, evidence)	2018	2024	1 570 580	✘ Aktivita je plněna v rámci projektu eSIR.
		Vytvoření digitální spisovny napojené na eSpis	2020	–	–	✘ Aktivita je plněna v rámci projektu eSIR.
		Modernizace stávajících metodických pokynů pro archivaci a skartaci	2018	2024	–	✘ V souvislosti s plněním aktivity stále probíhají jednání s Ministerstvem vnitra. Zároveň je nutné s plněním aktivity vyčkat na vytvoření eSpisu v rámci projektu eSIR.
		Implementace změn a mechanismů generování SIP balíčků ve stávajících justičních systémech	2019	2025	–	✘ S plněním aktivity se vyčká na vytvoření eSpisu v rámci projektu eSIR.

1.4 Uspadnit získávání informací důležitých pro rozhodnutí ve věci z jiných agendových informačních systémů mimo justici a zajistit efektivní interní komunikaci mezi informačními systémy používanými v resortu justice	Využití služeb vystavených na eGon Service Bus	2018	2025	2 403 989,28	✘	V roce 2021 byla sice vybudována komponenta JAAS ¹⁴ , v době ukončení kontroly ale byla využívána jen v omezeném rozsahu, malým počtem IS.
	Implementace justičního service bus	2017	2023	580 800	✘	Nebyl realizován projekt justičního service bus; příslušná VZ se v době ukončení kontroly NKÚ připravovala.
1.5 Umožnit rychlý průběh soudního jednání (protokolace o průběhu jednání a dokazování)	Projekt hlas-text	2016	2024	–	✘	Realizován byl pouze pilotní provoz; příslušný projekt byl v době ukončení kontroly NKÚ v přípravě.
	Projekt UŠJ	2020	–	186 266 472,19	✔	Splněno se zpožděním.
1.6 Zavést automatický generátor náhodného přidělení nápadu mezi příslušné soudce	Projekt generátoru náhodného přidělení (důraz na parametrizaci vstupů)	2019	–	2 571 250	✔	Splněno se zpožděním. Generátor náhodného přidělení byl sice uveden do provozu, v době ukončení kontroly NKÚ byl ale využíván velmi omezeně, pouze v insolvenční agendě.
	1.7 Vytvoření rozhraní pro centrální komunikaci s tzv. hybridní poštou (rozšíření stávajícího modelu systémového spojení do jednotného celku)	2019	2024	–	✘	Aktivita je plněna v rámci projektu eSIR.
1.8 Zajistit elektronický kontrolní systém fyzických osob	Projekt EMS	2018	–	11 762 707,35	✘	Projekt EMS byl sice realizován a systém nějakou dobu fungoval, v době ukončení kontroly NKÚ byl ale ukončen; zároveň se připravovala VZ na zcela nový systém.
	1.9 Rozvoj možnosti e-learningového vzdělávání v justici	2018	–	–	✘	Stránka pro znalostní bázi sice byla vytvořena, ale v době ukončení kontroly NKÚ nebyla aktualizována a od jejího dalšího provozu a rozvoje MSp upustilo.

¹⁴ Justiční autentizační a autorizační služba.

2. Forma – umožnit snadnou a přívětivou komunikaci s účastníky řízení, veřejností a jinými orgány veřejné moci včetně zkrácení a rozšíření rozsahu poskytovaných informací	2.1 Umožnit snadný příjem podání v elektronické podobě	2018	–	4 373 232,01	✓	Splněno se zpožděním.	
		2018	2023	2 403 989,28	✗	Komponenta JAAS byla sice vybudována v roce 2021, v době ukončení kontroly NKÚ ale byla využívána jen v omezeném rozsahu, malým počtem IS; větší využití JAAS je podmíněno realizací dalších projektů eJustice.	
	2.2 Umožnit vzdálené nahlížení účastníků do spisu a zvýšit informovanost o průběhu soudního řízení	2019	2024	–	–	✗	Aktivita je plněna v rámci projektu eSIR.
		2020	–	–	–	✗	Splnění aktivity a cíle by mělo být řešeno prostřednictvím centrální platební brány na úrovni Ministerstva vnitra.
	2.3 Umožnit a usnadnit bezhotovostní placení soudních poplatků	2017	–	61 129 617	–	✓	Splněno se zpožděním.
		2019	–	–	–	✗	Splnění aktivity je podmíněno shodou nad platnou právní úpravou; až poté bude možné novelizovat právní úpravu.
	2.4 Umožnit konání jednání či výsledku prostřednictvím videokonference	2017	–	5 214 446,60	–	✗	MSp sice vytvořilo <i>Portál justice</i> , ten se ale v praxi neosvědčil; trpí celou řadou nedostatků a není uživatelsky přívětivý; MSp plánuje jeho přebudování v rámci zadání nové VZ.
		2018	–	–	–	✗	MSp příslušný projekt nerealizovalo z důvodu nedostatečných finančních zdrojů a personálních kapacit.
	2.5 Veřejně a přehledně poskytovat údaje o org. složkách resortu justice	Nový portál justice	2017	–	–	–	–
		Vytvoření frameworku pro centrální registry, implementujícího mj. knihovny pro zpřístupnění údajů veřejnosti	2018	–	–	–	–

3. Technologie, finance a správa – úprava a optimalizace systému technické infrastruktury, financování a údržby informačních systémů a technologií v justici	2.6 Získávat, zpracovávat a poskytovat široké a přesné statistické údaje o organizačních složkách resortu justice	Proof of Concept restrukturalizace datového skladu, implementace moderních nástrojů a stanovení způsobu dokumentování těchto procedur	2017	–	2 709 190	✘	MSp příslušný projekt nerealizovalo z důvodu nedostatečných finančních zdrojů; realizován byl pouze proof concept.	
		Plná implementace dle výsledků Proof of Concept (kompletní pokrytí požadavků justice na publikaci statistických dat a výkazů)	2019	–	–	✘	MSp příslušný projekt nerealizovalo z důvodu nedostatečných finančních zdrojů.	
	2.7 Poskytovat informace o rozhodování soudů	Vytvoření systému pro sběr a strukturovanou prezentaci soudních rozhodnutí	2020	–	47 190	✔	Spíněno se zpožděním. Elektronicky zveřejňována jsou nicméně soudní rozhodnutí pouze ve vybraných agendách a pouze u okresních, krajských a vrchních soudů.	
		Analýza a popis Enterprise architektury justice na všech vrstvách	2018	2022	V rámci SKAIIPP	✘	V době ukončení kontroly nemělo MSp zpracovanou a akreditovanou Enterprise architekturu.	
	3.1 Vytvořit a zavést fungující systém infrastruktury a architektury	Zvýšení zralosti procesu zadávání zakázek ICT a správy budovových řešení	2018	2024	–	–	✘	Zadávání VZ na MSp je stále problematické.
		Rozšíření možností centrální správy UNIXového prostředí pro potřeby aplikací centra justice	2017	–	–	–	✘	MSp od realizace aktivity ustoupilo z důvodu nedostatečných personálních kapacit.
	3.2 Vytvořit fungující správu a údržbu informačních systémů a technologií	Zavedení procesů správy a údržby existujících řešení	2018	2023	–	–	✘	V době ukončení kontroly nemělo MSp zpracovanou a akreditovanou IK MSp; nové rozdělení kompetencí v praxi nefunguje.
SKAIIPP		2019	2023	39 133 847,83	–	✘	Spolupráce se Státní pokladnou Centrem sdílených služeb, s. p., není efektivní; hlavní výstupy spolupráce nebyly do doby ukončení kontroly zpracovány.	

		Nastavení jednotných a závazných pravidel vývoje a integrace v prostředí justičních ICT	2017	2023	–	✗	Příslušnou metodiku MSp v době ukončení kontroly připravovalo; splnění aktivity je podmíněno realizací justičního service bus.
		Zavedení řídicích procesů	2019	2022	–	✗	V době ukončení kontroly nemělo MSp zpracovanou a akreditovanou IK MSp ani Enterprise architekturu.
		Projekty SIEM, vulnerability management, mobile device management a bezpečnostní politiky	2020	2025	1 798 943,34	✗	V době ukončení kontroly byl v provozu pouze systém ELISA; realizaci ostatních systémů Ministerstvo spravedlnosti teprve plánovalo.
	3.3 Zajištění bezpečnost informatických systémů a dat	Odhaltování kybernetických zranitelností nástroji vulnerability managementu	2018	–	11 946 414,87	✓	
		Zabezpečený přístup ke kritickým datům resortu justice	–	–	–	✗	MSp příslušný projekt nerealizovalo.
	3.4 Upravit právní a licenční podmínky	Jednoznačná identifikace duševního vlastnictví přímým článkem ve smlouvě (softwareová doložka)	2016	–	–	✗	Licenční ujednání ve prospěch MSp byla součástí pouze nových ICT smluv; u stávajících smluv se MSp upravit licenční ujednání nepodařilo. V době ukončení kontroly bylo 35 IS (z 59) zatíženo nevyhovujícími ujednáními.

Příloha č. 2: Přehled IS provozovaných v resortu justice

Název IS	Celý název	Zpracovávaná agenda	Uživatelé	Zásadní problémy dle informací MSp	
				Licenční/autorská práva ve prospěch MSp	Ostatní (viz kap. IV.1 tohoto kontrolního závěru)
BI Oracle	Statistický nástroj Oracle	Využití statistických údajů nástroje Oracle v insolvenční agendě	MSp	NE	ANO
CEPO/CEVY/VEPO	Centrální e-podatelna/e-výpravna/veřejná e-podatelna	Příjem a vypravování elektronických podání v rámci resortu justice	Všechny složky	NE	ANO
CEPR	Centrální elektronický platební rozkaz	Agenda elektronických platebních rozkazů	Okresní a krajské soudy	NE	ANO
CESO	Centrální evidence stíhaných osob	Evidence stíhaných osob (neveřejná)	Státní zastupitelství	NE	ANO
CEUP	Interní aplikace pro správu insolvenčních správců	Agenda správy insolvenčních správců	MSp	NE	ANO
CSLAV	Centrální IS statistických listů a výkazů	Statistika a výkaznictví	Všechny složky	NE	ANO
Dokumentové Centrum	Dokumentové centrum	Převod dokumentů do formátu PDF + pečetení	Všechny složky	NE	ANO
INFODATA	Statistické informace	Veřejné statistiky o výkonu soudnictví a státních zastupitelství	Všechny složky, veřejnost	NE	ANO
INFODOKUMENT	Dokumenty CEPR	Zveřejňování dokumentů z aplikace CEPR	Okresní a krajské soudy, veřejnost	NE	ANO

Název IS	Celý název	Zpracovávaná agenda	Uživatelé	Zásadní problémy dle informací MSp	
				Licenční/autorská práva ve prospěch MSp	Ostatní (viz kap. IV.1 tohoto kontrolního závěru)
INFOJEDNÁNÍ	Informace o soudním jednání	Zveřejnění informací o soudních jednáních	Soudy, veřejnost	NE	ANO
INFOSOUND	Informace o průběhu soudního řízení	Zveřejnění informací o soudních řízeních	Soudy, veřejnost	NE	ANO
IRES	Informační, rozpočtový a ekonomický systém	Evidence poplatků, pohledávek, závazků, majetku apod.	Všechny složky	NE	ANO
ISAS	IS administrativy okresních soudů	Podpora evidence soudních spisů a soudních řízení u okresních soudů	Okresní soudy	NE	ANO
ISIR	IS insolvenčního rejstříku	Podpora evidence soudních spisů a řízení insolvenčních soudů	Krajské a vrchní soudy, nejvyšší soud, veřejnost	NE	ANO
ISKS	IS konkursních soudů	Podpora evidence soudních spisů a konkursních řízení	Krajské soudy	NE	ANO
ISNS	IS Nejvyššího soudu	Podpora evidence soudních spisů a soudních řízení u Nejvyššího soudu	Nejvyšší soud	NE	ANO
ISNSS	Informační systém Nejvyššího správního soudu		Nejvyšší správní soud	NE	NE
ISSPOL	IS společných částí aplikací CCA	Podpora evidenčních položek a společných funkcí podpory soudních řízení a řízení u státních zastupitelství	Soudy, státní zastupitelství	NE	ANO
ISVZ	IS státních zastupitelství	Podpora evidence spisů a řízení u státních zastupitelství	Státní zastupitelství	NE	ANO

Název IS	Celý název	Zpracovávaná agenda	Uživatelé	Zásadní problémy dle informací MSp	
				Licenční/autorská práva ve prospěch MSp	Ostatní (viz kap. IV.1 tohoto kontrolního závěru)
ESLP	Judikatura Evropského soudu pro lidská práva		MSp	NE	NE
ISVKS	IS vrchních a krajských soudů	Podpora evidence soudních spisů a soudních řízení u krajských a vrchních soudů	Krajské a vrchní soudy	NE	ANO
Judikatura	Judikatura	Podpora zveřejňování judikatury	Krajské a vrchní soudy, nejvyšší soud	NE	ANO
Znalci a tlumočníci (původní)	Registr znalců, tlumočníků a znaleckých ústavů	Vedení a správa evidence znalců, znaleckých ústavů a tlumočníků	MSp, krajské soudy, veřejnost	NE	ANO
ESF	Evidence svěřenských fondů	Podpora evidence soudních spisů a řízení u rejstříkových soudů	Krajské soudy, notáři, veřejnost	ANO	ANO
ESM	Evidence skutečných majitelů	Podpora evidence soudních spisů a řízení u rejstříkových soudů	Krajské soudy, notáři, veřejnost	ANO	ANO
ISVR	IS veřejných rejstříků	Podpora evidence soudních spisů a řízení u rejstříkových soudů	Krajské soudy, notáři, veřejnost	ANO	ANO
JAAS	Justiční autorizační a autentizační systém		MSp	ANO	ANO
Acta	Spisová služba MSp	Spisová služba MSp	MSp	NE	ANO
APSTR	Asistent pro sestavování textu rozhodnutí	Podpora tvorby rozhodnutí pomocí šablon	Okresní soudy, nejvyšší soud	ANO	ANO
CEÚ	Centrální evidence úpadců	Veřejný seznam úpadců podle zák. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání	Krajské soudy, veřejnost	ANO	ANO

Název IS	Celý název	Zpracovávaná agenda	Uživatelé	Zásadní problémy dle informací MSp	
				Licenční/autorská práva ve prospěch MSp	Ostatní (viz kap. IV.1 tohoto kontrolního závěru)
CEVO	Centrální evidence vězňů osob	Agenda Generálního ředitelství Vězeňské služby	Vězeňská služba	NE	NE
Coreport	Anonymizace a zveřejňování soudních rozhodnutí	Aplikace pro zveřejňování judikatury	Okresní, krajské a vrchní soudy	ANO	ANO
CRO	Centrální registr oznámení	Evidence oznámení veřejných funkcí	MSp, veřejnost	ANO	NE
Dohledové systémy		Dohledové systémy MSp – provozní monitoring	MSp	NE	NE
eGP	Generátor přidělování	Generátor náhodného přidělení nápadu věci v insolvenční agendě	Krajské a vrchní soudy	ANO	ANO
EMS	Elektronický monitorovací systém	Probace	PMS	NE	NE
Extranet	Extranet resortu justice		MSp	ANO	ANO
Flux PAM	Personální systém MSp		Všechny složky	NE	NE
Helpdesk MSp	Helpdesk MSp	Evidence hlášení a požadavků	Všechny složky	ANO	ANO
Hybridní pošta a konverzní pošta		Odesílání zásilek (CEPR a část. v ISAS) prostřednictvím provozovatele hybridní a konverzní pošty	Okresní a krajské soudy	ANO (na část modulu)	ANO
INFODESKA	Elektronická úřední deska justice	Zveřejňování informací na elektronické úřední desce	Všechny složky, veřejnost	NE	ANO

Název IS	Celý název	Zpracovávaná agenda	Uživatelé	Zásadní problémy dle informací MSp	
				Licenční/autorská práva ve prospěch MSp	Ostatní (viz kap. IV.1 tohoto kontrolního závěru)
Insolvenční formuláře		Elektronické formuláře pro insolvenční řízení	Veřejnost	ANO	ANO
Intranet MSp		Interní portál MSp	MSp	ANO	ANO
IS PMS	Informační systém Probační a mediální služby		PMS	NE	NE
IS VS	Informační systém Vězeňské služby		Vězeňská služba	NE	NE
ISEP	Evidence přestupků		Rejstřík trestů	NE	NE
IS RT	IS Rejstříku trestů	Informační systém Rejstříku trestů	Rejstřík trestů, veřejnost	NE	NE
Justiční čekatelé	Evidence zájemců o přijetí do přípravné služby justičních čekatelů	Provoz ukončen	MSp	ANO	ANO
KoBra	Komunikační brána	Komunikační rozhraní webových služeb	MSp	ANO	ANO
PAM	Resortní personální systém		Všechny složky	NE	NE
Portál	Portál Ministerstva spravedlnosti	Veřejný portál MSp a resortních organizací	Všechny složky, veřejnost	ANO	ANO
Registr poskytovatelů pomoci OTČ	Registr poskytovatelů pomoci obětem trestné činnosti		MSp, veřejnost	NE	NE

Název IS	Celý název	Zpracovávaná agenda	Uživatelé	Zásadní problémy dle informací MSP	
				Licenční/autorská práva ve prospěch MSP	Ostatní (viz kap. IV.1 tohoto kontrolního závěru)
ReJČ	Registr justičních činitelů	Vedení a správa evidence justičních činitelů	MSp, veřejnost	ANO	NE
RZE	Registr zahájených exekucí	Vedení a správa exekucí na základě pověření exekutora soudem (nejasná smlouva s dodavatelem, služby zajišťuje ISIR)	Okresní soudy, exekutoři	ANO	ANO
SAKO	Seznam akreditovaných osob	Vedení a správa seznamu akreditovaných osob podle insolvenčního zákona	MSp, veřejnost	ANO	ANO
Seznam mediátorů	Seznam mediátorů	Vedení a správa seznamu mediátorů	MSp, veřejnost	ANO	ANO
Seznam rozhodců	Seznam rozhodců	Vedení a správa seznamu rozhodců	MSp	ANO	NE
VESTA	Dobrovolná evidence subjektů poskytujících návrh na oddlužení	Vedení a správa evidence subjektů, které poskytují služby při sepisování návrhů na povolení oddlužení (na základě dobrovolného oznámení subjektů)	MSp	ANO	ANO
VTS	Výnosy trestních sankcí	Evidence a správa výtěžků z trestních sankcí	MSp	ANO	NE

Kontrolní závěr z kontrolní akce

21/29

Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu rodinné politiky

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2021 pod číslem 21/29. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Stárek.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie vynaložené na opatření v oblasti rodinné politiky přispěly k realizaci stanovených cílů a zda byly vynaloženy a čerpány v souladu s právními předpisy.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od listopadu 2021 do června 2022.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2018 až 2020, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále také „MPSV“);

vybraní příjemci podpory:

Úřad práce České republiky, Praha (dále také „ÚP ČR“); Aufori, o.p.s., Hradec Králové; Šance pro Tebe, z.s., Chrudim; Statutární město Brno; Kraj Vysočina, Jihlava; Centrum Kašpar, z. s., Liberec; Dobrá rodina o.p.s., Praha; APERIO – Společnost pro zdravé rodičovství, z.s., Praha.

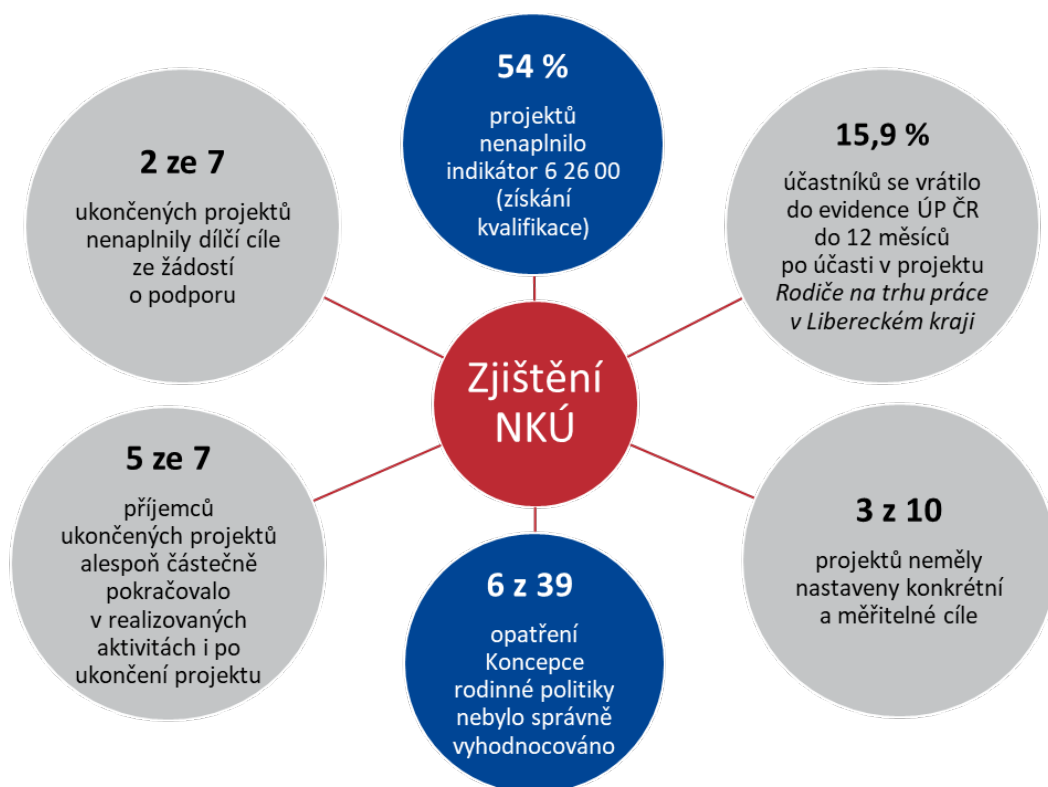
Kolegium NKÚ na svém XIV. jednání, které se konalo dne 17. října 2022,

schválilo usnesením č. 13/XIV/2022

kontrolní závěr v tomto znění:

Prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu rodinné politiky

<p>3 593 projektů</p> <p>Počet podpořených projektů OPZ¹ zaměřených na podporu rodinné politiky</p>	<p>8,6 mld. Kč</p> <p>Prostředky OPZ vynaložené na podporu rodinné politiky</p>
<p>Podpora rodinné politiky ze strany MPSV</p>	
<p>159 965 osob</p> <p>Celkový počet účastníků zařazených do projektů OPZ zaměřených na podporu rodinné politiky</p>	<p>89 413 Kč</p> <p>Průměrné náklady na osobu u projektů OPZ zaměřených na podporu rodinné politiky</p>
<p>10 projektů</p> <p>Počet kontrolovaných projektů OPZ (z toho sedm projektů ukončených)</p>	<p>216,7 mil. Kč</p> <p>Prostředky OPZ vynaložené na 10 kontrolovaných projektů</p>
<p>Kontrolované projekty OPZ</p>	
<p>2 999 osob</p> <p>Celkový počet účastníků zařazených do 10 kontrolovaných projektů OPZ</p>	<p>91 %</p> <p>Podíl žen zařazených do 10 kontrolovaných projektů OPZ</p>

¹ Operační program *Zaměstnanost 2014–2020*.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu poskytování peněžních prostředků státního rozpočtu a Evropské unie určených na opatření v oblasti rodinné politiky a prověřil, zda tyto peněžní prostředky přispěly k realizaci stanovených cílů a zda byly vynaloženy a čerpány v souladu s právními předpisy. Na podporu rodin byly z operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020* (dále také „OPZ“) k 31. 12. 2021 vynaloženy peněžní prostředky ve výši 8,6 mld. Kč. V rámci národního dotačního titulu (dále také „NDT“) *Rodina* byly na podporu rodin v letech 2018–2020 vyplaceny peněžní prostředky ve výši 0,3 mld. Kč. Kontrola byla provedena u osmi příjemců podpory z OPZ, u nichž byla prověřena realizace deseti projektů (z toho sedm projektů bylo ukončených) s proplacenými výdaji ve výši 216,7 mil. Kč.

Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie v celkové výši 8,9 mld. Kč, které MPSV vynaložilo na podpořené projekty, přispěly k naplňování cílů stanovených v oblasti rodinné politiky pouze částečně. Kontrolou byla zjištěna porušení povinností stanovených zákonem č. 218/2000 Sb.² a zákonem č. 320/2001 Sb.³ ze strany MPSV a vybraných příjemců podpory.

System podpory rodinné politiky byl v rámci OPZ nastaven takovým způsobem, aby maximalizoval objem čerpání peněžních prostředků ze strany příjemců podpory. Dle zjištění NKÚ však MPSV současně nemělo přehled o reálných kvalitativních dopadech projektů zaměřených na podporu rodinné politiky. Stanovené závazné indikátory totiž sledují především počet účastníků projektů, nikoliv kvalitativní přínosy těchto projektů pro osoby z cílové skupiny. NKÚ zjistil, že peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie vynaložené na kontrolované projekty zaměřené na podporu rodinné politiky přispěly ke zlepšení situace osob z cílových skupin v menší míře, než sami příjemci podpory předpokládali. Dlouhodobé dopady ukončených kontrolovaných projektů jsou pouze dílčí, nebo nejsou prokazatelné. Peněžní prostředky, které měly vést u osob z cílové skupiny k tomu, aby po ukončení projektu získaly kvalifikaci, nebyly u 54 % ukončených projektů zaměřených na podporu rodinné politiky vynaloženy účelně. NKÚ dále zjistil, že MPSV u NDT *Rodina* nestanovilo konkrétní cíle a indikátory, jejichž prostřednictvím by bylo možné sledovat a vyhodnocovat jeho přínosy, a tím nevytvořilo podmínky pro účelné vynakládání peněžních prostředků ze státního rozpočtu.

Koncepce rodinné politiky z roku 2017 dle zjištění NKÚ neposkytuje dostatečnou oporu pro účelné vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu a Evropské unie v oblasti podpory rodinné politiky.

Výše uvedené celkové vyhodnocení vyplývá z následujících zjištění:

- 1) MPSV nastavilo, sledovalo a vyhodnocovalo v rámci OPZ indikátory v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1304/2013⁴, nestanovilo však pro prioritní osu 2 konkrétní indikátory, které by umožnily sledovat a vyhodnocovat kvalitativní dopady projektů na osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené. MPSV současně nestanovilo příjemcům podpory povinnost sledování a vyhodnocování dopadů podpory projektů po ukončení jejich realizace. Dlouhodobý dopad podpory na osoby z cílové skupiny tak není prokazatelný, a není proto zřejmé, zda peněžní prostředky z OPZ přispěly v souladu s cílem z *Národního*

² Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

³ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 ze dne 17. prosince 2013, o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006.

programu reform (viz část II. tohoto kontrolního závěru) k zachování či snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením. NKÚ dále zjistil, že indikátor 6 26 00 *Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti* nebyl naplněn u 179 z 331 (tj. 54 %) ukončených projektů zaměřených na podporu rodin, jejichž celkové způsobilé výdaje činily přibližně 495 mil. Kč.

- 2) NKÚ při prověřování administrace projektů OPZ zjistil, že MPSV ve třech případech nezajistilo předběžnou kontrolu plánovaných a připravovaných operací v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb. MPSV také nepostupovalo v souladu s vyhláškou č. 367/2015 Sb.⁵, když neověřilo, zda mu jednotliví příjemci podpory předložili podklady pro finanční vypořádání dotace. NKÚ dále zjistil, že MPSV v šesti případech u tří projektů nezohlednilo doporučení hodnotitelů při věcném hodnocení žádostí o podporu. Naplnění účelu dotace MPSV vyhodnocuje na základě dosahování hodnot závazných indikátorů a plnění klíčových aktivit projektu. Závazné indikátory u projektů v OPZ ovšem nesledují kvalitativní rovinu dosahování cílů (viz část IV., bod 1 tohoto kontrolního závěru). Dosažení cílů přitom závisí rovněž na kvalitě, v jaké jsou klíčové aktivity projektu realizovány.
- 3) Kontrolované projekty dle zjištění NKÚ přispěly ke zlepšení situace osob z cílových skupin, avšak ne vždy v takové míře, kterou sami příjemci podpory předpokládali. NKÚ u dvou příjemců podpory zjistil, že nedosáhli vybraných dílčích cílů, které si sami stanovili v žádosti o podporu. Dlouhodobé dopady ukončených kontrolovaných projektů jsou pouze dílčí, nebo nejsou prokazatelné. NKÚ zjistil nedostatky v postupu příjemců podpory při plnění stanovených podmínek OPZ⁶ a porušení zákona č. 218/2000 Sb., zákona č. 320/2001 Sb. a vyhlášky č. 367/2015 Sb. Při vynakládání peněžních prostředků příjemci podpory postupovali dle zásady hospodárnosti a respektovali ceny obvyklé v daném místě a čase.
- 4) NDT *Rodina* přispívá k předcházení nežádoucích rodinných situací (např. rozpad rodiny, odebrání dětí). NKÚ však zjistil, že MPSV nenastavilo národní dotační titul *Rodina* takovým způsobem, aby vytvořilo podmínky pro účelné vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu (dále také „SR“). MPSV totiž v NDT *Rodina* nestanovilo konkrétní cíle a indikátory, jejichž prostřednictvím by bylo možné sledovat a vyhodnocovat přínosy národního dotačního titulu. Tím, že MPSV soustavně nesledovalo a nevyhodnocovalo efektivnost a účelnost vynakládání peněžních prostředků na podporu projektů v rámci NDT *Rodina* ze své rozpočtové kapitoly, nepostupovalo dle ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb. NKÚ současně zjistil, že MPSV při administraci NDT *Rodina* nepostupovalo v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb. a zákonem č. 320/2001 Sb.
- 5) MPSV při přípravě *Koncepce rodinné politiky* z roku 2017 (dále také „Koncepce“) nepostupovalo dle doporučení *Metodiky přípravy veřejných strategií*, z níž mělo dle usnesení vlády České republiky ze dne 2. května 2013 č. 318, *k Metodice přípravy veřejných strategií*, vycházet. MPSV v Koncepci nestanovilo konkrétní, měřitelné a časově ohraničené cíle a opatření. MPSV současně nenastavilo žádné indikátory pro systematické sledování a vyhodnocování plnění cílů a opatření. V Koncepci jsou i opatření, která nebudou dle zpráv o plnění *Koncepce rodinné politiky* realizována, případně opatření, která nebyla založena na reálných východiscích, a také opatření, jejichž realizaci brání resortní nesoulady, nebo u nichž není zřejmé, kdo zodpovídá za jejich realizaci. Finanční dopady plnění opatření

⁵ Vyhláška č. 367/2015 Sb., o zásadách a lhůtách finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy a Národním fondem (vyhláška o finančním vypořádání).

⁶ *Obecná část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci operačního programu Zaměstnanost, Specifická část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci OPZ pro projekty se skutečně vzniklými výdaji a případně také s nepřímými náklady.*

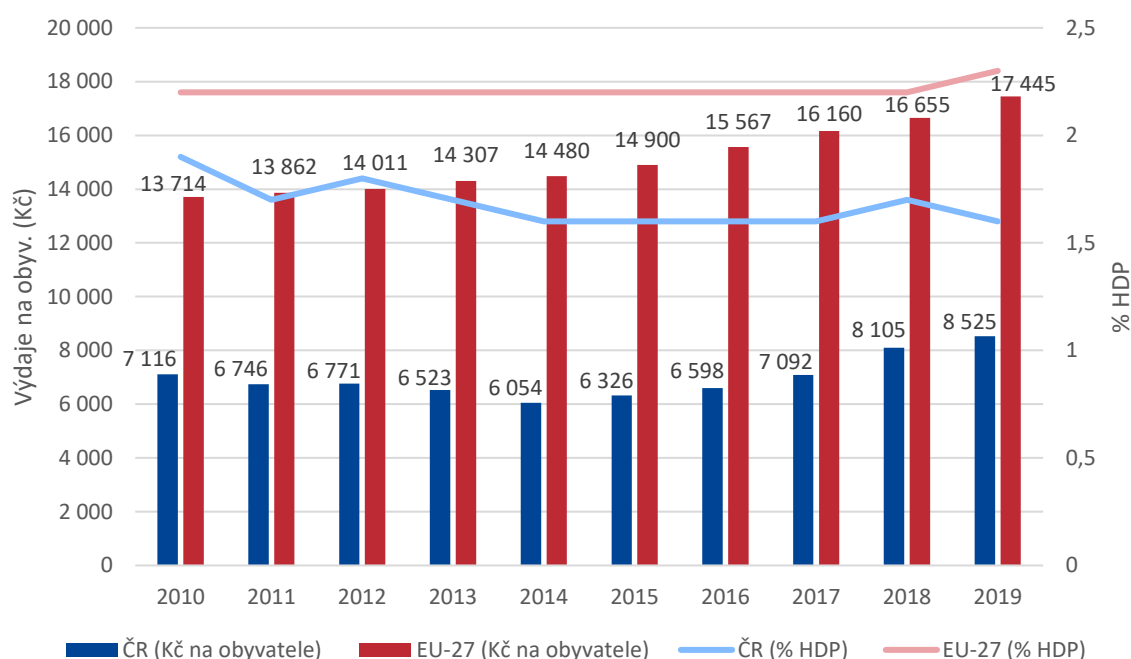
Koncepce na státní rozpočet navíc sleduje MPSV jen v omezené míře. *Koncepce rodinné politiky* z roku 2017 coby základní strategický dokument proto nepředstavuje dostatečnou oporu pro účelné vynakládání peněžních prostředků SR a EU na podporu rodinné politiky.

II. Informace o kontrolované oblasti

Ústředním orgánem státní správy odpovědným za oblast podpory rodinné politiky je v České republice MPSV.⁷ Rodinná politika je souhrnem aktivit, které přispívají k vytváření socioekonomických podmínek vhodných pro fungování rodin a výchovu dětí, k podpoře rodin ohrožených příjmovou chudobou a sociálním vyloučením (viz graf č. 2) a k vyšší porodnosti a sňatečnosti vzhledem k demografickým změnám v české společnosti.

Na podporu rodin a na realizaci opatření rodinné politiky poskytuje MPSV peněžní prostředky státního rozpočtu a EU v rámci OPZ a dále vynakládá peněžní prostředky z vlastní rozpočtové kapitoly na zajištění realizace NDT *Rodina* a na vybrané dávky státní sociální podpory, tj. přídavek na dítě, porodné, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení (viz příloha č. 2 tohoto kontrolního závěru).

Graf č. 1: Státní výdaje na rodinné dávky v ČR a EU

Zdroj: Eurostat, *European system of integrated social protection statistics (ESSPROS)*.⁸

⁷ Dle ustanovení § 9 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, je MPSV ústředním orgánem státní správy zodpovědným mj. za oblast péče o rodinu a děti.

⁸ Výdaje na obyvatele v eurech Eurostat kvůli srovnatelnosti průběžně přepočítává na stálé ceny za rok 2010. Data jsou dostupná na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/81897c95-eeef-4cde-b0fd-87076ace15d9?lang=en>, ověřeno ke dni 22. 6. 2022. K převodu byl využit kurz devizového trhu dle ČNB platný ke dni 22. 6. 2022: 24,71 Kč/€.

Základním strategickým dokumentem, který vymezuje směřování podpory rodin v České republice je *Koncepce rodinné politiky* schválená usnesením vlády České republiky ze dne 18. září 2017 č. 654, o *Koncepci rodinné politiky*. Koncepce vymezuje celkem 39 opatření na podporu veřejných služeb pro rodiny, na předcházení nežádoucích rodinných situací a na sladování práce a rodiny. Plnění těchto opatření je financováno ze státního rozpočtu a z OPZ. Jedním z opatření Koncepce je i poskytování peněžních prostředků na národní dotační titul *Rodina* z rozpočtové kapitoly MPSV (viz dále).

Dle usnesení vlády České republiky ze dne 18. září 2017 č. 654, o *Koncepci rodinné politiky*, má MPSV poskytnout každoročně peněžní prostředky z vlastní rozpočtové kapitoly na přípravu Fóra rodinné politiky a každé tři roky peněžní prostředky na přípravu komplexního výzkumu o situaci rodin a seniorů. Dále má informovat vládu o pokroku realizace opatření navržených v Koncepci, každé tři roky má připravit zprávu o rodině a každých pět let má připravit aktualizaci Koncepce. MPSV připravilo a předložilo vládě ČR v letech 2019 a 2021 aktualizované verze Koncepce, k jejich projednání a schválení nicméně nedošlo.

Operační program *Zaměstnanost 2014–2020*

Operační program *Zaměstnanost 2014–2020* vymezuje priority pro podporu zaměstnanosti, sociálního začleňování a sociálních inovací včetně mezinárodní spolupráce z Evropského sociálního fondu v programovém období 2014–2020. Řídicím orgánem (dále také „ŘO“) OPZ je Ministerstvo práce a sociálních věcí. OPZ vychází ze strategie obsažené v *Dohodě o partnerství* a zohledňuje další relevantní dokumenty EU, mj. strategii *Evropa 2020*⁹, a rovněž základní strategické dokumenty ČR platné v době přípravy programového dokumentu, např. *Strategii sociálního začleňování 2014–2020*.

OPZ se člení na pět prioritních os, přičemž na podporu projektů v oblasti rodinné politiky poskytuje MPSV peněžní prostředky v rámci tří prioritních os (dále také „PO“), a to PO 1 – *Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly*; PO 2 – *Sociální začleňování a boj s chudobou*; PO 3 – *Sociální inovace a mezinárodní spolupráce*. Vzhledem k výši alokace peněžních prostředků se NKÚ v kontrole zaměřil na první dvě prioritní osy (viz tabulka č. 1).

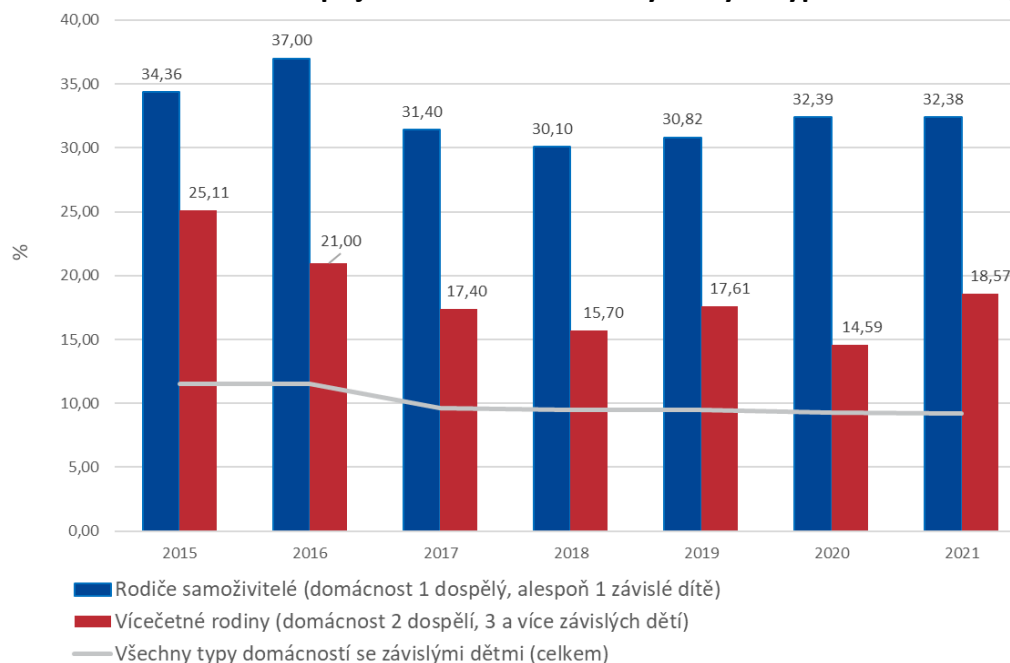
PO 1 se primárně zaměřuje na zvýšení zaměstnanosti podpořených osob prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, na vyšší zapojení rodičů s dětmi na trhu práce, na realizaci specifických opatření v souvislosti s podporou snižování rozdílů v postavení žen a mužů na trhu práce nebo na sladování soukromého a pracovního života. Peněžní prostředky poskytované v rámci této prioritní osy mají přispívat k naplňování tematického cíle č. 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. 12. 2013, tj. k podpoře udržitelné zaměstnanosti, kvalitních pracovních míst a mobility pracovních sil.

PO 2 se zaměřuje na zvýšení uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených na trhu práce, na rozvoj služeb pro rodiny a děti a dalších služeb a aktivit zaměřených na osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené. Peněžní prostředky poskytované v rámci této prioritní osy mají přispívat k naplňování tematického cíle č. 9 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. 12. 2013, tj. k podpoře sociálního začleňování a boji proti chudobě a diskriminaci. Intervence v rámci PO 2 mají zároveň přispívat k dosažení cíle z *Národního programu reform* pro oblasti sociálního začleňování a chudoby, kterým je zachování stejného počtu osob ohrožených

⁹ Sdělení Komise: *Evropa 2020, Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* KOM (2010) 2020 ze dne 3. března 2010.

chudobou nebo sociálním vyloučením na úrovni roku 2008 s úsilím o snížení jejich počtu o 30 000 osob. Mezi skupinami osob nejvíce ohroženými příjmovou chudobou a sociálním vyloučením jsou dle programového dokumentu OPZ neúplné a vícečetné rodiny (viz graf č. 2).

Graf č. 2: Míra ohrožení příjmovou chudobou u vybraných typů domácností (2015–2021)

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-r4hlypcwox>.

Z celkové alokace OPZ (podpora EU), která dle 3. revize OPZ schválené Evropskou komisí dne 18. 12. 2020 činí celkem 62,37 mld. Kč¹⁰, je pro PO 1 vyčleněno celkem 39,79 mld. Kč¹⁰, což představuje 64 % z celkové alokace OPZ (podpora EU). Významný podíl alokace finančních prostředků pro tuto PO je dán skutečností, že zahrnuje aktivity ve prospěch uchazečů o zaměstnání a zaměstnaných, specifické akce ve prospěch rovnosti žen a mužů, systémová opatření na posílení institucí trhu práce a rovněž intervence v oblasti zařízení služeb péče o děti. Na PO 2 je dle 3. revize OPZ vyčleněno 15,69 mld. Kč¹⁰, což představuje 25 % celkové alokace programu. Finanční významnost PO 2 OPZ je určena především velikostí hlavní cílové skupiny, kterou jsou osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené.

Z údajů obsažených ve *Výroční zprávě o implementaci programu Zaměstnanost za rok 2020* vyplývá, že k 31. 12. 2020 bylo vyhlášeno v OPZ celkem 127 výzev v celkovém objemu 89,76 mld. Kč¹¹. Zaregistrováno bylo ve vyhlášených výzvách celkem 17 158 žádostí o podporu a vydáno bylo celkem 9 600 právních aktů o poskytnutí podpory. Celkové proplacené výdaje v OPZ činily 41,18 mld. Kč¹¹. Podpořeno bylo přes 498 tisíc účastníků. Dle *Výroční zprávy o implementaci Dohody o partnerství za rok 2020* byl již k 31. 12. 2020 v OPZ splněn limit čerpání pro splnění pravidla n+3¹² pro rok 2021.

OPZ se vyznačuje velkým množstvím neinvestičních (tzv. měkkých) projektů. Ke dni 31. 12. 2021 bylo evidováno v rámci tří prioritních os (u 7 specifických cílů) minimálně 3 593 projektů na podporu rodinné politiky s celkovými způsobilými výdaji ve výši 10,3 mld. Kč.

¹⁰ K převodu byl využit kurz devizového trhu dle ČNB platný ke dni 18. 12. 2020: 26,14 Kč/€.

¹¹ K převodu byl využit kurz devizového trhu dle ČNB platný ke dni 31. 12. 2020: 26,245 Kč/€.

¹² Pravidlo n+3 znamená, že finanční prostředky alokované pro členský stát např. pro rok 2018 musí být reálně vyčerpány nejpozději do tří let, tj. do konce roku 2021.

U těchto projektů bylo k 31. 12. 2021 proplaceno celkem 8,6 mld. Kč. Celkový počet účastníků podpořených v těchto projektech byl 159 965¹³. Průměrné náklady na podporu osoby z cílové skupiny v rámci projektu OPZ zaměřeného na podporu rodinné politiky činily 89 413 Kč.

Tabulka č. 1: Projekty OPZ zaměřené na podporu rodinné politiky¹⁴

Prioritní osa	Počet projektů	CZV* ve vydaných právních aktech bez negativních stavů	Příspěvek EU ve vydaných právních aktech bez negativních stavů	Proplaceno k 31. 12. 2021 celkem	Proplaceno k 31. 12. 2021 EU	Proplaceno k 31. 12. 2021 SR
PO 1	2 829	9 376,1 mil. Kč	7 625,9 mil. Kč	7 776,3 mil. Kč	6 469,1 mil. Kč	1 307,2 mil. Kč
PO 2	753	927,6 mil. Kč	788,4 mil. Kč	757,2 mil. Kč	652,0 mil. Kč	105,2 mil. Kč
PO 3	11	38,0 mil. Kč	34,6 mil. Kč	33,8 mil. Kč	30,7 mil. Kč	3,1 mil. Kč
Celkem	3 593	10 341,7 mil. Kč	8 448,9 mil. Kč	8 567,3 mil. Kč	7 151,9 mil. Kč	1 415,4 mil. Kč

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě dat z MPSV k 31. 12. 2021.

* Celkové způsobilé výdaje.

V OPZ jsou podporovány mj. projekty s nepřímými náklady, které mohou dosahovat maximálně 25 % přímých způsobilých nákladů projektu. Příjemci podpory nejsou povinni dle nastavených podmínek OPZ dokládat výdaje na uskutečněné nepřímé náklady. Tato skutečnost se týká celkem 1 169 projektů zaměřených na podporu rodinné politiky s celkovými způsobilými výdaji ve výši 2 633,9 mil. Kč, přičemž hodnota nepřímých nákladů činila 520,8 mil. Kč.

Národní dotační titul *Rodina*

MPSV vyčleňuje každoročně na podporu rodin prostředky pro samosprávu i neziskový sektor v rámci NDT *Rodina*. Cílem NDT *Rodina* je podpora služeb pro rodiny, které mají preventivní a podpůrný charakter. Služby mají posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při sladování práce a rodiny, a napomáhat při předcházení a řešení krizových situací v rodině. NDT *Rodina* má poskytovat komplexní pomoc rodině jako celku a posilovat význam rodiny pro společnost.

Dotace na podporu rodiny pro nestátní neziskové organizace v NDT *Rodina* jsou každoročně vyhlašovány k 1. 9. V letech 2018–2020 MPSV poskytlo příjemcům dotace¹⁵ v NDT *Rodina* podporu v celkové výši 0,3 mld. Kč.

¹³ Údaje indikátoru 6 00 00 *Celkový počet účastníků* (podpora účastníků nad 40 hodin) za všechny projekty OPZ od stavu fyzické realizace projektu (stav PP36), z toho počet účastníků v ukončených projektech byl 92 009.

¹⁴ V seznamu těchto projektů podpořených z OPZ se zaměřením na rodinnou politiku nejsou zahrnuty projekty se zaměřením např. na ochranu práv dětí či náhradní rodinnou péči, neboť MPSV vede tyto projekty odděleně.

¹⁵ Jedná se o subjekty podpořené v NDT *Rodina*. Termín se používá v jednotlivých rozhodnutích o poskytnutí dotace u projektů podpořených v NDT *Rodina*.

III. Rozsah kontroly

Cílem kontrolní akce bylo prověřit, zda peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie vynaložené na opatření v oblasti rodinné politiky přispěly k realizaci stanovených cílů a zda byly vynaloženy a čerpány v souladu s právními předpisy.

Za účelné NKÚ považoval u MPSV takové použití peněžních prostředků na podporu rodinné politiky, které vedlo k plnění specifických cílů prioritních os 1 a 2 v OPZ, cílů NDT *Rodina* a opatření stanovených v *Koncepci rodinné politiky*. U příjemců podpory považoval NKÚ za účelné takové použití peněžních prostředků, které vedlo k naplnění stanovených cílů projektů.

Za hospodárné NKÚ považoval takové použití peněžních prostředků, které odpovídá cenám v místě a čase obvyklým.¹⁶

NKÚ provedl kontrolu u MPSV jako ŘO OPZ, u ÚP ČR a u dalších vybraných příjemců podpory z OPZ. U MPSV se kontrola zaměřila na nastavení opatření v rámci OPZ a na poskytování peněžních prostředků vynaložených na realizaci těchto opatření z OPZ. NKÚ prověřoval zejména úlohu ŘO při administraci, realizaci a vyhodnocování projektů OPZ zaměřených na oblast rodinné politiky. NKÚ prověřil, zda byly dotace poskytnuty v souladu s dokumentací OPZ a zda MPSV ověřuje splnění účelu dotace.

NKÚ prověřoval, zda MPSV při přípravě *Koncepce rodinné politiky* a při plnění úkolů souvisejících s *Koncepcí*, které mu uložila vláda ČR¹⁷, postupovalo takovým způsobem, aby vytvářelo podmínky pro účelné vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu a EU v oblasti podpory rodinné politiky. V této souvislosti se NKÚ zaměřil i na kontrolu peněžních prostředků státního rozpočtu, které MPSV vynakládá v souladu s *Koncepcí* na NDT *Rodina*.

U vybraných příjemců podpory se kontrola zaměřila jednak na dodržování podmínek, na jejichž základě jim byla poskytnuta podpora, jednak na dosahování cílů a naplňování účelu projektů. Zároveň bylo u příjemců podpory prověřováno, zda byly dodrženy postupy při realizaci veřejných zakázek a zda při realizaci projektů příjemci postupovali hospodárně.

Ke kontrole na systémové úrovni i u příjemců podpory vybral NKÚ 10 projektů spolufinancovaných z OPZ, které byly realizovány osmi příjemci podpory (viz příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru). Do vzorku kontrolovaných projektů byly vybrány projekty, jejichž tematické zaměření odpovídalo předmětu kontrolní akce č. 21/29. Projekty byly dále vybrány s ohledem na finanční významnost, ukončení jejich realizace včetně vyplacení peněžních prostředků poskytnuté podpory (kromě projektů ÚP ČR) a také dle místa realizace projektů. MPSV schválilo u 10 kontrolovaných projektů celkové způsobilé výdaje ve výši 303,6 mil. Kč a k 31. 1. 2022 na ně proplatilo 216,7 mil. Kč (z toho 184,2 mil. Kč z ESF¹⁸ a 32,5 mil. Kč ze SR). Kontrolovaný objem peněžních prostředků činil 216,7 mil. Kč (výdaje proplacené ze SR a ESF).

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

¹⁶ V případě mezd/platů v OPZ se NKÚ řídil dokumentem *Obvyklé mzdy/platy pro Operační program Zaměstnanost* – viz <https://www.esfcr.cz/obvykle-ceny-a-mzdy-platy-opz/-/dokument/799359>.

¹⁷ *Koncepce* byla schválena usnesením vlády České republiky ze dne 18. září 2017 č. 654, o *Koncepci rodinné politiky*, ve kterém vláda ČR dále uložila MPSV související úkoly (viz část II. tohoto kontrolního závěru).

¹⁸ Evropský sociální fond.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Nedostatky v nastavení podpory z operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020*

NKÚ prověřoval, zda MPSV v rámci OPZ nastavilo výzvy, specifické cíle, opatření a systém sledování a vyhodnocování dopadů poskytnuté podpory takovým způsobem, aby byly vytvořeny podmínky pro účelné vynakládání peněžních prostředků SR a EU na podporu rodinné politiky.

Nastavení systému výzev v OPZ

V OPZ bylo k 29. 4. 2022 vyhlášeno celkem 46 výzev s celkovou alokací ve výši 21,9 mld. Kč. V rámci těchto výzev je možné podpořit mj. projekty zaměřené na podporu rodinné politiky. Jejich cílovými skupinami jsou mj. osoby pečující o děti do 15 let věku. V souvislosti s podporou rodinné politiky bylo možné podpořit rovněž osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením v rámci různých specifických cílů OPZ.

NKÚ zjistil, že zacílení výzev v OPZ je v souladu s nastavenými opatřeními uvedenými v Konceptci. Konceptce i programový dokument OPZ obsahují témata a opatření, které reagují na problémy v oblasti odměňování mužů a žen, v oblasti nabídky kvalitních flexibilních forem práce či v oblasti služeb péče a vzdělávání dětí v předškolním a školním věku. Zacílení některých výzev v OPZ je určeno právě na vybudování nových kapacit dětských skupin či jiných typů předškolních zařízení. Do konce kontroly NKÚ bylo vyhlášeno 17 výzev se zaměřením na podporu a vybudování kapacit předškolních zařízení péče o děti s přibližnou alokací 8,7 mld. Kč. MPSV průběžně navyšuje či snižuje alokace jednotlivých výzev v OPZ dle aktuální potřeby. Např. výzva č. 03_15_022 byla navýšena o 100 mil. Kč, kdy MPSV toto navýšení zdůvodnilo mj. požadavkem na vyšší čerpání peněžních prostředků v rámci OPZ ze strany příjemců podpory.

NKÚ v rámci prověřování systému nastavení výzev v OPZ zjistil, že MPSV nastavilo vymezení podporovaných aktivit v některých výzvách OPZ tak obecně, že není možné jednoznačně vyloučit překryv s rozsahem poskytovaných základních sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb.¹⁹ Formulace vybraných výzev č. 03_15_022 a č. 03_16_064 týkající se podpory základních činností sociálních služeb je tak nejednoznačná, že na jedné straně umožňuje podporovat projektové aktivity z věcného hlediska odpovídající základním činnostem sociálních služeb, avšak na straně druhé obsahuje informaci, že základní činnosti sociálních služeb podporovány nebudou. Tato skutečnost byla zjištěna u tří kontrolovaných projektů podpořených v rámci uvedených výzev. Nejednoznačné vymezení podporovaných aktivit ve výzvách OPZ představuje reálné riziko duplicitního financování aktivit odpovídajících sociálním službám v rozsahu základních činností.

Nastavené indikátory v PO 2 neumožňují sledovat kvalitativní dopady projektů v OPZ

V OPZ jsou nastaveny cílové hodnoty monitorovacích indikátorů, které by měly poskytovat zpětnou vazbu o tom, zda projekty, případně programy, dosáhly stanovených cílů, které si žadatelé, případně ŘO, vymezili jako cíle podpory, tzn. zda podpora splnila svůj účel. NKÚ proto prověřoval, zda MPSV nastavilo indikátory v OPZ takovým způsobem, aby bylo na jejich základě možné vyhodnotit výstupy a dopady poskytnuté podpory v oblasti rodinné politiky.

¹⁹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

MPSV sleduje podporu rodin prostřednictvím specifických indikátorů v rámci PO 1 OPZ u výzev zaměřených na podporu zařízení péče o děti a u výzev, kde je sledována podpora rodin na základě postavení podpořené osoby na trhu práce. K tomuto účelu jsou využívány indikátory z řady 6 29 XX *Účastníci zaměstnaní XX měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ* a indikátor 6 27 00 *Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ*. Nicméně pro sledování situace osob z cílových skupin podpořených v rámci PO 2 OPZ (tj. osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené) nebyly stanoveny specifické indikátory. Důvodem pro nestanovení těchto indikátorů je dle MPSV skutečnost, že v rámci celého objemu podporovaných aktivit v OPZ tvoří aktivity na podporu rodiny velmi malé procento podpory. Nicméně z dokumentu 2. *průběžné vyhodnocení dotazníků zpráv o realizaci*²⁰ vyplývá, že cílová skupina „rodiče, osoby pečující o děti či závislé osoby, neformální pečovatelé“ je ve vyhodnocovaných projektech vůbec nejčastěji zastoupenou cílovou skupinou (38 %) a cílová skupina „osoby se znevýhodněním, osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené“ je třetí nejčastěji zastoupenou cílovou skupinou (15 %).

NKÚ v této souvislosti zjistil, že závazné indikátory 6 00 00 *Celkový počet účastníků*, 6 70 10 *Využívání podpořených služeb*, 6 70 01 *Kapacita podpořených služeb*, stanovené v kontrovaných projektech, nezajišťují měřitelnost výstupů a souvisejících výsledků projektu v přímé vazbě na uvedený specifický cíl. Sledování samotného počtu účastníků, resp. kapacity podpořených služeb, neukazuje, zda se podpořené osoby díky projektovým aktivitám dokázaly dostat ze stavu sociálního vyloučení či ohrožení sociálním vyloučením. Nastavení závazných indikátorů 6 00 00, 6 70 01 a 6 70 10 umožňuje MPSV sledovat a vyhodnocovat pouze plnění velmi obecně vymezeného účelu použití peněžních prostředků. Současně však takové nastavení neumožňuje MPSV sledovat a vyhodnocovat skutečné dopady projektu ve smyslu dosahování jeho konkrétních cílů.

MPSV jako ŘO OPZ má tak omezenou možnost systematického sledování přínosů projektů v oblasti se zaměřením na osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené. MPSV po ukončení realizace projektů nesleduje u osob z této cílové skupiny např. míru příjmové chudoby, míru materiální deprivace apod., a nelze proto vyhodnotit, zda u daných osob vedla realizace projektů ke snížení ohrožení sociálním vyloučením.²¹

Nestanovení dolní hranice plnění indikátorů v OPZ

Celková míra naplnění indikátorů v případě vícera stanovených indikátorů výstupů, příp. výsledků, je vypočítávána jako jejich průměr. Zároveň platí, že v případě přeplnění cílové hodnoty indikátorů je stanovena horní hranice (120 %) pro započtení cílové hodnoty každého závazného indikátoru zvlášť. Dolní hranice pro započtení hodnoty každého indikátoru zvlášť nebyla v OPZ vymezena. U celkové míry naplnění indikátorů výstupů platí, že sankce udílí ŘO OPZ až v případě, že tato hodnota bude nižší než 85 % a u celkové míry naplnění indikátorů výsledků bude nižší než 75 %. NKÚ zjistil, že při současném výpočtu celkové míry naplnění indikátorů v OPZ dochází prostřednictvím indikátorů naplněných na 120 % ke kompenzaci nenaplněných hodnot indikátorů (např. pouze ze 60 %). Není proto zajištěno, aby byly projektové aktivity realizovány v rozsahu stanoveném v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory. Současně není zajištěno, aby projektové aktivity nižšího finančního významu nekompenzovaly neplnění indikátorů spojených s projektovými

²⁰ Dokument 2. *průběžné vyhodnocení dotazníků zpráv o realizaci*²⁰ je dostupný na www.esfcr.cz.

²¹ Příklady indikátorů, které by mohlo MPSV sledovat, zahrnuje např. *Metodika indikátorů komplexního výzkumu o situaci rodin s dětmi* z roku 2021, kterou zpracoval VÚPSV.

aktivitami vyššího finančního významu. Proto je důležité stanovit jak horní hranici, tak i dolní hranici plnění cílové hodnoty u každého indikátoru zvlášť, přičemž kompenzační mechanismus lze zachovat.

Vykazování nulových hodnot u indikátorů v OPZ, které nepředstavují závazek

Vedle indikátorů, které představují závazek pro příjemce, jsou v OPZ stanoveny pro projekty také indikátory, jejichž cílová hodnota nepředstavuje závazek, ale příjemci podpory je musí vykazovat. Nastavení nezávazkových indikátorů vychází z obsahového vymezení každé výzvy k předkládání žádosti o podporu. NKÚ v této souvislosti u kontrolovaných projektů zjistil, že u většiny „indikátorů, které musí příjemci vykazovat, ale jejich cílová hodnota nepředstavuje závazek“, byla v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory stanovena nulová cílová hodnota, neboť tyto indikátory nebyly pro dané projekty relevantní. Nastavení těchto indikátorů tak není funkční a vykazování jejich dosažených hodnot je pouze formální.

Plnění cílových hodnot vybraných indikátorů v OPZ

NKÚ dále prověřoval, jaké je plnění indikátorů v OPZ v souvislosti s podporou rodinné politiky. U indikátoru 6 28 00 *Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání / odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou zaměstnaní, a to i OSVČ* a u indikátoru 5 01 30 *Počet osob pracujících v rámci flexibilních forem práce* NKÚ zjistil, že jejich plnění za celý OPZ u méně rozvinutých regionů nedosahovalo k datu 31. 1. 2022 plánovaných cílových hodnot. Indikátor 6 28 00 byl k 31. 1. 2022 plněn z 96,38 % a indikátor 5 01 30 dosahoval ke stejnému datu plnění 82,31 %. Naopak u indikátoru 6 27 00 *Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ* došlo k převýšení plánovaného plnění u více i méně rozvinutých regionů o více než 1 000 %.

V souvislosti s prověřováním plnění indikátorů NKÚ zjistil, že u 179 z 331 (tj. 54 %) ukončených projektů zaměřených na podporu rodin, jejichž celkové způsobilé výdaje činily 495 mil. Kč, nebyl k 22. 6. 2022 naplněn ze 100 % výsledkový indikátor 6 26 00 *Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti*. Pouze u poloviny těchto projektů přitom byla u cílové hodnoty indikátoru 6 26 00 překročena hranice 75 % pro neuložení sankce za nesplnění závazků týkajících se celkové míry naplnění indikátorů výsledků.

Tabulka č. 2: Přehled plnění vybraných závazných indikátorů u ukončených projektů zaměřených na oblast podpory rodin v rámci OPZ (ke dni 22. 6. 2022)

Indikátor	Typ indikátorů	Počet projektů se stanovenou cílovou hodnotou indikátoru	Projekty, které naplnily cílovou hodnotu indikátoru na 100 %		Projekty, které naplnily cílovou hodnotu indikátoru alespoň na 85 % (výstupový), resp. 75 % (výsledkový)	
			Počet	Procento	Počet	Procento
6 00 00	Výstupový	1 840	1 537	83,53 %	1 706	92,72 %
6 26 00	Výsledkový	331	152	45,92 %	164	49,55 %
6 70 01	Výstupový	38	36	94,74 %	36	94,74 %
6 70 10	Výsledkový	35	28	80,00 %	35	100,00 %

Zdroj: vypracoval NKÚ dle údajů v MS2014+.

Pozn.: Počet ukončených projektů (stav PP43) = 1 856.

Indikátory: 6 00 00 *Celkový počet účastníků*, 6 26 00 *Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti*, 6 70 10 *Využívání podpořených služeb*, 6 70 01 *Kapacita podpořených služeb*.

Vyhodnocení dopadů projektů v OPZ

NKÚ dále prověřoval, jakým způsobem MPSV monitoruje a vyhodnocuje výstupy a dopady u projektů podpořených z OPZ a zda na základě vyhodnocení těchto výstupů a dopadů následně přijímá příslušná opatření.

OPZ je vyhodnocován částečně evaluacemi²² a částečně „sebeevaluacemi“, které jsou u některých výzev pro realizaci projektů z OPZ povinné. „Sebeevaluace“ je kromě projektů přímého přidělení povinně prováděna u projektů zaměřených na vývoj a realizaci sociálních inovací, a to za účelem získání poznatků o dopadu inovace a podmínkách fungování a šíření vyvinutého inovačního řešení. Za případné nedostatky zjištěné z výstupů ze „sebeevaluace“ nemohou být v souladu s *Obecnou částí pravidel pro žadatele a příjemce v rámci operačního programu Zaměstnanost* příjemci podpory sankcionováni.

MPSV nezavazuje příjemce podpory ke sledování dopadů podpořených projektů u účastníků po ukončení jejich účasti, resp. jejich postavení na trhu práce. Příjemci podpory tak neověřují, zda podpora osobám z cílové skupiny skutečně pomohla a zlepšila jejich postavení nejen na trhu práce. Poskytnutá podpora řeší problémy osob z cílových skupin pouze dočasně po dobu realizace projektů. Při současném nastavení podmínek OPZ nemusí příjemci podpory ani MPSV sledovat přínosy a dopady poskytnuté podpory po ukončení realizace projektů. Výjimku představují projekty ÚP ČR, neboť ÚP ČR disponuje nástroji, které mu umožňují až 36 měsíců po ukončení realizace projektů sledovat reálné dopady projektů na postavení účastníků na trhu práce. ÚP ČR tedy sleduje prostřednictvím vlastních nástrojů, zda se konkrétní účastník realizovaného projektu vrátí do evidence uchazečů o zaměstnání ÚP ČR.

V případě soutěžních projektů OPZ je povinnou přílohou závěrečné zprávy o realizaci projektu vyplněný dotazník, který povinně zpracovává příjemce podpory a který obsahuje výsledky projektu a vyhodnocení postupu realizace projektu nad rámec informací uváděných ve zprávách o realizaci a nad rámec plnění hodnot monitorovacích indikátorů. Dotazník obsahuje otázky mj. k přínosům projektu, k cílovým skupinám, údaje k získaným dotovaným a nedotovaným pracovním místům, dosažené přínosy ve změně postojů a motivaci účastníků, problémy a překážky apod.

Výsledky vyhodnocení dotazníku zpracovává MPSV vždy ve dvouletých intervalech, kdy první hodnocení proběhlo v roce 2019 a druhé v roce 2021. MPSV si nicméně v *Obecné části pravidel pro žadatele a příjemce podpory v rámci operačního programu Zaměstnanost* stanovilo, že nebude ověřovat věcnou správnost vyplněných a předložených dotazníků ze strany příjemců podpory. MPSV pouze ověřuje, zda příjemci podpory splnili svou povinnost a dotazník v příslušné aplikaci vypracovali. Není proto zajištěna obsahová kvalita předkládaných údajů, které MPSV využívá k evaluační činnosti a k identifikaci případných systémových nedostatků v rámci OPZ. NKÚ u jednoho kontrolovaného projektu zjistil, že míra vyplnění dotazníku byla omezená a neumožnila MPSV plnohodnotně využít data k vyhodnocení.

2. Nedostatky v administraci projektů OPZ ze strany MPSV

NKÚ prověřoval, zda MPSV při poskytování peněžních prostředků z OPZ postupovalo v průběhu administrace kontrolovaných projektů v souladu s pravidly OPZ⁶ a právními předpisy.

²² Evaluační zprávy OPZ dostupné na www.esfcr.cz.

MPSV v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory vymezuje účel dotace obecným způsobem se zdůvodněním, že nesplnění účelu dotace v jakémkoliv rozsahu má za následek odvod ve výši celé poskytnuté dotace (podpory). Účel dotace proto nezahrnuje konkrétní cíle projektů, které si příjemci podpory sami stanovili v žádostech o podporu. MPSV do právních aktů o poskytnutí/převodu podpory vkládá popisy klíčových aktivit projektu a předpokládá, že plnění těchto aktivit povede k naplňování cílů projektů. Naplnění účelu dotace MPSV proto vyhodnocuje na základě plnění klíčových aktivit a dosahování hodnot závazných indikátorů. Závazné indikátory, které jsou nastaveny pro každý projekt v OPZ, ovšem nesledují kvalitativní rovinu dosahování cílů nebo dílčích cílů, která je pro tzv. měkké projekty zásadní (viz část I., bod 1. a část IV., bod 1. tohoto kontrolního závěru). Samotná realizace klíčových aktivit projektu přitom nutně neznamená, že bylo cílů nebo dílčích cílů projektu dosaženo, jak NKÚ zjistil u dvou kontrolovaných projektů (viz příklad – část IV., kap. 3 tohoto kontrolního závěru).

NKÚ se dále zaměřil na nastavení postupů a kritérií pro hodnocení podaných žádostí o podporu v OPZ, např. na ověřování nastavení relevantních cílů²³ projektů. MPSV upravuje postupy a kritéria hodnocení projektů jednak v rámci pravidel pro OPZ, jednak zveřejňuje informace o způsobu hodnocení a výběru projektů v textové části každé vyhlášené výzvy OPZ. V OPZ zajišťují věcné hodnocení projektů individuální externí hodnotitelé a výběrová, příp. hodnotící komise. MPSV zohledňuje stanoviska hodnotitelů pouze v případě, že tito uvedou v komentáři k hodnocení konkrétní návrhy a doporučení postupu v případě zjištění nesouladu (např. krácení rozpočtu). V opačném případě se MPSV stanoviskem hodnotitelů nezabývá.

NKÚ zjistil, že žadatel v žádosti o podporu nestanovil cíl²⁴ projektu dle principů SMART²⁵, neboť cíl nebyl definován jako výsledný měřitelný stav, kterého má cílová skupina dosáhnout. Na nenastavení cíle projektu metodou SMART upozornili i oba hodnotitelé při věcném hodnocení projektu. Přesto však byl projekt vybrán k podpoře a jeho cíl zůstal nezměněn. Dle *Obecné části pravidel pro žadatele a příjemci v rámci operačního programu Zaměstnanost* přitom musí být cíle projektu měřitelné a reálně dosažitelné v daném čase a za daných podmínek. MPSV proto při věcném hodnocení nezajistilo, aby cíle podpořeného projektu odpovídaly dobré praxi stanovené *Obecnou částí pravidel pro žadatele a příjemce podpory v rámci operačního programu Zaměstnanost*.

NKÚ zjistil, že MPSV u jednoho projektu nezajistilo arbitrážní hodnocení, které by stanovilo konečný výsledek hodnocení. Pro daný projekt byla přitom vypracována dvě věcná hodnocení individuálních externích hodnotitelů, která se od sebe lišila o více než 20 bodů, než umožňoval stanovený limit, a zároveň jedno z nich bylo vypracováno se stanoviskem „neuspěl“. Současně došlo k úpravě tohoto stanoviska na „uspěl“, přičemž v opraveném hodnocení projektu došlo k výrazným změnám významu textu slovního hodnocení projektu a dle toho i k navýšení celkového počtu bodů v nově zpracovaném hodnocení. MPSV tímto jednáním nepostupovalo v souladu s dobrou praxí stanovenou *Metodickým pokynem pro řízení výzev, hodnocení a výběr projektů v programovém období 2014–2020* a pracovním postupem pro věcné hodnocení projektů v OPZ.

²³ Za relevantní byly považovány cíle, které jsou konkrétní, jasně definované, měřitelné, dosažitelné ve stanoveném čase, realistické a jsou v souladu s cíli Koncepce a programového dokumentu OPZ.

²⁴ Cíl jednoho z kontrolovaných projektů byl v žádosti o podporu definován následujícím způsobem: *Cílem projektu dle metody SMART – (...) vytvořit a udržet komplexní systém odborných služeb pro sociálně vyloučené rodiny ve vybraných lokalitách.*

²⁵ SMART – konkrétní, měřitelný, dosažitelný, realistický a v čase ohraničený cíl.

NKÚ dále zjistil, že výběrová komise MPSV neveznesla u jednoho z projektů v rámci věcného hodnocení připomínku k plánovaným aktivitám zaměřeným na podporu dětí. Příslušná výzva k předkládání žádostí o podporu přitom takovou podporu nepovoluje, neboť cílovou skupinou zde jsou jen osoby pečující o malé děti do 15 let věku. Aktivity, které nesouvisely s cílovou skupinou projektu, zůstaly v projektu ponechány. Dle NKÚ proto MPSV nezajistilo podmínky pro účelné vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu a EU na podporu dané aktivity projektu.

V rámci kontroly věcného hodnocení totožného nákupu služby u dvou vybraných projektů NKÚ zjistil, že individuální externí hodnotitelé nepostupovali stejným způsobem, když jednomu z projektů výdaje na pomůcky pro děti, které nebyly dle výzvy cílovou skupinou, pokrátily ze 75 000 Kč na 0 Kč, zatímco ve druhém projektu jiný hodnotitel postupoval v totožném případě odlišně a výdaje obdobné povahy v projektu ve výši 36 000 Kč ponechal. Výběrová komise takový postup schválila a rozhodnutí hodnotitelů nezvrátila.

MPSV ve třech případech u kontrolovaných projektů nezajistilo důslednou předběžnou kontrolu plánovaných a připravovaných operací v souladu s ustanovením § 26 zákona č. 320/2001 Sb., když:

- před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace u jednoho projektu nezjistilo, že v rozhodnutí o poskytnutí dotace byly uvedeny informace vztahující se ke klíčové aktivitě, která však byla na základě rozhodnutí výběrové komise MPSV z projektu bez náhrady vyjmuta. NKÚ prověřil, že i přes ponechání těchto neplatných informací v rozhodnutí o poskytnutí dotace nebyla klíčová aktivita v projektu realizována, a tudíž ani hrazena z prostředků SR a ESF;
- nezjistilo, že žádost o platbu u jednoho z příjemců podpory obsahovala nezpůsobilý výdaj, který nebyl doložen fakturami nebo účetními doklady. MPSV proto současně nepostupovalo v souladu s ustanovením čl. 125, odst. 4, písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. 12. 2013;
- u tří projektů jednoho příjemce podpory nezjistilo nesprávně uvedený odkaz na neplatnou vyhlášku v právním aktu o poskytnutí/převodu podpory.

MPSV v rozhodnutích o poskytnutí dotace zavázalo příjemce podpory u kontrolovaných projektů financovaných zálohově, tzv. ex ante, dotaci finančně vypořádat v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb. a vyhláškou č. 367/2015 Sb. NKÚ však kontrolou zjistil, že v praxi MPSV po příjemcích podpory zpravidla nevyžaduje finanční vypořádání dotace (vyúčtování) dle vyhlášky č. 367/2015 Sb. obsahující přehled o veškerých dotacích za předchozí rok. Tím, že MPSV neověřuje, zda jednotliví příjemci podpory plní povinnosti, které jim stanovuje právní akt o poskytnutí/převodu podpory, *Obecná část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci operačního programu Zaměstnanost* a vyhláška č. 367/2015 Sb., nepostupuje v souladu s ustanovením § 10 vyhlášky č. 367/2015 Sb. Na vzorku sedmi kontrolovaných projektů financovaných ex-ante, u kterých mělo být finanční vypořádání zasláno na MPSV, NKÚ zjistil, že celkem čtyři příjemci podpory nepředložili formulář finančního vypořádání projektu.

NKÚ u tří projektů realizovaných ÚP ČR zjistil, že MPSV obdrželo od platebního a certifikačního orgánu mj. pro kontrolované projekty výjimku z postupů *Metodického pokynu finančních toků programů 2014–2020* předkládat k žádosti o platbu doklady k uskutečněným výdajům. Tuto výjimku však MPSV pro ÚP ČR již nepřeneslo do podmínek použití podpory a informovalo ÚP ČR pouze prostřednictvím e-mailové korespondence, kde uvedlo, že výjimka se nevztahuje na výdaje rozpočtu položky 1.5 *Nákup služeb* (kromě rekvalifikací). V této souvislosti NKÚ zjistil, že u jednoho z projektů ÚP ČR nepřiložil k žádostem o platbu č. 6–10 požadované doklady. S odvoláním na uvedenou výjimku MPSV neprověřovalo, zda příjemce přiložil u položek

nákupu služeb, jejichž částka převýšila 10 000 Kč, kopie účetních dokladů spolu s bankovními výpisy, a současně tak neověřilo, zda příjemce podpory dodržel podmínky právního aktu o poskytnutí/převodu podpory společně s pravidly OPZ²⁶.

3. Nedostatky zjištěné u příjemců podpory v rámci OPZ

U příjemců podpory NKÚ prověřoval, zda splnili stanovené podmínky na realizaci vybraných projektů a zda použili peněžní prostředky účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Za tímto účelem vybral NKÚ do vzorku celkem deset projektů, z nichž sedm bylo ukončených. Celkový počet účastníků kontrolovaných projektů byl 2 999²⁷, z toho 91 %²⁸ byly ženy. Průměrné náklady na podporu každé osoby činily v kontrolovaných projektech přibližně 102 tis. Kč.

NKÚ zjistil dílčí nedostatky v postupu příjemců podpory při plnění stanovených podmínek OPZ⁶ a právních předpisů. U jednoho příjemce podpory (ÚP ČR) NKÚ zjistil skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně²⁹, když neoprávněně použil peněžní prostředky projektu na nezpůsobilý výdaj. U čtyř příjemců podpory NKÚ zjistil, že nepostupovali v souladu s rozhodnutím o poskytnutí dotace a vyhláškou č. 367/2015 Sb., když nevypracovali a nezaslali MPSV finanční vypořádání projektu. U dvou příjemců NKÚ zjistil, že při dokladování výdajů nepostupovali dle podmínek OPZ⁶ a dle rozhodnutí o poskytnutí dotace, neboť nezajistili označení originálu účetního dokladu příslušným registračním číslem projektu. V této souvislosti NKÚ u jednoho z příjemců podpory současně vyhodnotil, že při výkonu řídicí kontroly nezajistil důslednou předběžnou kontrolu připravovaných operací v souladu s ustanovením § 26 zákona č. 320/2001 Sb. U jednoho z příjemců podpory NKÚ rovněž zjistil dílčí nedostatky v evidenci pracovních výkazů a v postupu při provádění průzkumu trhu možných dodavatelů služeb u zakázek malého rozsahu.

NKÚ dále zjistil, že peněžní prostředky SR a EU vynaložené na sedm ukončených kontrolovaných projektů přispěly k naplňování cílů stanovených v oblasti rodinné politiky pouze částečně. Sedm ukončených kontrolovaných projektů přispělo ke zlepšení situace cílových skupin (tj. osob pečujících o děti do 15 let a osob ohrožených sociálním vyloučením), nikoliv však v takové míře, kterou sami příjemci podpory předpokládali. Dlouhodobé dopady kontrolovaných projektů jsou dle zjištění NKÚ pouze dílčí nebo nejsou prokazatelné.

Nastavení cílů nebo dílčích cílů v žádosti o podporu, které si příjemci podpory sami stanovují, je v rámci OPZ jedním z klíčových kritérií pro výběr projektů k podpoře. Předpokladem účelného vynakládání peněžních prostředků na podporu projektů v oblasti rodinné politiky je proto dosahování těchto cílů projektu. NKÚ přitom zjistil, že u dvou kontrolovaných projektů nebylo dílčích cílů dosaženo.

²⁶ *Specifická část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci OPZ pro projekty se skutečně vzniklými výdaji a případně také s nepřímými náklady.*

²⁷ Účastníci, kteří překročili hranici tzv. bagatelní podpory, tj. získali v rámci projektu podporu vyšší než 40 hodin. Počet účastníků kontrolovaných projektů včetně osob, jejichž podpora byla nižší než 40 hodin byl 4 394.

²⁸ Z počtu 2 999 osob bylo podpořeno v kontrolovaných projektech 2 726 žen.

²⁹ Dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 218/2000 Sb.

Příklad:**Jeden z příjemců podpory nenaplnil dílčí cíle projektu stanovené v žádosti o podporu**

U jednoho kontrolovaného projektu žadatel v žádosti o podporu stanovil tyto dílčí cíle klíčových aktivit (dále také „KA“):

KA 1: u 150 rodin mělo dojít ke zlepšení rodinné situace prostřednictvím intervence rodinných asistentů,

KA 2: u min. 40 rodin mělo dojít ke zlepšení rodinné situace rodin s dětmi žijícími ve vybraných sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi,

KA 3: u min. 15 rodin mělo dojít k posílení a stabilizaci vztahů v rodinách a partnerském životě prostřednictvím odborných specializovaných intervencí v manželské a rodinné poradně,

KA 4: u min. 10 rodin mělo dojít ke zvládnutí konfliktní situace a uzavření dohody v mediačním centru,

KA 5: min. 15 rodinám mělo být umožněno asistované setkání rodiče s dětmi nebo asistované předávání dětí a zároveň měl být směřován vývoj situace k pozitivním změnám, tj. aby k setkávání docházelo v přirozeném prostředí,

KA 6: měla být vytvořena metodika spolupráce prarodinných institucí na vybraném území.

NKÚ zjistil, že v rozsahu vyšším než 40 hodin bylo u KA 1 bylo podpořeno 104 osob, u KA 2 celkem 22 osob, u KA 3 tři osoby a u KA 5 celkem 17 osob. U KA 4 se cíl vázal k podpoře v rozsahu nižším než 40 hodin. Dílčí cíle KA 1, KA 2 a KA 3 nebyly naplněny v souladu s očekávanými předpoklady žadatele. Počet podpořených osob* v rámci jednotlivých klíčových aktivit projektu zároveň nedokládá, že došlo ke zlepšení rodinné situace. MPSV vyhodnotilo u tohoto projektu dosažení účelu dotace v plném rozsahu.

* Žadatel uvedl v žádosti o podporu u dílčích cílů KA jako cílovou skupinu „rodiny“ místo „osob“. V rozhodnutí o poskytnutí dotace však byly v souladu s definicí indikátoru 6 00 00 uvedeny jako cílové skupiny „osoby“.

U dalších tří projektů navíc nebyly nastaveny konkrétní a měřitelné cíle nebo dílčí cíle projektu a vyhodnocení jejich dosažení je proto obtížně prokazatelné. U tří projektů NKÚ zjistil, že příjemci podpory realizovali klíčové aktivity projektu v jiném rozsahu, než jaký si stanovili v žádosti o podporu. U pěti příjemců podpory NKÚ zjistil, že porušili rozhodnutí o poskytnutí dotace tím, že zcela nenaplnili cílové hodnoty u jednoho či více závazných indikátorů, byť ne v míře, která by zároveň znamenala porušení rozpočtové kázně. Pět příjemců podpory dosáhlo alespoň částečného udržení realizovaných aktivit po ukončení projektu. Jen tři příjemci podpory sledovali situaci podpořených osob po ukončení projektu i ve střednědobém horizontu.

NKÚ zjistil u jednoho projektu³⁰ ÚP ČR, který měl přispět ke zvýšení uplatnitelnosti osob na trhu práce, že návratnost těchto osob do evidence ÚP ČR činila 15,9 %.

NKÚ dále zjistil, že příjemci podpory při realizaci veřejných zakázek a při vynakládání peněžních prostředků na služby a mzdy postupovali hospodárně a respektovali zásadu cen v daném místě a čase obvyklých.

³⁰ Jedná se o neukončený projekt ÚP ČR, který k 30. 11. 2021 podpořil celkem 1 317 osob.

4. Nedostatky v nastavení podpory v rámci národního dotačního titulu *Rodina*

NKÚ prověřoval, zda MPSV nastavilo NDT *Rodina* takovým způsobem, aby vytvářel podmínky pro účelné vynakládání peněžních prostředků SR na naplňování stanovených cílů rodinné politiky. V této souvislosti se NKÚ zaměřil především na stanovení podmínek a kritérií pro výběr projektů a na nastavení cílů a indikátorů pro sledování a vyhodnocování přínosů poskytnuté peněžní podpory.

NKÚ zjistil, že MPSV neprovádělo systematické vyhodnocování dopadů NDT *Rodina* jako celku, ale omezilo se jen na hodnocení plnění cílů jednotlivých projektů, které si příjemci dotace stanovili v žádostech o dotace. MPSV v rámci NDT *Rodina* sice stanovilo cíle v souladu s Konceptí, tyto cíle však nejsou konkrétní a míru jejich plnění nelze kvůli chybějícím indikátorům sledovat a prokazatelně vyhodnocovat. Není proto ani zřejmé, v jaké míře NDT *Rodina* napomáhá k naplňování strategických cílů stanovených pro oblast rodinné politiky. MPSV tak dle NKÚ nenastavilo NDT *Rodina* takovým způsobem, aby vytvořilo podmínky pro účelné vynakládání peněžních prostředků ze státního rozpočtu. Tím, že MPSV soustavně nesledovalo a nevyhodnocovalo efektivnost a účelnost vynakládání peněžních prostředků na podporu projektů v rámci NDT *Rodina* ze své rozpočtové kapitoly, nepostupovalo dle ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

NKÚ rovněž zjistil, že MPSV při výkonu finanční kontroly neuplatnilo postupy dle ustanovení § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 320/2001 Sb. a zároveň porušilo ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb. tím, že minimálně u tří projektů podpořených v rámci NDT *Rodina* neprovedlo předběžnou řídicí kontrolu před vydáním rozhodnutí o poskytnutí dotace a před vydáním peněžních prostředků. MPSV rovněž nepostupovalo v souladu s ustanovením § 14j odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb. když v roce 2020 v rámci NDT *Rodina* nezpřístupnilo příjemcům dotace obsah výzvy nejméně 30 dnů před uplynutím lhůty pro podání žádostí.

5. Nedostatky ve strategickém řízení podpory rodinné politiky

NKÚ prověřoval, zda MPSV při přípravě Konceptce rodinné politiky a při plnění úkolů souvisejících s Konceptí, které mu uložila vláda ČR³¹, postupovalo takovým způsobem, aby vytvářelo podmínky pro účelné vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu a EU v oblasti podpory rodinné politiky. V této souvislosti NKÚ kontroloval, zda MPSV vycházelo při přípravě Konceptce z doporučení *Metodiky přípravy veřejných strategií* v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 2. května 2013 č. 318, *k Metodice přípravy veřejných strategií*, zda nastavilo konkrétní, měřitelné, dosažitelné, realistické a časově ohraničené cíle a opatření a zda stanovilo indikátory, které umožní stanovené cíle systematicky a objektivně vyhodnocovat.

Přestože došlo ve strategickém řízení podpory rodinné politiky díky schválení Konceptce v roce 2017 a díky přípravě a realizaci vybraných prorodinných opatření oproti předešlému období k pozitivnímu posunu (např. zpřístupnění denní péče prostřednictvím podpory dětských skupin, zavedení tzv. náhradního výživného, zavedení dávky tzv. otcovské poporodní péče, navýšení rodičovského příspěvku), provázejí jej i nadále významné nedostatky.

³¹ Konceptce byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 18. září 2017 č. 654, ve kterém vláda ČR dále uložila MPSV související úkoly (viz část II. tohoto kontrolního závěru).

NKÚ zjistil, že MPSV zajistilo dostatečnou věcnou provázanost Koncepce s dalšími strategickými dokumenty, které jsou relevantní pro oblast rodinné politiky (např. *Strategie boje proti sociálnímu vyloučení 2016–2020*). Ve vztahu ke Koncepti coby ke strategickému dokumentu obecnější povahy nicméně MPSV nenavrhlo žádné prováděcí akční plány, které by dále umožnily upřesnit cíle (milníky) a současně operativně přizpůsobovat opatření a postupy při jejich naplňování a vyhodnocování v konkrétním časovém období.

MPSV vymezilo v Koncepti principy směřování rodinné politiky, stanovilo pět základních cílů a navrhlo celkem 39 opatření, která měla vést ke zlepšení situace rodin v ČR. V Koncepti stanovené cíle rodinné politiky však svou povahou a mírou obecnosti odpovídají spíše dlouhodobým vizím, nejsou konkrétní, měřitelné, nebyl stanoven časový harmonogram jejich naplnění, a nejsou proto navrženy v souladu s doporučením *Metodiky přípravy veřejných strategií*. V Koncepti jsou zároveň stanoveny i opatření, která jsou vymezena velmi neurčitě, mají pouze přípravný charakter, nebo u nich není zcela zřejmé, kdo zodpovídá za jejich plnění, případně opatření, která nebudou dle zpráv o plnění *Koncepce rodinné politiky* realizována.

NKÚ dále zjistil nedostatky v monitoringu a hodnocení dosahování cílů a plnění opatření stanovených v Koncepti. MPSV pro jednotlivé cíle a opatření v Koncepti nestanovilo žádné indikátory, které by umožnily systematicky sledovat a vyhodnocovat dosahování stanovených cílů a plnění opatření. Indikátory přitom MPSV nedefinovalo ani v návrzích aktualizace Koncepce z let 2019 a 2021.

MPSV ve zprávách o plnění Koncepce uvedlo, že k roku 2020 bylo průběžně plněno celkem 25 opatření, sedm opatření bylo již splněno, dvě opatření byla plněna jinak, dvě opatření byla plněna částečně a tři opatření plněna nebyla. NKÚ však zjistil, že u šesti opatření neodpovídá vyhodnocení MPSV skutečnému stavu věci, protože daná opatření buď prokazatelně plněna nebyla, nebo byla plněna jiným způsobem a v jiném rozsahu, než jaký stanovila Koncepce.

NKÚ rovněž zjistil, že pouze u 12 z 39 opatření uvedlo MPSV v Koncepti konkrétní údaj o finančním dopadu na státní rozpočet. Ve zprávách o plnění Koncepce jsou údaje o financování plněných opatření, a to včetně opatření, za jejichž plnění MPSV zodpovídalo, značně omezené a neurčité.

NKÚ dále zjistil, že MPSV v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 18. září 2017 č. 654, o *Koncepci rodinné politiky*, vynaložilo z vlastní rozpočtové kapitoly peněžní prostředky v přibližné výši 11,5 mil. Kč a ve spolupráci s VÚPSV připravilo komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů a promítlo jeho výstupy do přípravy zprávy o rodině, resp. do návrhu aktualizace Koncepce. Výstupy z komplexního výzkumu však doposud plnohodnotně nepřispěly k realizaci koncepčních opatření v oblasti rodinné politiky, neboť vláda ČR v roce 2021 neprojednala a neschválila návrh MPSV na aktualizaci Koncepce, který se opíral i o aktuální data vzešlá z komplexního výzkumu. Výstupy z komplexního výzkumu tak doposud MPSV využilo jen u jednorázových opatření uskutečňovaných mimo Koncepti (např. novela zákona o dětských skupinách, podpora rodin aktuálně zasažených tzv. energetickou krizí).

Seznam zkratk

ČSÚ	Český statistický úřad
EP	Evropský parlament
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
KA	klíčová aktivita realizovaná v projektu
Koncepce	<i>Koncepce rodinné politiky z roku 2017</i>
OPZ	operační program <i>Zaměstnanost 2014–2020</i>
PO	prioritní osa
Metodika	<i>Metodika přípravy veřejných strategií</i>
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS2014+	informační systém – monitorovací systém evropských fondů 2014+ (pro programové období 2014–2020)
NDT	národní dotační titul
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
ŘO	řídící orgán
SR	státní rozpočet
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
ÚP ČR	Úřad práce České republiky

Definice pojmů

Alokace	Objem finančních prostředků z ESI fondů a zdrojů vnitrostátního spolufinancování určený pro členský stát, cíl, program či jeho součást, rok, případně výzvu.
Arbitrážní hodnocení	Musí být zajištěno, pokud se obě věcná hodnocení zpracovaná zapojenými dvěma hodnotiteli liší od stanoveného limitu. Jedná se o v pořadí třetí rozhodující hodnocení.
Cílová hodnota indikátoru	Na úrovni projektů je definována cílová hodnota jako plán indikátoru, k jehož dosažení se žadatel o podporu zavázal vůči poskytovateli podpory, včetně data, kdy má být hodnoty dosaženo.
Cílová skupina	Skupina subjektů nebo osob, na kterou je program/projekt zaměřen a má z něj užitek po dobu jeho realizace včetně případné doby udržitelnosti (např. účastníci rekvalifikačních kurzů, turisté, etnické menšiny, podnikatelé, zdravotně postižení, neúplné rodiny, obce apod.).
Dosažená hodnota indikátoru	Hodnota naplnění indikátoru (a to v průběhu či po ukončení realizace programu/projektu). Dosažená hodnota je kumulativní údaj od začátku realizace projektu nebo přírůstkový údaj dle povahy indikátoru a jeho definice. U hodnoty naplnění indikátoru se sleduje také datum, k němuž byly naměřené hodnoty indikátorů platné. V rámci dosažené hodnoty indikátoru je vyjma výsledkových indikátorů Evropského sociálního fondu zohledněna výchozí hodnota indikátoru. U indikátorů Evropského sociálního fondu, kde je výchozí hodnota definována jako referenční, resp. srovnávací, nedochází k jejímu započítávání do cílové ani dosažené hodnoty. Pro přehlednost a správnou interpretaci musí být v rámci programů referenční hodnoty vždy řádně označeny.
Hodnocení projektů	Část procesu schvalování projektů, která zahrnuje fáze: kontrola formálních náležitostí, hodnocení přijatelnosti, věcné hodnocení a analýza rizik.
Indikátor	Nástroj pro měření cíle/plánu, postupu či dosažených efektů jednotlivých úrovní implementace. Indikátor musí být přesně definován a tvoří jej kód, název, jasná definice, měrná jednotka včetně popisu způsobu měření, zdroj údajů, výchozí, cílová a dosažená hodnota. Pojem „indikátor“ má stejný význam jako jeho český ekvivalent „ukazatel“.
Podpora	Pojem, který vyjadřuje obecně příspěvek příjemci z EU (fondů ESI) a národních zdrojů; dále se dělí na návratnou podporu (rizikový kapitál, půjčky, záruky atd.) a nenávratnou podporu. Tato podpora se dále člení dle zdrojů financování, zastoupení jednotlivých zdrojů financování pak určují poměry financování.
Právní akt o poskytnutí/převodu podpory	Právní akt, ve kterém je stvrzeno poskytnutí/převod podpory subjektem poskytujícím podporu vůči příjemci. Blíže specifikuje podmínky poskytnutí/převodu podpory. Dle vztahu a charakteru poskytovatele podpory a příjemce může mít různou formu, např. rozhodnutí o poskytnutí dotace, stanovení výdajů, smlouva o financování, dohoda o financování.
Příjemce podpory	Veřejný nebo soukromý subjekt zodpovědný za zahájení, realizaci či udržení operace spolufinancované z ESI fondů, který na základě právního aktu o poskytnutí podpory a při splnění v něm stanovených podmínek předkládá ŘO nebo zprostředkujícímu subjektu nebo platební agentuře žádost o platbu (resp. jednotnou žádost nebo žádost o dotaci) a přijímá nárokové finanční prostředky z veřejných rozpočtů.
Žadatel	Konkrétní subjekt ze skupiny oprávněných žadatelů, který podal žádost o podporu. Žadatel přestává být žadatelem v okamžiku, kdy se stane příjemcem, nebo když je jeho žádost o podporu vyloučena z procesu schvalování operací.

Zdroj: *Obecná část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci operačního programu Zaměstnanost.*

Seznam příloh ke kontrolnímu závěru

Příloha č. 1 – Přehled všech kontrolovaných projektů z OPZ v rámci podpory rodinné politiky.

Příloha č. 2 – Vynakládání peněžních prostředků na podporu rodin v ČR.

Příloha č. 1

Přehled kontrolovaných projektů OPZ v rámci podpory rodinné politiky – ukončené projekty (stav PP43 Projekt finálně uzavřen)

Registrační číslo projektu	Název prioritní osy	Specifický cíl projektu	Název projektu	Příjemce podpory	iČ	Datum zahájení fyzické operace	Předpokládané datum ukončení fyzické realizace operace	Skutečné datum ukončení fyzické realizace operace	Celkové způsobilé výdaje (Kč)	Celkové způsobilé výdaje – příspěvek EU (Kč)	Proplaceno – CZV* (Kč)	Proplaceno – příspěvek EU* (Kč)
CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_064/0006440	03.2 Sociální začleňování a boj s chudobou	2.1.1	Učf (se) celá rodina	Aufori, o.p.s.	1582241	01.09.2017	31.08.2020	31.08.2020	12 578 928,00	10 692 088,80	12 564 567,83	10 679 882,64
CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_064/0006257	03.2 Sociální začleňování a boj s chudobou	2.1.1	Komplexní podpora ohrožených rodin v lokalitách Chrudim, Prachovice, Hrochův Týnec a Chrast	Šance pro Tebe, z.s.	68246277	01.10.2017	30.09.2020	30.09.2020	7 959 725,00	6 765 766,25	6 581 037,79	5 593 882,10
CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0007788	03.2 Sociální začleňování a boj s chudobou	2.1.1 2.1.2	Podpora stabilizace ohrožených rodin II.	Statutární město Brno	44992785	01.03.2018	28.02.2021	28.02.2021	16 076 860,80	13 665 331,67	13 976 438,63	11 879 972,78
CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_007/0005680	03.2 Sociální začleňování a boj s chudobou	2.2.1	Podpora a rozvoj náhradní rodinné péče v Kraji Vysočina	Kraj Vysočina	70890749	01.01.2017	31.12.2019	31.12.2019	11 529 108,88	9 799 742,54	9 949 260,75	8 456 871,60
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_046/0006939	03.1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly	1.1.1	Hladce do práce	Centrum Kašpar, z. s.	26994445	01.08.2017	31.10.2020	31.10.2020	12 483 957,50	10 611 363,87	12 003 650,06	10 203 102,53
CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_064/0006456	03.2 Sociální začleňování a boj s chudobou	2.1.1	Centrum DOBRÉ RODINNÉ péče	Dobrá rodina o.p.s.	24286664	01.09.2017	31.08.2019	31.08.2019	9 433 750,00	8 018 687,50	8 678 426,78	7 376 662,74
CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_022/0001397	03.2 Sociální začleňování a boj s chudobou	2.1.1	Tři klíče k silné rodině	APERIO – Společnost pro zdravé rodičovství, z.s.	26528215	01.09.2016	31.08.2019	31.08.2019	10 069 743,75	8 559 282,18	10 069 743,72	8 559 282,13

Zdroj: seznam operací (příjemců) dostupný na: <https://www.dotaceu.cz/cs/statistiky-a-analzy/seznamy-prijemcu>.

* Nezahrnuje případné vratky.

**Přehled kontrolovaných projektů OPZ v rámci podpory rodinné politiky – projekty v realizaci
(stav PP37 Projekt v plné (fyzické i finanční) realizaci)**

Registrační číslo projektu	Název prioritní osy	Specifický cíl projektu	Název projektu	Příjemce podpory	IČ	Datum zahájení fyzické operace	Předpokládané datum ukončení fyzické realizace operace	Skutečné datum ukončení fyzické realizace operace	Celkové způsobilé výdaje (Kč)	Celkové způsobilé výdaje – příspěvek EU (Kč)	Proplaceno – CZV* (Kč)	Proplaceno – příspěvek EU* (Kč)
CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_010/00000030	03.1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly	1.1.1	Mámo, táto neseďte doma!	Úřad práce České republiky	72496991	01.02.2016	30.04.2023	x	90 613 336,61	77 021 336,11	64 108 377,51	54 492 120,83
CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_010/00000024	03.1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly	1.1.1	Péče a příležitost ve Zlínském kraji	Úřad práce České republiky	72496991	01.02.2016	30.04.2023	x	96 545 000,00	82 063 250,00	63 049 039,54	53 591 683,56
CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_010/00000048	03.1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly	1.1.1	Rodiče na trhu práce v Libereckém kraji	Úřad práce České republiky	72496991	01.09.2016	30.04.2023	x	36 300 000,00	30 855 000,00	15 717 036,13	13 359 480,72

Údaje o proplacení u neukončených projektů:

CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_010/00000030 – k 31. 1. 2022,
 CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_010/00000024 – k 31. 1. 2022,
 CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_010/00000048 – k 30. 11. 2021.

Zdroj: seznam operací (příjemců) dostupný na: <https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analzy/seznamy-prijemcu>.

* Nezahrnuje případné vratky.

Přehled kontrolovaných projektů OPZ v rámci podpory rodinné politiky – shrnující informace ke kontrolovaným projektům

Název projektu	Shrnutí operace	Název projektu	Shrnutí operace
Učí (se) celá rodina	Pomáháme rodinám ohroženým chudobou při obnově jejich narušených funkcí s cílem stabilizovat rodinnou situaci za její aktivní účasti. Podporujeme to, aby děti mohly vyrůstat ve svých rodinách a aby se zlepšily jejich šance na uplatnění ve společnosti. Rodinám asistujeme při domácí přípravě do školy, při hospodaření a péči o děti. Projekt je koncipován jako komplexní program podpory ohrožených rodin, které se potýkají s problémy související s chudobou a které nezvládají řešit vlastními silami.	Centrum DOBRÉ RODINNÉ péče	Centrum DOBRÉ RODINNÉ péče se zaměřuje na rodiny se svěřenými dětmi, rodiny, kde hrozí odebrání dítěte anebo bylo dítě již odebráno. CEDR poskytuje tři druhy služeb: 1) Nepřetržitá telefonická podpora, v podobě odborných hot-line pracovníků; 2) Zajištění právního poradenství, zejména řešení a pomoc v situacích, které si vyžadují znalost specifické oblasti právního systému; 3) Psychologická a terapeutická činnost a odborná pomoc a poradenství při zajišťování kontaktu dítěte s rodinou.
Komplexní podpora ohrožených rodin v lokalitách Chrudiv, Prachovice, Hrochův Týnec a Chrást	Předkládaný projekt řeší komplexní podporu ohrožených rodin i jednotlivců ve vyloučených lokalitách Chrudiv, Prachovice a okolí, Hrochův Týnec a okolí, a to v jejich přirozeném prostředí. Rodiny žijící v těchto lokalitách se potýkají s celou škálou sociálních problémů, které vedou svým charakterem k sociálnímu vyloučení. Projekt má za cíl odbornou podporou a metodickým podchyčením služeb zkompetentnit rodiny k samostatnému fungování ve většinové společnosti.	Tři klíče k silné rodině	Tři klíče k silné rodině – dlouhodobé vzdělávání, poradenství a provázení (koučink, mentoring) - mají za cíl zvýšit dovednosti a informovanost sólo rodičů a znevýhodněných osob pečujících o malé děti v oblasti rodičovství, osobní efektivity a začlenění na trh práce. Program je založený na zkušenostech a metodikách spolu APERIO a zahraničních organizací, se kterými APERIO spolupracuje. Podpoříme celkem 120 účastníků/ic z celé ČR; dalších 160 osob obdrží bagatelní podporu (poradenství).
Podpora stabilizace ohrožených rodin II.	Smyslem projektu je stabilizace rodin prostřednictvím posilování roviny vztahové, emocionální, výchovné i sociální. Rodiny budou směřovány k udržování a vytváření zdravého rodinného prostředí a v souvislosti s tím bude snižován počet dětí odebraných z péče rodičů a budou posilovány podmínky pro jejich návrat do rodin, bude-li to v zájmu dítěte. Zároveň bude zefektivněn systém práce s rodinou, rozšířena nabídka/kapacita služeb a dojde k jejich zpřístupnění dané cílové skupině.	Mámo, táto neseďte doma!	Hlavním cílem projektu je zvýšení zaměstnanosti a aktivizace uchazečů o zaměstnání, kteří pečují o dítě (dětí) do 15 let věku, pomocí jednotlivých aktivit projektu. Do projektu mohou vstoupit uchazeči o zaměstnání bez ohledu na jejich dosažené vzdělání a pracovní praxi. Uvedená cílová skupina je z pohledu uplatnění na trhu práce problematická. Dochází u ní ke kumulaci překážek bránících nástupu do zaměstnání: vzdělání, péče o dítě, absence praxe, časový odstup od posledního zaměstnání.
Podpora a rozvoj náhradní rodinné péče v Kraji Vysočina	Projekt se zaměřuje na rozvoj systému kvality v sociálně-právní ochraně dětí (SPOD); rozvoj systému supervizi; na podporu aktivit k rozvíjení a kvalitnímu výkonu činnosti SPOD; zvyšování kompetencí soc. pracovníků veřejné správy zejm. formou vzdělávání, metodických podpor a na osvětová a metodická opatření v oblasti SPOD. Cílem projektu je podpora žadatelů o náhradní rodinnou péči (NRP), šíření povědomí o možnostech NRP v Kraji Vysočina a rozvoj kvality.	Péče a příležitost ve Zlínském kraji	Projekt je zaměřen na podporu osob pečujících o děti ve věku do 15 let a osob pečujících o závislého člena rodiny. Potřeba realizovat daný projekt vychází z podrobné analýzy situace a ze specifík regionu Zlínského kraje, kdy byla zjištěna zvýšená poptávka v oblasti zaměstnávání cílové skupiny. Stěžejním úkolem projektu je snížení nezaměstnanosti osob z cílové skupiny, jejich začlenění zpět na trh práce a nalezení přijatelné cesty k harmonii mezi pracovním a rodinným životem.
Hladce do práce	Projekt reaguje na problém disparity na TP a problém růstu míry nezam., které byly identifikovány v IPRÚ Liberec-Jablonec nad Nisou. Konkrétně pomůžeme 300 rodičům malých dětí překonat hendikepy a nástrahy, které na ně na TP číhají. Pomůžeme zhodnotit jejich silné a slabé stránky a sladit je s aktuálními požadavky místních firem, naučíme je efektivně hledat práci. Pro 110 z nich najdeme zaměstnání. Aktivizujeme zaměstnavatele a přispějeme k navýšení FFOP podporujících sladování práce a rodiny.	Rodiče na trhu práce v Libereckém kraji	Projekt je určen pro uchazeče o zaměstnání v evidenci Krajské pobočky ÚP ČR v Liberci (KRP) vracející se na trh práce po mateřské/rodičovské dovolené nebo pečující o děti do 15 let věku. Účastníci projdou souborem aktivit (motivační aktivity, skupinové a individuální poradenství, diagnostiky, odborná školení, rekvalifikační kurzy, řízená praxe, SÚPM). V projektu bude podpořeno minimálně 1000 osob.

Zdroj: seznam operací (příjemců) dostupný na: <https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analzy/seznamy-prijemcu>.

Příloha č. 2

Interaktivní zobrazení dat obsažených v kontrolním závěru a dat doplňujících kontrolní závěr z kontrolní akce č. 21/29 je dostupné na: <https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=12728>.

Vynakládání peněžních prostředků na podporu rodin v ČR – celkové proplacené výdaje na podporu rodinné politiky za období 2015 až 2021

	Výdaje (v mid. Kč)	Počet příjemců	Jednotka
Dávky státní sociální podpory	266,42	777	Průměrný počet příjemců podpory (v tis.)
Přídavek na dítě	17,90	303	Průměrný počet příjemců podpory (v tis.)
Porodné	1,24	1	Průměrný počet příjemců podpory (v tis.)
Rodičovský příspěvek	191,71	287	Průměrný počet příjemců podpory (v tis.)
Příspěvek na bydlení	55,56	186	Průměrný počet příjemců podpory (v tis.)
Peněžní prostředky OPZ	8,57	1 831	Počet příjemců dotace
<i>PO 1 – Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly</i>	7,78	1253	Počet příjemců dotace
IP 1.1 Přístup k zaměstnání pro osoby hledající zaměstnání a neaktivní osoby, včetně místních iniciativ na podporu zaměstnanosti a mobility pracovníků	0,78	40	Počet příjemců dotace
IP 1.2 Rovnost žen a mužů a sladění pracovního a soukromého života	7,00	1 213	Počet příjemců dotace
<i>PO 2 – Sociální začleňování a boj s chudobou</i>	0,76	568	Počet příjemců dotace
I.P 2.1 Aktivní začleňování, zejména za účelem zvyšování zaměstnatelnosti	0,20	76	Počet příjemců dotace
I.P 2.2 Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce kvalitním službám, včetně zdravotnictví a sociálních služeb	0,04	19	Počet příjemců dotace
I.P 2.3 Strategie pro místní rozvoj s vedoucí úlohou komunit	0,51	473	Počet příjemců dotace
<i>PO 3 – Sociální inovace a mezinárodní spolupráce</i>	0,03	10	Počet příjemců dotace
IP 3.1 Sociální inovace a mezinárodní spolupráce	0,03	10	Počet příjemců dotace
Národní dotační titul Rodina	0,75	2 228	Počet příjemců dotace
Celkem	275,73	x	x

Zdroj: vypracoval NKÚ dle dat z IS Monitor, MS2014+, MPSV.

Vynakládání peněžních prostředků na podporu rodin v ČR – informace o podpoře rodinné politiky v rámci OPZ

Kraj	Počet projektů	Počet účastníků indikátor 6 00 00	Výdaje proplacené k 31.12.2021 (Kč)	IP 1.1 (Kč)	IP 1.2 (Kč)	IP 2.1 (Kč)	IP 2.2 (Kč)	IP 2.3 (Kč)	IP 3.1 (Kč)	Proplacené výdaje na dosažení jednotky indikátoru 6 00 00 (údaje v Kč/os.)
Hlavní město Praha	363	12 364	800 834 951	8 966 988	772 202 166	10 069 744			9 596 054	93 222
Jihočeský kraj	212	10 145	433 968 266	15 955 873	353 191 212	10 206 575	4 879 499	49 735 108		71 284
Jihomoravský kraj	518	23 048	1 315 221 507	49 733 902	1 170 830 809	36 693 522	4 218 873	47 975 334	5 769 067	101 788
Karlovarský kraj	44	2 442	147 811 693	75 109 469	58 322 346	2 708 476		11 671 401		72 967
Kraj Vysočina	96	4 041	188 292 860	20 780 912	145 762 075	2 371 738		19 378 135		62 999
Královéhradecký kraj	198	8 376	392 881 366		329 581 894	15 021 963	2 413 404	45 864 106		87 375
Liberecký kraj	139	7 198	360 162 780	52 955 877	277 442 499			29 764 404		78 523
Moravskoslezský kraj	328	15 709	712 383 063	26 450 858	606 816 419	27 797 358	7 343 326	43 975 102		83 110
Olomoucký kraj	208	9 933	462 708 336	80 608 876	322 824 210	5 285 518		53 989 731		81 662
Pardubický kraj	194	8 035	413 813 416	9 175 918	338 472 685	17 236 853	7 187 733	33 905 905	7 834 322	92 515
Pízeňský kraj	129	5 712	321 421 126	54 516 311	251 528 683	0		15 376 133		120 527
Středočeský kraj	629	24 597	1 376 533 019	11 696 397	1 264 835 506	13 862 659	2 582 737	83 555 721		78 898
Ústecký kraj	239	12 610	811 118 875	202 055 014	549 013 500	23 358 527		28 931 732	7 760 101	99 205
Zlínský kraj	195	8 419	459 646 427	63 049 040	355 849 119	0		40 748 269		106 291
Nadregionální/mezikrajské projekty	101	7 336	370 500 186	104 670 301	203 913 046	37 309 220	13 327 656	8 406 522	2 873 441	109 035
Celkem	3593	159 965	8 567 297 871	775 725 735	7 000 586 168	201 922 153	41 953 226	513 277 602	33 832 986	89 413

Zdroj: vypracoval NKÚ dle dat z MS2014+.

Investiční priority:

IP 1.1 Přístup k zaměstnání pro osoby hledající zaměstnání a neaktivní osoby, včetně místních iniciativ na podporu zaměstnanosti a mobility pracovníků

IP 1.2 Rovnost žen a mužů a sladění pracovního a soukromého života

IP 2.1 Aktivní začleňování, zejména za účelem zvyšování zaměstnatelnosti

IP 2.2 Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce kvalitním službám, včetně zdravotnictví a sociálních služeb

IP 2.3 Strategie pro místní rozvoj s vedoucí úlohou komunit

IP 3.1 Sociální inovace a mezinárodní spolupráce

Vynakládání peněžních prostředků na podporu rodin v ČR – informace o podpoře osob z cílové skupiny u kontrolovaných projektů

Okres	Celkový počet účastníků > 40 hod.	Průměrné CZV na osobu > 40 hod.	Souhrnné výdaje na podporu osob v daném okrese (Kč)	Okres	Celkový počet účastníků > 40 hod.	Průměrné CZV na osobu > 40 hod.	Souhrnné výdaje na podporu osob v daném okrese (Kč)	Okres	Celkový počet účastníků > 40 hod.	Průměrné CZV na osobu > 40 hod.	Souhrnné výdaje na podporu osob v daném okrese (Kč)
Benešov	6	123 737	742 419	Jihlava	6	720 569	4 323 416	Přerov	106	178 103	18 878 935
Beroun	1	96 824	96 824	Jindřichův Hradec	1	110 115	110 115	Rychnov nad Kněžnou	3	50 405	151 216
Blansko	4	97 731	390 925	Kladno	2	123 956	247 912	Semily	185	34 631	6 406 759
Brno-město	138	111 529	15 390 977	Klatovy	1	96 824	96 824	Praha-východ	8	118 223	945 788
Brno-venkov	10	120 354	1 203 535	Kolín	3	47 281	141 843	Praha-západ	4	99 843	399 374
Bruntál	9	164 904	1 484 140	Kroměříž	87	151 088	13 144 624	Prostějov	130	179 145	23 288 794
Břeclav	3	157 533	472 600	Kutná Hora	7	115 212	806 485	Sokolov	1	171 523	171 523
Česká Lípa	291	35 038	10 195 999	Liberec	365	47 482	17 331 094	Svitavy	11	106 501	1 171 510
Český Krumlov	1	96 824	96 824	Litoměřice	3	100 850	302 549	Šumperk	95	180 354	17 133 592
Děčín	9	48 268	434 414	Louny	8	96 824	774 596	Teplice	5	102 226	511 130
Domažlice	1	181 242	181 242	Mladá Boleslav	4	54 036	216 144	Trutnov	14	106 942	1 497 189
Frydek-Místek	1	181 242	181 242	Most	5	57 232	286 161	Třebíč	11	372 060	4 092 656
Havlíčkův Brod	5	720 569	3 602 847	Náchod	58	59 970	3 478 284	Uherské Hradiště	175	150 350	26 311 273
Hlavní město Praha	11	82 056	902 620	Nový Jičín	1	96 824	96 824	Ústí nad Labem	15	88 427	1 326 400
Hodonín	4	121 866	487 465	Nymburk	3	96 824	290 473	Ústí nad Orlicí	14	113 735	1 592 288
Hradec Králové	143	61 936	8 856 832	Olomouc	145	164 292	23 822 285	Vsetín	159	150 253	23 890 299
Cheb	1	171 523	171 523	Opava	4	171 523	686 091	Vyškov	2	84 311	168 622
Chomutov	1	181 242	181 242	Ostrava-město	5	124 561	622 803	Zlín	221	150 979	33 366 259
Chrudim	129	49 134	6 338 300	Pardubice	15	67 952	1 019 279	Znojmo	3	181 242	543 727
Jablonec nad Nisou	261	40 889	10 672 159	Písek	1	96 824	96 824	Žořar nad Sázavou	2	415 342	830 685
Jeseník	72	181 242	13 049 439	Pízeň-jih	1	96 824	96 824	Celkem	2 999	102 121	306 260 411
Jičín	8	52 896	423 167	Pízeň-sever	1	34 202	34 202				

Zdroj: vypracoval NKÚ dle dat z MS2014+ a IS ESF 2014+.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

21/30

Peněžní prostředky státního rozpočtu určené na účelovou podporu průmyslového výzkumu, vývoje a inovací v rámci národních programů v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2021 pod číslem 21/30. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Kinšt.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda jsou peněžní prostředky určené na účelovou podporu průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z národních programů Ministerstva průmyslu a obchodu poskytovány a čerpány účelně a efektivně.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále také „MPO“);
Technologická agentura ČR, Praha (dále také „TA ČR“);
vybraní příjemci podpory: STRIX Chomutov, a.s.; MEDIUM INTERNATIONAL I. s.r.o., Most; VVV MOST spol. s r.o.; ŠMT a.s., Plzeň; CZECH PRECISION FORGE a.s., Plzeň; TGS nástroje-stroje-technologické služby spol. s r.o., Mýto; Zemědělské družstvo Rpety se sídlem ve Rpetech; EMBITRON s.r.o., Vochov; Integrated Micro-Electronics Czech Republic s.r.o., Třemošná; MECAS ESI s.r.o., Plzeň; ZKL, a.s., Brno; Ing. Vladimír Fišer, Mlýnská 388/68, Brno; DAKO Brno, spol. s r.o.; Czech Machines, s.r.o., Blansko; AMF Reece CR, s.r.o., Prostějov; HOPAX s.r.o., Červenka; SIGMA PUMPY HRANICE, s.r.o.; NAUPO s.r.o., Nezamyslice.

Kontrolováno bylo období od roku 2016 do roku 2021. V případě věcných souvislostí i období do doby ukončení kontroly.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v době od listopadu 2021 do května 2022.

Kolegium NKÚ na svém XII. jednání, které se konalo dne 29. srpna 2022,

schválilo usnesením č. 7/XII/2022

kontrolní závěr v tomto znění:

Účelová podpora průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z národních programů MPO

21 886 mil. Kč

Alokace peněžních prostředků v kontrolovaných programech

9 945 mil. Kč

Výše čerpané podpory z kontrolovaných programů v letech 2016 až 2022

976

Počet podpořených projektů z kontrolovaných programů

**12 z 19
(63 %)**

Počet kontrolovaných projektů z programu TRIO, které NKÚ vyhodnotil jako omezeně účelné a omezeně efektivní, případně jako neúčelné a neefektivní.

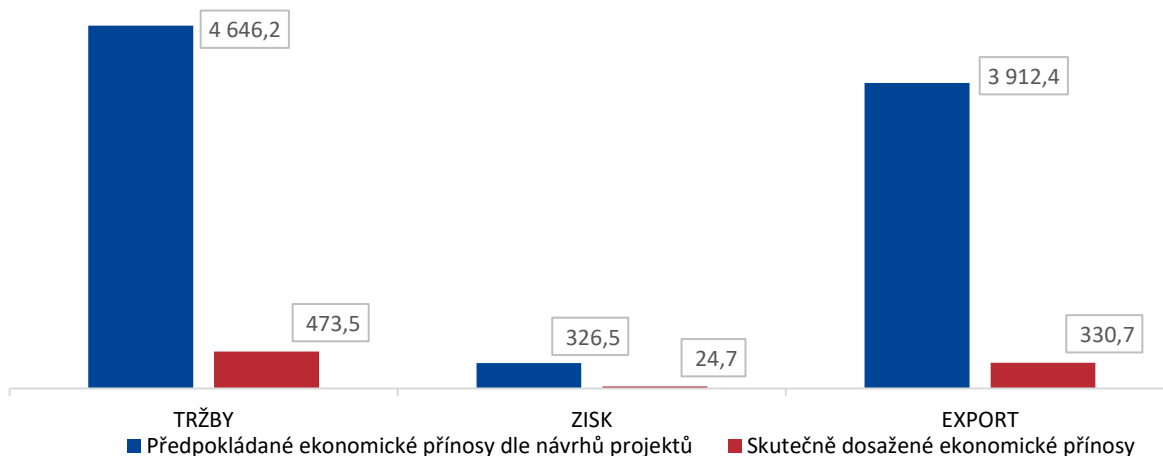
7,6 % – 10,2 %

Podíly skutečně dosažených ekonomických přínosů na předpokládaných přínosech u tří ukazatelů – zjišťováno na vzorku 19 kontrolovaných projektů z programu TRIO (viz graf níže).

Až 4 tis. Kč/hod.

MPO u programu TRIO neposuzovalo přiměřenost výše osobních nákladů na řešení projektů, což zvyšuje riziko ne hospodárného vynakládání prostředků.

Porovnání předpokládaných a skutečně dosažených ekonomických přínosů u kontrolovaných projektů z programu TRIO za dva, resp. tři roky od ukončení řešení projektů (v mil. Kč)

Zdroj: informace získané kontrolou; vypracoval NKÚ.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státu vynakládaných na účelovou podporu průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z národních programů TRIO, CFF a TREND v gesci MPO, z nichž podporu poskytují MPO a TA ČR. Na účelovou podporu z těchto programů s celkovou plánovanou alokací na roky 2016 až 2027 ve výši 21,9 mld. Kč vynaložily MPO a TA ČR v letech 2016 až 2022 celkem cca 9,9 mld. Kč.

1.2 Cílem kontroly bylo prověřit, zda jsou peněžní prostředky určené na účelovou podporu průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z národních programů Ministerstva průmyslu a obchodu poskytovány a čerpány účelně a efektivně. Kontrola byla provedena u MPO a TA ČR jako poskytovatelů účelové podpory z peněžních prostředků státního rozpočtu a u 18 příjemců podpory z programu TRIO, u nichž bylo podrobena kontrole celkem 19¹ vybraných projektů. Ke kontrole u poskytovatelů dotací byly vybrány projekty ze všech tří programů, na tyto vybrané projekty bylo vynaloženo celkem 840,2 mil. Kč.

1.3 NKÚ zjistil u MPO a příjemců podpory nedostatky, které snižují účelnost a efektivnost poskytovaných a čerpaných peněžních prostředků na účelovou podporu průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

MPO nevytvořilo podmínky pro vyhodnocení naplnění očekávaných cílů a dopadů programu TRIO, a nebude proto schopno vyhodnotit účelnost a efektivnost z něj poskytnuté podpory. Transparentnost systému hodnocení a výběru projektů k podpoře z programu TRIO byla snížena nejednoznačností pravidel pro přidělování bodového ohodnocení projektům a nedostatečným zdůvodněním hodnocení projektů oponenty. MPO neposuzovalo dostatečně účinně přiměřenost výše osobních nákladů na řešení projektů. Zvyšuje se tak riziko nevhodného vynaložení prostředků státního rozpočtu. Toto riziko se potvrdilo u tří kontrolovaných projektů.

1.4 Ačkoliv kontrolované projekty z programu TRIO převážně dosáhly svých plánovaných výsledků výzkumu a vývoje, ve většině případů nevedly k naplnění předpokládaných ekonomických přínosů vyplývajících ze zavedení dosažených výsledků do praxe. Především z tohoto důvodu vyhodnotil NKÚ přes 63 % z počtu kontrolovaných projektů jako projekty jen omezeně účelné a efektivní nebo jako zcela neúčelné a neefektivní. Podle NKÚ existuje riziko, že ekonomických přínosů programu TRIO ve výši přes 100 mld. Kč tržeb, které v roce 2018 uvedlo MPO v průběžné zprávě pro vládu, nebude pravděpodobně ve významné míře dosaženo.

U následných programů CFF a TREND zjistil NKÚ řadu přetrvávajících nedostatků v systému pro vyhodnocení cílů a dopadů programů a v systému hodnocení projektů pro jejich výběr k podpoře, a tedy i riziko neúčelného a neefektivního vynaložení peněžních prostředků.

1.5 Celkové hodnocení se opírá o následující hlavní zjištění z kontroly:

a) MPO u programu TRIO nevytvořilo podmínky pro vyhodnocení účelnosti a efektivnosti podpory z něj poskytnuté, neboť nenastavilo takové indikátory, které by měřily a hodnotily přínosy a naplňování cílů programu. Stejně tak nevyčíslilo očekávané ekonomické dopady

¹ Ke kontrole bylo vybráno 20 projektů, ale jen 19 bylo podrobena kontrole NKÚ, jeden projekt nebyl hodnocen z důvodu nemožnosti provést kontrolu NKÚ u příjemce.

v programech CFF a TREND. MPO dosud nevypracovalo konkrétní postupy ani pro ex-post hodnocení přínosů a dopadů programu TRIO. MPO navíc nedisponuje potřebnými údaji pro takové vyhodnocení od všech příjemců podpory (viz odst. 4.2 až 4.5 a odst. 4.29 a 4.30).

- b)** Za úspěšný projekt považuje MPO takový projekt, který dosáhl naplnění cílů a výsledků výzkumu a vývoje (tedy např. počtu patentů, užitných vzorů, průmyslových vzorů, prototypů, funkčních vzorků), avšak nebere ohled na to, zda dosáhl i naplnění očekávaných ekonomických přínosů plynoucích z uvedení výsledku do praxe. Takové hodnocení v případě projektů aplikovaného výzkumu a vývoje pokládá NKÚ za nedostatečné. Přitom předpoklad uplatnění výsledků v praxi a z něj plynoucí očekávané ekonomické přínosy výzkumu musely být součástí žádosti uchazečů o podporu, a byly tudíž i součástí hodnotícího procesu MPO pro výběr projektů k podpoře (viz odst. 4.6 a 4.7).
- c)** Transparentnost výběru projektů z programu TRIO byla snížena nejednoznačností pravidel pro přidělování bodů u bodovaných kritérií a nedostatečným zdůvodněním hodnocení projektů oponenty. Systém MPO pro výběr projektů nevylučoval možnost podpořit i neefektivní projekty. K podpoře byly vybrány i projekty, u nichž nebyla dostatečně prokázána schopnost uplatnit výsledky výzkumu v praxi. MPO neupřesnilo kritéria pro přiměřenost osobních nákladů projektů, jejich výši ponechalo na vnitřních pravidlech příjemců a tím nezamezilo riziku nehospodárnosti výdajů. U programů CFF a TREND přetrvává nejednoznačný postup hodnocení projektů. Riziko výběru neefektivních projektů přetrvává u programu TREND (viz odst. 4.8 až 4.20 a odst. 4.31 až 4.41).
- d)** Kontrolované projekty z programu TRIO převážně dosáhly očekávaných výsledků výzkumu a vývoje, avšak většina z nich nedosáhla předpokládaných ekonomických přínosů. NKÚ vyhodnotil z 19 kontrolovaných projektů u sedmi použití prostředků podpory jako účelné a efektivní nebo jen s mírnými nedostatky. U deseti však konstatoval omezenou účelnost nebo efektivnost a dva projekty vyhodnotil jako zcela neúčelné, a tedy i neefektivní. Těchto 12 kriticky hodnocených projektů představuje přes 63 % z počtu kontrolovaných projektů (viz odst. 4.21, 4.27 a 4.28).
- e)** MPO v průběžné zprávě vládě ČR o realizaci programu TRIO z prosince 2018 odhadlo předpokládané ekonomické přínosy programu ve výši tržeb realizovaných díky podpoře na více než 100 mld. Kč. Z průběžných údajů o dosavadních skutečných přínosech u vzorku kontrolovaných projektů identifikoval NKÚ riziko, že pravděpodobně nebude takové výše ve významné míře dosaženo. Na vzorku kontrolovaných projektů NKÚ také zjistil, že daleko za plánovanými předpoklady jsou i průběžně dosahované hodnoty v případě realizovaného zisku a exportu (viz odst. 4.23 až 4.25).
- f)** NKÚ zjistil u kontrolovaných projektů ve dvou případech nedostatky, které MPO v rámci věcných kontrol nezjistilo. MPO a TA ČR po příjemcích nepožadují, aby v ročních informacích o realizaci projektu předkládali také účetní doklady prokazující skutečné vynaložení nákladů na projekt. U kontrolovaných programů ověřují MPO a TA ČR uznatelnost nákladů projektů až následně při finančních kontrolách na místě, avšak pouze u vzorku projektů. Takový způsob kontroly vede k riziku proplácení neoprávněných výdajů u projektů, které nebyly podrobeny kontrole na místě (viz odst. 4.26, 4.42 a 4.43).

1.6 Na základě výsledků kontroly doporučuje NKÚ Ministerstvu průmyslu a obchodu učinit ve spolupráci s Technologickou agenturou ČR opatření ke zvýšení účelnosti a efektivnosti

peněžních prostředků vynakládaných na účelovou podporu průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z probíhajících programů CFF a TREND, zejména pak:

- a) Pro účely posuzování návrhů projektů stanovit jednoznačná pravidla pro oponenty k přidělování bodového ohodnocení u jednotlivých kritérií a důsledně vyžadovat od oponentů řádné zdůvodnění hodnocení návrhů a přidělení bodů k posuzovaným kritériím.
- b) Při posuzování návrhů projektů důsledně hodnotit reálné předpoklady uplatnění výsledků výzkumu v praxi a z toho plynoucích předpokládaných ekonomických přínosů.
- c) Nastavit vylučovací kritéria, resp. bodovaná kritéria pro hodnocení návrhů projektů tak, aby byly z podpory vyloučeny návrhy s nedostatečně průkazným předpokladem uplatnění výsledků výzkumu v praxi a z toho plynoucího dosažení předpokládaných ekonomických přínosů, stejně jako projekty s nízkými předpokládanými ekonomickými přínosy v porovnání s výší požadované podpory.
- d) Jako součást hodnocení návrhů projektů důsledně posuzovat opodstatněnost výše jednotlivých položek nákladů na realizaci projektu, zejména pak osobních nákladů, protože představují u podporovaných projektů významný podíl na celkových nákladech.
- e) Hodnotit účelnost a efektivnost vynaložených peněžních prostředků státního rozpočtu na podpořené projekty i program jako celek nejen na základě dosažení výsledků výzkumu, ale i z hlediska naplnění předpokládaných ekonomických přínosů projektů, a to na základě pravidelných ročních zpráv získávaných od příjemců po ukončení řešení projektů. Taková hodnocení provádět ještě v průběhu trvání programů.

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 Aplikovaným výzkumem se podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) rozumí experimentální a teoretické práce k získání nových poznatků, ale zcela jednoznačně zaměřených na specifické, konkrétní předem stanovené cíle využití. Technickými inovacemi se pak rozumí technologické a výrokové inovace sestávající ze zavedení nových výrobků a technologií a podstatného zlepšení vyráběných výrobků a používaných technologií². Základní právní rámec pro poskytování podpory výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků v České republice stanovuje zákon č. 130/2002 Sb.³

² Převzato z tzv. Oslo manuálu OECD (Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation).

³ Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací). Podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. k) bodů 2. a 3. tohoto zákona jsou výsledkem výzkumu, vývoje a inovací „**v aplikovaném výzkumu nové poznatky a dovednosti pro vývoj výrobků, postupů nebo služeb, poznatky a dovednosti uplatněné jako výsledky, které jsou chráněny podle zákonů upravujících ochranu výsledků autorské, vynálezecké nebo obdobné činnosti nebo využívané odbornou veřejností či jinými uživateli, nebo poznatky a dovednosti pro potřeby poskytovatele, využití v jeho činnosti, pokud vznikly při plnění veřejné zakázky, nebo ve vývoji návrhy nových nebo podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb, a v inovacích nové nebo podstatně zdokonalené výrobky, postupy nebo služby, zavedené do praxe**“.

2.2 Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro průmyslový výzkum, rozvoj techniky a technologií. MPO je také poskytovatelem, příp. gestorem podpory u tří programů výzkumu, a to:

- u programu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje TRIO (dále také „program TRIO“) je poskytovatelem podpory ze své rozpočtové kapitoly⁴,
- u programu výzkumu, vývoje a inovací *The Country for the Future* (dále také „program CFF“) je poskytovatelem podpory ze své rozpočtové kapitoly,
- u programu na podporu průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje TREND (dále také „program TREND“) je gestorem, který stanoví zaměření programu, podmínky podpory a veřejných soutěží a zajišťuje hodnocení programu; podporu poskytuje TA ČR ze své rozpočtové kapitoly⁵.

2.3 Technologická agentura České republiky je organizační složkou státu a hospodaří samostatně s účelovými a institucionálními prostředky přidělenými zákonem o státním rozpočtu České republiky. Hlavní úlohou a zaměřením TA ČR je připravovat a implementovat programy aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, mj. implementovat program TREND. Parametry spolupráce mezi MPO a TA ČR při implementaci programu TREND jsou dány usnesením vlády ČR ze dne 25. března 2019 č. 202⁶.

Program TRIO

2.4 Cílem programu TRIO s plánovanou realizací v letech 2016 až 2022 je mj. zvýšit aplikovatelnost výsledků výzkumu a vývoje v podnikové sféře, zvýšit produktivitu a efektivitu výzkumných aktivit v podnicích (zejména malých a středních) a ve výzkumných organizacích. Program má dále za cíl posílit udržitelnost rozvoje ekonomiky a jejího růstu včetně udržitelného materiálového hospodářství a posílit účinnou spolupráci⁷ ve výzkumu a vývoji mezi podniky a výzkumnými organizacemi. Maximální výše dotace na jeden projekt činila 20,0 mil. Kč a intenzita podpory na projekt se pohybovala v rozsahu 25 % až 80 %.

2.5 MPO v rámci programu TRIO vyhlásilo celkem čtyři veřejné soutěže, kdy přijímalo a hodnotilo žádosti o poskytnutí podpory (návrhy projektů). K hodnocení návrhů projektů využívalo MPO dva oponenty, zpravodaje a Radu programu, výběr projektů k podpoře byl ale nadále odpovědností MPO. Dále MPO kontroluje čerpání podpory příjemci, plnění smluvních povinností příjemců a průběh řešení a plnění cílů projektů včetně dosažených výsledků. Má také odpovědnost za vyhodnocení cílů a přínosů programu. Za účelem monitorování projektů a vyhodnocení programu jsou příjemci podpory povinni jednou ročně informovat MPO o skutečném průběhu realizace projektu. Po dobu tří let následujících po roce ukončení projektu mají příjemci zasílat MPO informace o skutečně dosažených přínosech projektu.

⁴ Kapitola 322 – *Ministerstvo průmyslu a obchodu*.

⁵ Kapitola 377 – *Technologická agentura České republiky*.

⁶ Usnesení vlády České republiky ze dne 25. března 2019 č. 202, o *Programu průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje TREND*. Příloha č. 1 – *Parametry spolupráce MPO a TA ČR při implementaci programu TREND*.

⁷ Podle programu TRIO se za účinnou spolupráci považuje spolupráce nejméně dvou nezávislých stran za účelem výměny znalostí či technologií nebo k dosažení společného cíle na základě dělby práce, kde příslušné strany společně stanoví rozsah projektu spolupráce, přispívají k jeho realizaci a sdílejí jeho rizika a výsledky.

2.6 Z programu TRIO se schválenou alokací 6 086,0 mil. Kč bylo k datu 9. května 2022 podpořeno celkem 495 projektů a vyčerpáno celkem 6 225,2 mil. Kč⁸.

Program CFF

2.7 Hlavním cílem programu CFF s plánovanou dobou realizace v letech 2020 až 2027 je zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti podniků propojením akademické sféry s podnikatelským sektorem a větším využitím výsledků výzkumu a vývoje v praxi. Program CFF se schválenou alokací 6 100,0 mil. Kč je členěn na tři podprogramy:

- Podprogramem *Start-upy* má být podporován provoz tzv. technologických inkubačních center a též poskytována přímá podpora inovačním start-upům ve vybraných oborech. K prvnímu systémovému projektu *Technologická inkubace* uzavřely MPO a Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest dne 1. října 2021 smlouvu o poskytnutí účelové podpory na řešení systémového projektu. K datu 31. března 2022 neproplatilo MPO v rámci podprogramu žádné peněžní prostředky.
- Podprogram *Digitální lídři* má být prostřednictvím dílčích projektů jedním ze zdrojů spolufinancování projektů zaměřených na budování sítě center pro digitální inovace. K datu 31. března 2022 MPO nevyhlásilo v tomto podprogramu žádnou veřejnou soutěž z důvodu zpoždění zahájení realizace programu *Digital Europe*.
- Podprogram *Inovace do praxe* cílí na zvýšení intenzity prosazování inovací v podnicích. Maximální výše podpory činí 25,0 mil. Kč na jeden projekt a může pokrýt až 100 % nákladů (v závislosti na konkrétním projektu a výzvě). Principy hodnocení projektů, jejich výběru a monitoringu i povinnosti příjemců pro účely vyhodnocení programu jsou obdobné jako u programu TRIO (viz odst. 2.5). K datu 9. května 2022 bylo podpořeno celkem 127 projektů a vyčerpáno celkem 844,1 mil. Kč.

Program TREND

2.8 Hlavním cílem programu TREND s plánovanou dobou realizace v letech 2020 až 2027 je zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti podniků, především rozšířením jejich trhů v zahraničí, pronikáním na trhy nové či posunem výše v globálních hodnotových řetězcích. Program TREND je členěn na dva podprogramy:

- Podprogram *Technologičtí lídři* je zaměřen na tvorbu výsledků výzkumu a vývoje a jejich využití pro vlastní podnikatelskou činnost. Alokace peněžních prostředků státního rozpočtu na podprogram *Technologičtí lídři* činí 9 100 mil. Kč.
- Podprogram *Nováčci* je zaměřen na nastartování vlastních výzkumných a vývojových aktivit podniků. Alokace peněžních prostředků státního rozpočtu na podprogram *Nováčci* činí 600 mil. Kč.

⁸ Rozpočet programu TRIO byl překročen za účelem plnění úkolů MPO v oblasti podpory průmyslového výzkumu a zachování její kontinuity a také v reakci na zdržení přípravy programu TREND, který se zvýšeným objemem výdajů na tento typ podpory již počítal. Bylo tak učiněno v souladu s ustanovením § 5 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb., které stanoví možnost překročení výdajů na program až o 20 % bez nutnosti předložit změnu vládě ČR.

2.9 Maximální výše podpory na jeden projekt nesmí překročit v případě podprogramu *Technologičtí lídři* 70 mil. Kč a v případě podprogramu *Nováčci* 20 mil. Kč. Nejvyšší povolená intenzita podpory na projekt může činit 70 až 80 % celkových uznaných nákladů projektu.

2.10 TA ČR v rámci programu TREND vyhlašuje veřejné soutěže, přijímá a hodnotí žádosti o poskytnutí podpory s využitím tří oponentů, zpravodaje a Rady programu pro každý návrh projektu. S úspěšnými žadateli uzavírá smlouvy o poskytnutí podpory (resp. vydává rozhodnutí o poskytnutí podpory⁹). Dále TA ČR kontroluje čerpání podpory, plnění smluvních povinností příjemců, průběh řešení a plnění cílů projektů včetně dosažených výsledků. Má také spolupracovat s MPO na vyhodnocení cílů a přínosů programu. Povinnosti příjemců podpory pro účely monitorování projektů a vyhodnocení programu jsou u programu TREND obdobné jako u programu TRIO (viz odst. 2.5).

2.11 Z programu TREND se schválenou alokací ve výši 9 700,0 mil. Kč bylo k datu 31. března 2022 podpořeno celkem 354 projektů a vyčerpáno celkem 2 875,6 mil. Kč¹⁰.

2.12 Údaje o plánu a skutečném čerpání peněžních prostředků z programů TRIO, CFF a TREND v letech 2016 až 2022 jsou uvedeny v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

III. Rozsah kontroly

3.1 Cílem kontroly NKÚ bylo prověřit, zda jsou peněžní prostředky určené na účelovou podporu průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z národních programů MPO poskytovány a čerpány účelně a efektivně.

3.2 Kontrola NKÚ byla provedena u MPO v roli poskytovatele účelové podpory v případě programů TRIO a CFF a v roli gestora programu TREND a dále u TA ČR v roli poskytovatele účelové podpory z programu TREND. Kontrola proběhla také u 18 vybraných příjemců, kteří ukončili projekty podpořené z programu TRIO. V případě programů CFF a TREND provedl NKÚ kontrolu jen u poskytovatelů podpory, protože převážná většina projektů podpořených z těchto programů byla teprve ve fázi realizace.

3.3 NKÚ v případě programu TRIO posuzoval, zda jsou řídicí a kontrolní systémy u MPO nastaveny a realizovány tak, aby byl předpoklad účelného a efektivního vynakládání peněžních prostředků. Zejména se zaměřil na nastavení konkrétních a měřitelných cílů programu, nastavení a provádění výběru účelných a efektivních projektů, na systém monitorování a kontroly realizace projektů a jejich výsledků a přínosů. Výsledky kontroly u poskytovatele pak NKÚ porovnal s výsledky zjištěnými při kontrole projektů u vybraných příjemců podpory.

3.4 V případě programů CFF a TREND kontrola u obou poskytovatelů podpory (MPO a TA ČR) posuzovala obdobné parametry řídicího a kontrolního systému. Cílem bylo zejména ověřit, zda

⁹ TA ČR vydává rozhodnutí o poskytnutí podpory v případě, že účastník je organizační složkou státu, organizační složkou územního samosprávného celku nebo organizační jednotkou ministerstva zabývající se výzkumem a vývojem. V ostatních případech uzavírá s hlavním příjemcem smlouvu o poskytnutí podpory.

¹⁰ K datu 31. března 2022 byla ukončena realizace osmi projektů, v době ukončení kontroly NKÚ tak byla naprostá většina projektů ve fázi realizace.

některé nedostatky, které byly zjištěny u staršího programu TRIO, přetrvávají i u novějších programů CFF a TREND a jsou rizikem pro účelné a efektivní vynakládání prostředků na podpořené projekty z těchto programů.

3.5 Za účelné se považuje takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů¹¹. Za efektivní se považuje takové použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nejvyššího možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků poskytnutých na jejich plnění¹². Hospodárností se rozumí takové použití veřejných prostředků, které zajistí plnění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků při zajištění odpovídající kvality plnění úkolů¹³. Hospodárnost byla součástí celkového posouzení efektivnosti.

3.6 Ke kontrole byl vybrán vzorek 20 projektů výzkumu a vývoje různého zaměření podpořených z programu TRIO a realizovaných osmnácti příjemci (dále také „vybrané projekty“). U vybraných projektů NKÚ posuzoval účelnost a efektivnost vynaložených prostředků. S ohledem na charakter aplikovaného výzkumu i samotného programu TRIO (viz také odst. 2.1 a 2.4) hodnotil NKÚ jako naplnění cíle a přínosu projektu nejen dosažení plánovaného výsledku výzkumu, např. patentu, užitého vzoru, prototypu, poloprovozu apod. (viz odst. 4.6), ale i účinnost jeho zavedení do praxe a dosažení předpokládaných ekonomických přínosů, jež byly nedílnou součástí návrhu projektu a byly hodnoceny v procesu výběru projektů k podpoře. Dále NKÚ vybral ke kontrole vzorek osmi projektů podpořených z programu CFF a 20 projektů z programu TREND, u kterých kontrola prověřila postup MPO a TA ČR při jejich výběru. Kontrolovaný objem peněžních prostředků na úrovni projektů vybraných ke kontrole z programů TRIO, CFF a TREND byl stanoven jako úhrn podpory stanovené ve smlouvách o poskytnutí účelové podpory pro dané projekty. V případě vzorku projektů z programu TRIO činil tento kontrolovaný objem 272,6 mil. Kč, v případě vzorku projektů z programu CFF činil 134,2 mil. Kč a v případě vzorku 19 projektů¹⁴ z programu TREND činil 433,4 mil. Kč. Celkový kontrolovaný objem peněžních prostředků na úrovni vzorků projektů ze tří kontrolovaných programů tak činil 840,2 mil. Kč.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

¹¹ Dle ustanovení § 2 písm. o) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹² Dle ustanovení § 2 písm. n) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹³ Dle ustanovení § 2 písm. m) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁴ Vzorek projektů vybraných ke kontrole z programu TREND zahrnoval 20 projektů, ale jen u 19 z nich uzavřela TA ČR do 31. března 2022 smlouvu o poskytnutí podpory.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

A. Program TRIO

4.1 Pro hodnocení plnění cílů programu je třeba nastavit soustavu indikátorů (ukazatelů), včetně jejich očekávaných hodnot, s dostatečnou vypovídací schopností a vazbou na stanovené cíle. Systém průběžného monitorování a hodnocení má zajistit gestorovi daného programu dostatečné informace o plnění stanovených cílů a o účelnosti a efektivnosti vynakládaných prostředků. V případě nenaplnění předpokladů má zajistit možnost provedení potřebných změn, které by vedly ke zlepšení řízení a kontroly programu a účelnému a efektivnímu vynakládání peněžních prostředků.

→ Indikátory a postupy, které MPO nastavilo, neumožňují vyhodnotit naplnění cílů programu.

4.2 MPO nastavilo pro hodnocení plnění cílů podpory na úrovni programu indikátory s očekávanými hodnotami počtu podpořených projektů, počtu aplikovaných výsledků, počtu průmyslově chráněných výsledků a poměru úspěšně dokončených projektů. Pro hodnocení plnění stanovených cílů, jako je zvýšení produktivity výzkumných aktivit v podnicích a výzkumných organizacích, zvýšení kvality, flexibility a atraktivity produktů a služeb, posílení udržitelnosti rozvoje a růstu ekonomiky, však indikátory nestanovilo. Stejně tak nenastavilo indikátory, na jejichž základě by mohlo posoudit zvýšení inovační výkonnosti podpořených podniků či strategické orientování výzkumu a vývoje na oblasti s nejvyšším potenciálem a přínosem pro hospodářství, byť je uvedlo jako jedny ze stěžejních očekávaných přínosů programu.

4.3 MPO bude hodnotit program v souladu s platnou *Metodikou hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací*¹⁵ (dále také „Metodika“). Metodika ale neobsahuje konkrétní postupy pro hodnocení dopadů programů účelové podpory a v době kontroly nemělo MPO takové postupy pro hodnocení přínosů a dopadů programu TRIO zpracovány.

4.4 Podle zadávacích dokumentací veřejných soutěží v programu TRIO měl uchazeč v přihlášce projektu do veřejné soutěže uvést odhad přínosů projektu v délce pěti let po ukončení projektu. MPO ale stanovilo ve smlouvě o poskytnutí účelové podpory (dále také „smlouva“) uzavřené s příjemcem lhůtu pro dokládání přínosů kratší, a to tři roky, což odůvodnilo tím, že po více letech od ukončení projektů příjemci nejsou schopni identifikovat přínosy jednotlivých projektů. Sankce za neplnění povinnosti předkládat roční zprávy o skutečně dosažených přínosech Ministerstvo průmyslu a obchodu u programu TRIO nestanovilo. U programů CFF a TREND v dalším období tuto skutečnost napravilo a sankce smluvně upravilo (s výjimkou 2. veřejné soutěže programu CFF).

¹⁵ *Metodika hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací* schválená usnesením vlády ČR ze dne 8. února 2017 č. 107.

4.5 MPO uzavřelo smlouvy s příjemci podpory v souladu se zněním zákona č. 130/2002 Sb.¹⁶, který však omezoval platnost smluv na nejvýše 180 dní ode dne ukončení řešení projektu. Po uplynutí 180 dní od ukončení řešení projektu tak MPO nemělo účinné nástroje, jak plnění podmínek vymáhat. NKÚ zjistil, že informaci o skutečně dosažených přínosech projektu za rok 2019 na MPO nedoložili dva příjemci ze 40, za rok 2020 tři příjemci ze 125 a za rok 2021 ji nedoložilo již 28 příjemců z 256. Tato tehdy účinná nedostatečná právní úprava¹⁷ tak měla za následek neúplnost informací, které MPO získávalo od příjemců k vyhodnocení přínosů podpořených projektů i programu jako celku ve smyslu účelného vynaložení peněžních prostředků.¹⁸

→ MPO považuje projekty za úspěšné i v případech, kdy příjemci nedosáhli naplnění očekávaných ekonomických přínosů.

4.6 Jedním z indikátorů výstupu programu je „*minimální poměr úspěšně dokončených projektů*“. MPO ale do úspěšně dokončených projektů zahrnuje i projekty, které naplnily pouze očekávané výsledky výzkumu a vývoje¹⁹. Přitom uchazeči o podporu museli v návrzích projektů prokázat schopnost uplatnění výsledků výzkumu a vývoje (dále také „VaV“) v praxi a vyčíslit předpokládané ekonomické přínosy projektů. Aplikační potenciál výsledků VaV uvedený v návrzích projektů a předpokládané ekonomické přínosy projektu ve srovnání s náklady projektu byly i předmětem hodnocení v rámci jednotlivých hodnoticích kritérií a výsledky hodnocení měly vliv na výsledné pořadí projektů a poskytnutí podpory.

4.7 NKÚ v této souvislosti připomíná, že k cílům programu patří zvýšit produktivitu a efektivitu výzkumných aktivit, zvýšit kvalitu, flexibilitu, atraktivitu produktů a služeb a posílit udržitelnost rozvoje ekonomiky. Z toho vyplývá, že za úspěšné projekty z hlediska účelnosti poskytnuté podpory lze považovat ty projekty, které kromě naplnění cílů a výsledků výzkumu vykazují naplnění i očekávaných ekonomických přínosů a jsou uplatněny v praxi. Přístup MPO, které považuje za úspěšné projekty takové, které dosáhly očekávaných výsledků, bez ohledu na to, zda posléze došlo také k naplnění jejich předpokládaných ekonomických přínosů plynoucích ze zavedení výsledků výzkumu do praxe, považuje NKÚ za nedostatečný. Případy, kdy MPO hodnotí projekty jako úspěšné, přestože nedosáhly naplnění předpokládaných ekonomických přínosů, uvádí NKÚ v příkladech č. 11 a 12.

¹⁶ Ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 130/2002 Sb.

¹⁷ Novelizací zákona č. 130/2002 Sb. zákonem č. 50/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, došlo s účinností od 12. března 2020 k odstranění tohoto nedostatku. Podle platného znění ustanovení § 9 odst. 1 se smlouva uzavírá na dobu řešení projektu a následující období potřebné pro vyhodnocení výsledků řešení projektu, včetně finančního vypořádání poskytnuté podpory podle rozpočtových pravidel.

¹⁸ V případě projektu č. FV10592, který byl zaměřen na vývoj nového poloautomatického stroje pro vysekávání hmatníků, podpořen dotací ve výši 10,1 mil. Kč a dokončen v srpnu 2018, neobdrželo MPO v letech 2019 až 2021 žádnou informaci o skutečně dosažených přínosech projektu. Navíc v roce 2019 došlo ke změně v osobě jednatele a jediného společníka u příjemce podpory. Příjemce tak nesplnil informační povinnost vůči MPO a nebylo u něj z důvodu trvalé nedostupnosti statutárního zástupce možno ani provést kontrolu ze strany NKÚ.

¹⁹ V rámci programu TRIO mohly být podpořeny projekty, které odůvodněně předpokládají dosažení alespoň jednoho výsledku VaV z následujících druhů výsledků – kategorizace dle informačního systému výzkumu, vývoje a inovací (dále také „IS VaVal“): F – užitečný nebo průmyslový vzor; G – prototyp, funkční vzorek; P – patent; R – software; Z – poloprodukt, ověřená technologie.

→ **Transparentnost výběru projektů byla snížena nejednoznačností pravidel pro přidělování bodů a nedostatečným zdůvodněním hodnocení projektů ze strany oponentů.**

4.8 Předpokladem kvalitního a transparentního výběru projektů je nastavení a použití jednotného metodického postupu hodnocení návrhů projektů včetně možnosti zpětné kontroly, zda hodnotitelé postupovali podle pravidel (tzv. auditní stopa).

4.9 Pro hodnocení návrhů projektů stanovilo MPO v zadávacích dokumentacích veřejných soutěží soustavu 11 vylučovacích kritérií a sedmi bodovaných kritérií. NKÚ ověřil, že nastavená soustava hodnoticích kritérií pokrývala všechny důležité aspekty zaměření podpory.

4.10 MPO ke každé veřejné soutěži vypracovalo dokument „*postup pro oponenty*“, ve kterém instruovalo oponenty, jak jednotlivá kritéria hodnotit. Při posuzování vylučovacích kritérií měli oponenti u každého kritéria označit „ANO“, pokud projekt kritérium splňuje, resp. „NE“, pokud projekt kritérium nesplňuje. V případě „NE“ měli uvést řádné zdůvodnění. Nastavený systém hodnocení vylučovacích kritérií tak postrádal požadavek na zdůvodnění v případě hodnocení „ANO“. Např. u posouzení kritéria, kde oponenti měli potvrdit, že obsah návrhu projektu či jeho části není a nebyl předmětem jiného projektu řešeného v rámci programu nebo jiné aktivity VVI podpořené z veřejných zdrojů, MPO nestanovilo oponentům povinnost uvést, jakým způsobem a ve vztahu ke kterým projektům oponent uvedenou skutečnost posuzoval. Auditní stopa pro ověření způsobu hodnocení tak nebyla dostatečně zajištěna.

4.11 Při posouzení bodovaných kritérií měli oponenti vyhodnotit míru jejich naplnění a k přidělenému počtu bodů u každého kritéria uvést text odůvodnění. Z textu mělo být zřejmé, do jaké míry bylo kritérium naplněno, a bodové hodnocení mělo být přiděleno v souladu se zdůvodněním. MPO ale pro 1., 2. a 3. veřejnou soutěž (kromě 4. veřejné soutěže) nestanovilo přesný postup pro přidělování bodů u všech bodovaných kritérií. Důsledkem je riziko vysoké míry subjektivity hodnocení a nejednoznačnosti přidělení bodového ohodnocení jednotlivými oponenty. U kontrolovaného vzorku 20 projektů zjistil NKÚ tři případy, kdy hodnocení oponentů neobsahovalo řádné zdůvodnění přiděleného počtu bodů ani způsobu hodnocení (viz příklady č. 1 až 3). MPO přesto tyto nedostatečné podklady akceptovalo.

4.12 U bodovaného kritéria „*naplnění cílů programu*“ je v „*postupu pro oponenty*“ uvedeno, že oponent má popsat, jak projekt naplňuje cíle programu, a že nestačí pouze konstatovat, že projekt cíle programu naplňuje.

Příklad č. 1

Projekt č. FV10019 byl zaměřen na vývoj technologie kování středně velkých výkovků ze slitin niklu a titanu, výše dotace činila 11,4 mil. Kč. První oponent u bodovaného kritéria „naplnění cílů programu“, které hodnotil 15 body z 20, pouze napsal, co je hlavním cílem projektu, jakou konkrétní prioritní oblast NPOV projekt naplňuje a že přispěje k posílení konkurenceschopnosti českého hospodářství, ale nezdůvodnil snížení hodnocení o 5 bodů. Druhý oponent udělil 20 bodů a uvedl podobné slovní hodnocení, tedy že projekt svým zaměřením zcela splňuje kritéria programu. V případě obou oponentních posudků tak nebylo naplněno ustanovení „postupu pro oponenty“. Přesto MPO oba posudky přijalo jako podklady pro výběr projektu k podpoře.

4.13 U bodovaného kritéria „*přiměřenost časového plánu a finančních požadavků*“ má oponent vyhodnotit přiměřenost časového plánu projektu, přiměřenost finančních požadavků podle podrobného rozpisu způsobilých nákladů, jejich zdůvodnění a správnost přiřazení nákladů projektu k jednotlivým podporovaným kategoriím.

Příklad č. 2

Projekt č. FV10297 byl zaměřen na vývoj tenkostěnných sklovláknobetonových prvků střešního pláště s integrovanou fotovoltaickou a teplosměnnou vrstvou, dotace činila 17,8 mil. Kč. Jeden z oponentů u bodovaného kritéria „přiměřenost časového plánu a finančních požadavků“, které hodnotil 7 body z 10, pouze uvedl, že harmonogram a finanční prostředky jsou přiměřené a náklady projektu jsou správně přiřazeny k jednotlivým kategoriím. Z posudku nejsou zřejmé důvody pro snížení hodnocení o 3 body a není v něm uveden způsob hodnocení přiměřenosti finančních požadavků, přesto MPO posudek přijalo jako podklad pro výběr projektu k podpoře.

4.14 U bodovaného kritéria „*aktuálnost a potřebnost projektu a vhodnost jeho podpory z veřejných prostředků*“ má oponent posoudit předpokládané přínosy projektu na straně uchazečů a uživatelů výsledků ve srovnání s náklady projektu a požadovanou dotací. Dále má zhodnotit rozsah motivačního účinku a hodnotit neekonomické přínosy projektu.

Příklad č. 3

Projekt č. FV10441 byl zaměřen na vývoj havarijního plunžrového čerpadla pro čerpání roztoku kyseliny borité pro jaderné elektrárny, dotace činila 17,4 mil. Kč. Oponent u bodovaného kritéria „aktuálnost a potřebnost projektu a vhodnost jeho podpory z veřejných prostředků“, které hodnotil 9 body z 10, pouze uvedl, že projekt je aktuální z hlediska uchazeče s ohledem na získání nových zkušeností a rozšíření uplatnění s novými možnostmi výroby. Podpora podle něj umožní získání předstihu před konkurencí a zlepšení pozice na trhu. Z hodnocení oponenta není zřejmé, zda a jak a s jakým výsledkem oponent posuzoval předpokládané přínosy projektu na straně uchazečů a uživatelů výsledků ve srovnání s náklady projektu a požadovanou dotací. Přesto MPO posudek přijalo jako podklad pro výběr projektu k podpoře.

→ MPO neupřesnilo kritéria pro přiměřenost osobních nákladů projektů, jejich výši ponechal na vnitřních pravidlech příjemce a tím nezamezilo riziku nehospodárnosti výdajů.

4.15 MPO v zadávacích dokumentacích pro 1. až 4. veřejnou soutěž programu TRIO nestanovilo bližší kritéria pro posuzování přiměřenosti výše osobních nákladů. Uchazeč v návrhu projektu uvedl pouze celkové výdaje na osobní náklady, složení řešitelského týmu a výši jejich úvazku. Na základě údajů uvedených v návrhu projektu tak nebylo možné vyhodnotit přiměřenost osobních nákladů pro jednotlivé pozice řešitelského týmu projektu.

4.16 Položka osobních nákladů přitom tvoří významnou část celkových nákladů projektů. Podíl osobních nákladů na celkových nákladech se pohyboval u vybraných projektů v rozmezí od 38,2 % do 75,6 %. MPO výši osobních nákladů v podmínkách programu TRIO neomezilo, nicméně muselo se jednat o náklady prokazatelné, nezbytně nutné a přímo související s řešením projektu. Jejich uplatněná výše měla být pouze v souladu s vnitřními předpisy, resp. zvyklostmi konkrétního příjemce či dalšího účastníka projektu. Nastavené parametry

veřejných soutěží např. neomezily maximální hodinovou sazbu pro jednotlivé pozice řešitelského týmu. Důsledkem takto neurčitého a nedostatečného vymezení uznatelných osobních nákladů je riziko nehospodárného vynaložení části peněžních prostředků z podpory projektu. Naplnění tohoto rizika se potvrdilo u tří vybraných projektů (č. FV10720, č. FV10530 a č. FV10329) a NKÚ jej dokumentuje v příkladech č. 4 a 5.

Příklad č. 4

Projekt č. FV10720 byl zaměřen na optimalizaci využití víceosých strojů pro dosažení vyšší výrobní výkonnosti a přesnosti obrábění, výše dotace činila 10,6 mil. Kč. Příjemce do osobních nákladů projektu zahrnul jako uznáný náklad projektu osobní náklady ředitele společnosti za 21 měsíců v celkové výši 1 155 908,14 Kč. Hodiny odpracované na projektu byly dány částí jeho úvazku, který se v období let 2016 až 2018 pohyboval od 0,1 do 0,6 úvazku. Jeho průměrná hodinová hrubá mzda včetně odvodů se pohybovala v rozmezí od 1 777,17 Kč/hod. do 2 512,50 Kč/hod. Vzhledem k neúměrně vysokému podílu osobních nákladů tohoto zaměstnance na celkových osobních nákladech projektu (23 %) a vzhledem k vysokým hodinovým sazbám tohoto zaměstnance (v porovnání s hlavním řešitelem projektu a ostatními pracovníky projektu) NKÚ vyhodnotil uvedené osobní náklady vyplacené z podpory projektu jako nepřiměřené.

Příklad č. 5

Projekt č. FV10530 byl zaměřen na vývoj integrovaného přístroje pro univerzální roboticky asistovanou rehabilitaci končetin se zapojením feedbacku, výše dotace činila 7,1 mil. Kč. Přestože práce na projektu a s nimi spojené čerpání osobních nákladů měly začít od července 2016, ve skutečnosti došlo k zahájení prací s tříměsíčním zpožděním, tedy až v říjnu 2016. Přesto byly osobní náklady vyčerpány ve vyšší částce, než bylo plánováno. Osobní náklady hlavního řešitele projektu dosáhly v roce 2016 cca 4 000 Kč/hod., jeho celková průměrná hodinová sazba za celou dobu řešení projektu činila 1 835 Kč/hod. NKÚ zjistil, že u ostatních vybraných projektů, které v rámci kontroly posuzoval, je medián hodinové sazby pro pozici hlavního řešitele cca 545 Kč/hod. Hodinové sazby u hlavního řešitele tohoto projektu proto NKÚ vyhodnotil jako nepřiměřené.

→ Systém výběru projektů umožnil podpořit i takové projekty, které nezískaly žádný bod při posuzování očekávané efektivity nebo u nichž nebyla dostatečně prokázána schopnost uplatnit výsledky projektu v praxi či neměly přímou vazbu na cíle programu TRIO.

4.17 Soustava bodovaných kritérií obsahuje prvky pro hodnocení předpokládané efektivity projektů ve dvou kritériích. Prvním je bodované kritérium „*přiměřenost časového plánu a finančních požadavků*“, kde měl oponent mj. hodnotit přiměřenost finančních požadavků na řešení projektu podle podrobného rozpisu způsobitelných nákladů na řešení projektu. Druhým pak bodované kritérium „*aktuálnost a potřebnost projektu a vhodnost jeho podpory z veřejných prostředků*“, kde měl oponent posoudit předpokládané přínosy projektu na straně uchazečů a uživatelů výsledků ve srovnání s náklady projektu.

4.18 Každému z uvedených kritérií s prvky efektivity mohl oponent v rámci 1. až 3. veřejné soutěže přidělit max. 10 bodů, tj. za splnění obou kritérií mohl projekt dostat max. 20 bodů. Při 4. veřejné soutěži mohl oponent těmito kritériím přidělit v součtu max. 10 bodů. Vzhledem k tomu, že minimální hranice pro doporučení projektu k podpoře v případě 1. až 3. veřejné

soutěže byla 60 bodů ze 100 možných a v případě 4. veřejné soutěže 30 bodů z 60 možných, neměla tato kritéria dostatečnou váhu, aby významně ovlivnila celkové vyhodnocení projektu. Ve způsobu nastavení bodovaných kritérií shledal NKÚ riziko výběru i neefektivních projektů; podporu mohly získat i projekty, které neobdržely v těchto kritériích ani jediný bod.

4.19 Oponenti hodnotili návrhy projektů mj. i podle prokázání schopnosti příjemců aplikovat výsledky projektů v praxi (tuto povinnost byli příjemci povinni k návrhu projektu doložit). NKÚ zjistil u kontrolovaných projektů č. FV10505, č. FV10506 a č. FV20197, že příjemci v návrhu projektu neprokázali dostatečně potenciál uplatnění předpokládaných výsledků projektu v praxi, přitom MPO kladné hodnocení oponentů akceptovalo. Jeden z těchto případů dokládá příklad č. 6.

Příklad č. 6

Projekt č. FV10506 byl zaměřen na vývoj mobilní ochranné balistické bariéry s nárazovou kompozitní deskou a vodní náplní, výše dotace činila 14,1 mil. Kč. Podle zadávací dokumentace 1. veřejné soutěže měl uchazeč doložit tržní potenciál očekávaných výsledků projektu, nikoliv jen vyjádření podpory výzkumného záměru. NKÚ zjistil, že příjemce nedostatečně doložil schopnost uplatnění výsledků projektu v praxi, když ji v návrhu projektu doložil jen dvěma dopisy, ve kterých byla vyjádřena pouze podpora projektu. I když tržní potenciál očekávaných výsledků projektu nebyl doložen, oponenti ohodnotili projekt v bodovaném kritériu „uplatnění výsledků“ celkem 17 a 19 body z 20; MPO takový posudek akceptovalo a projekt podpořilo. V době kontroly NKÚ výsledky projektu nebyly využity v praxi s výjimkou bezplatného poskytnutí tři kusů bariéry do užívání jedné stanice Hasičského záchranného sboru ČR.

4.20 Oponenti v posudcích při bodování kritéria „naplnění cílů programu“ nezohlednili v případě jednoho vybraného projektu skutečnost, že neměl přímou vazbu na cíl programu „zvýšit aplikovatelnost výsledků VaV v podnikové sféře“, a přidělili projektu v tomto kritériu vysoké bodové ohodnocení (viz příklad č. 7).

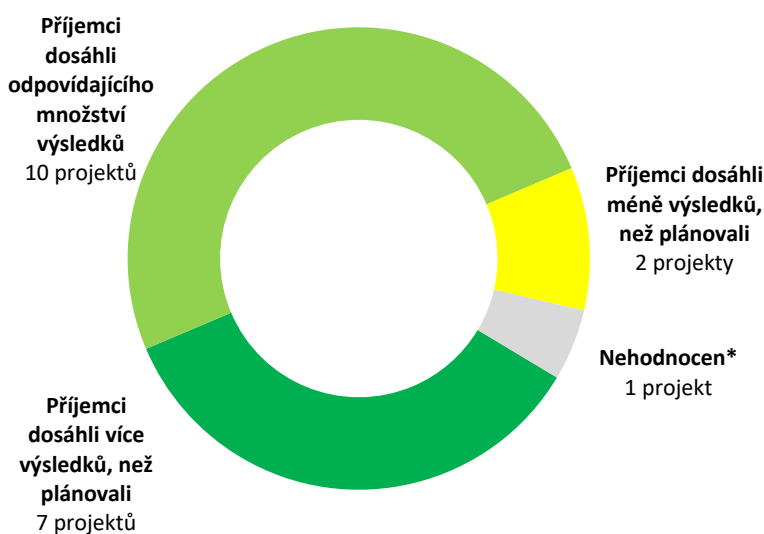
Příklad č. 7

Projekt č. FV20197 byl zaměřen na výzkum a projektové řešení koncepce multifunkčního robotického efektoru podzemního multirobotu pro ukládání ÚOS v hlubinném úložišti a na realizaci prototypu duálního robotického modulu efektoru, dotace činila 19,4 mil. Kč. Cílem programu TRIO bylo „zvýšit aplikovatelnost výsledků VaV zaměřeného na KETs v podnikové sféře“. Cílem projektu byl prototyp určený k využití pro Správu úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO), což je OSS zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu. Příjemce nedoložil poptávky od dalších potenciálních zákazníků. Příjemce ani nepředpokládal ekonomické přínosy projektu; není tak zřejmé, jakým způsobem by realizace projektu naplnila cíl programu TRIO, tj. zvýšit aplikovatelnost výsledků VaV v podnikové sféře. I přes uvedené skutečnosti oponenti ohodnotili návrh projektu v kritériu „naplnění cílů programu“ celkem 20, resp. 18 body z 20. MPO posudky akceptovalo a projekt podpořilo. NKÚ k tomu dále podotýká, že i více než dva roky po ukončení projektu byl model prototypu zcela nevyužit a uskladněn ve výrobní hale příjemce.

→ Projekty, které NKÚ vybral ke kontrole, převážně splnily očekávané výsledky výzkumu a vývoje.

4.21 NKÚ ověřoval u vybraných 20 projektů, zda příjemci podpory dosáhli realizací projektů očekávaných výsledků výzkumu a vývoje. NKÚ zjistil, že u sedmi projektů příjemci dosáhli více výsledků, než původně plánovali, u 10 projektů dosáhli předpokládaného množství výsledků a u dvou projektů dosáhli méně výsledků. U jednoho projektu nebylo dosažení výsledků hodnoceno, protože NKÚ nemohl kontrolu u příjemce provést (z důvodu trvalé nedostupnosti statutárního zástupce kontrolovaného subjektu). Zjištění z této oblasti shrnuje graf č. 1.

Graf č. 1: Dosažení očekávaných výsledků u vybraných projektů z programu TRIO

Zdroj: vypracoval NKÚ z kontrolních protokolů týkajících se příjemců podpory z programu TRIO.

* Projekt nebyl hodnocen z důvodu nemožnosti provést kontrolu NKÚ u příjemce (viz pozn. pod čarou č. 18).

→ NKÚ zjistil tři případy, kdy příjemci vykázali v ročních zprávách o dosažení ekonomických přínosů projektu nesprávné hodnoty.

4.22 Podle smlouvy o poskytnutí účelové podpory je příjemce povinen předkládat MPO informaci o skutečně dosažených přínosech projektu, a to jednou ročně za uplynulý kalendářní rok po dobu tří let. Ze tří zjištěných případů (projekt č. FV10094, č. FV10739 a č. FV10645) nesprávně vykázaných hodnot ze strany příjemců (z 19 prověřovaných projektů) je dále uveden příklad č. 8, kdy příjemce vykázal přínosy projektu v řádu stovek mil. Kč, přitom správně se mělo jednat jen o desítky milionů korun.

Příklad č. 8

Projekt č. FV10739 byl zaměřen na vývoj pokročilé technologie dělení ložiskových kroužků pro eliminaci výskytu kritických trhlin, výše dotace činila 18,9 mil. Kč. NKÚ zjistil, že příjemce v „tabulce skutečně dosažených přínosů projektu“ oznámil MPO za roky 2020 a 2021 v položce „tržby“ nejen tržby přímo související s prodejem dělených ložisek, ale i jiné tržby za velkorozměrová a speciální ložiska, přestože tyto tržby nevznikly v přímé souvislosti s výsledky projektu. Tím za rok 2020 vykázal a ministerstvu oznámil nesprávně jako přínosy projektu tržby ve výši 320,2 mil. Kč a za rok 2021 ve výši 328,1 mil. Kč. NKÚ kontrolou zjistil, že tržby související s výsledky projektu ve skutečnosti za rok 2020 činily 24,0 mil. Kč a za rok 2021 dosáhly výše 31,3 mil. Kč. Ačkoliv hodnoty tržeb nahlášené příjemcem se zásadně (řádově) lišily od jím původně plánovaných hodnot (v roce 2020 očekával tržby 15 mil. Kč, v roce 2021 ve výši 28,0 mil. Kč), MPO tuto skutečnost nevyhodnotilo jako možnou nesprávnost a tyto zkreslené údaje akceptovalo.

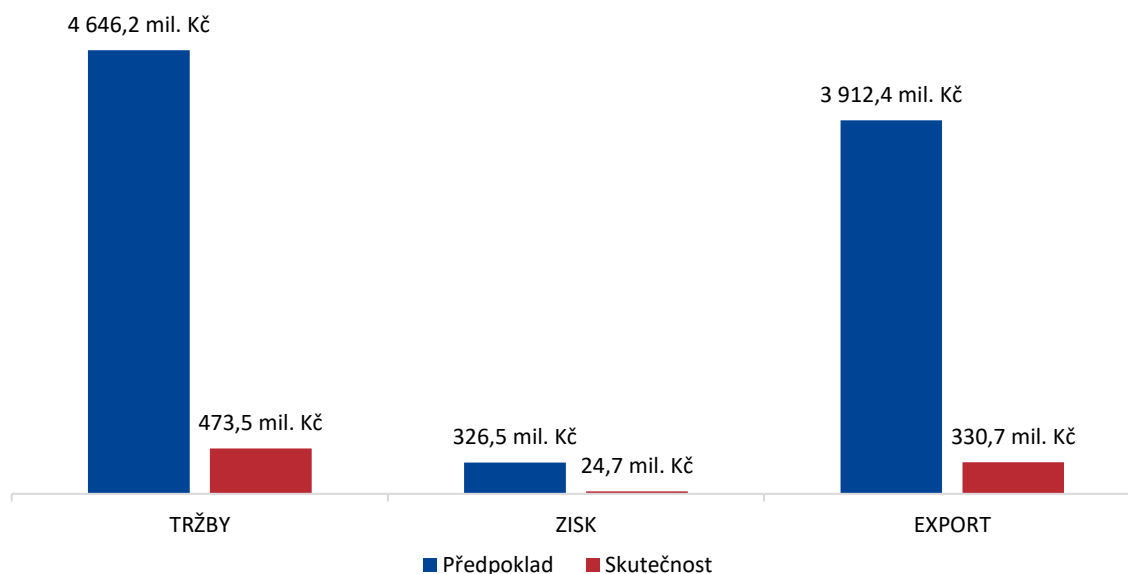
→ MPO v průběžné zprávě vládě predikovalo ekonomické přínosy programu TRIO ve výši 100 mld. Kč, této hodnoty ale nebude velmi pravděpodobně ve významné míře dosaženo.

4.23 Vláda ČR svým usnesením ze dne 25. května 2015 č. 379 uložila ministru průmyslu a obchodu předložit Radě pro výzkum, vývoj a inovace do 31. prosince 2018 průběžnou zprávu o realizaci programu TRIO (dále také „Zpráva“). MPO zpracovalo Zprávu ke dni 18. prosince 2018 a zahrnuje do ní zatím informace z prvních tří vyhlášených veřejných soutěží, v jejichž rámci bylo podpořeno 348 projektů a příjemci se zavázali k dosažení 1 196 aplikovaných výsledků. Plánovaný počet podpořených projektů a aplikovaných výsledků byl překročen. MPO ve Zprávě uvedlo odhad předpokládaných tržeb plynoucích z realizace programu. Již známé údaje o průběžných skutečně dosažených ekonomických přínosech projektů však ve Zprávě neuvádělo.

4.24 MPO ve Zprávě odhadlo navýšení tržeb příjemců vlivem poskytnuté podpory ve výši přes 100 mld. Kč za pět let po ukončení řešení projektů (v letech 2019 až 2026). K odhadu použilo MPO data uvedená příjemci v návrzích projektů. NKÚ provedl u vzorku 19 vybraných projektů porovnání jejich předpokládaných ekonomických přínosů uvedených v návrzích projektů se skutečnými přínosy uvedenými v ročních zprávách.²⁰ Předpokládané ekonomické přínosy v návrzích vybraných projektů za období dvou, resp. tří let od ukončení řešení projektu činily v položce tržby celkem 4 646,2 mil. Kč, v položce zisk 326,5 mil. Kč a v položce export 3 912,4 mil. Kč. Příjemci podpory zatím za dané období vykázali celkem tržby ve výši 473,5 mil. Kč, tj. 10,2 % předpokládaného objemu, zisk ve výši 24,7 mil. Kč, tj. 7,6 % předpokládaného objemu, a export ve výši 330,7 mil. Kč, tj. 8,5 % předpokládaného objemu. Výsledek porovnání znázorňuje graf č. 2.

²⁰ Za období dvou, resp. tří let, za které byly dostupné údaje o plánovaných i skutečných ekonomických přínosech, a to v položkách tržeb, zisku a exportu.

Graf č. 2: Porovnání předpokládaných a skutečně dosažených ekonomických přínosů u kontrolovaných projektů z programu TRIO za dva, resp. tři roky od ukončení řešení projektů

Zdroj: vypracoval NKÚ z kontrolních protokolů týkajících se vybraných příjemců podpory z programu TRIO.

4.25 Na základě porovnání plánovaných a skutečných ekonomických přínosů na vzorku podpořených projektů upozorňuje NKÚ na riziko, že předpokládaná výše tržeb za pět let po ukončení řešení projektů z programu TRIO ve výši 100 mld. Kč nebude s velkou pravděpodobností ve významné míře naplněna. Skutečné ekonomické přínosy z projektů podpořených z programu TRIO tak budou velmi pravděpodobně výrazně nižší, než činily původní předpoklady při schvalování projektů k podpoře i než MPO odhadlo a uvedlo ve zprávě vládě o plnění programu TRIO v prosinci 2018.

→ NKÚ zjistil u dvou příjemců podpory nedostatky, které MPO v rámci své kontrolní činnosti nezjistilo.

4.26 V rámci kontrol, které MPO provedlo v letech 2017 a 2018, zjistilo u sedmi projektů střední riziko v plnění jejich etap a na základě vyhodnocení auditních zpráv oznámilo místně příslušným finančním úřadům 23 podezření na porušení rozpočtové kázně. NKÚ ale kontrolou u příjemců zjistil i některé nedostatky, které MPO v rámci věcných kontrol nezjistilo:

- Projekt č. FV10295 byl zaměřen na vývoj a aplikaci vrstveného bezpečnostního skla s výztuží, výše dotace činila 5,7 mil. Kč. NKÚ zjistil, že příjemce nesplnil závaznou podmínku stanovenou poskytovatelem ve smlouvě a nezajistil, aby práva duševního vlastnictví k hlavním výsledkům projektu (průmyslové vzory a užitné vzory) patřila příjemci a účastníkům projektu. Z protokolu o kontrole a ze zprávy ze závěrečného oponentního řízení vyplývá, že MPO se kontrolou práv duševního vlastnictví k hlavním výsledkům projektu nezabývalo. Příjemce tím, že neposkytl práva duševního vlastnictví k výsledkům projektu všem jeho účastníkům, kteří se podíleli na jeho řešení, porušil ustanovení zákona č. 130/2002 Sb.
- U projektu č. FV10094 NKÚ zjistil, že příjemce realizoval 3. etapu projektu v jiném věcném rozsahu a v jiném harmonogramu, než schválilo MPO ve smlouvě. Příjemce v „závěrečné

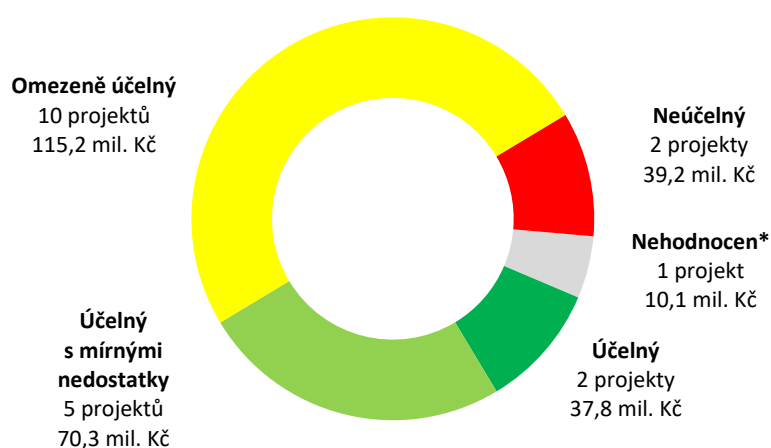
zprávě o řešení projektu“ z roku 2019 uvedl, že výzkum indexeru v rámci aktivit 3. etapy provedl v letech 2017–2019. Přitom již dne 31. března 2016 příjemce podal pod č. 2016-184 přihlášku patentu k vynálezu indexeru s názvem „Způsob a zařízení k šití šikmých knoflíkových dírek“. Tato přihláška byla pod č. 306 955 zapsána do rejstříku patentů a vynálezů dne 30. srpna 2017, tedy před zahájením realizace 3. etapy, která měla vést ke vzniku indexeru. V rámci závěrečného oponentního řízení nebyla tato skutečnost zmíněna a v rámci dvou věcných kontrol vykonaných u příjemce nemělo MPO výhrady k plnění jednotlivých výsledků projektu.

MPO k oběma případům sdělilo, že uvedené skutečnosti začalo v průběhu kontroly NKÚ prověřovat.

→ NKÚ hodnotil výsledky a přínosy 19 projektů; u více než tři pětiny z nich zjistil omezeně účelné či omezeně efektivní nebo neúčelné a neefektivní vynaložení peněžních prostředků.

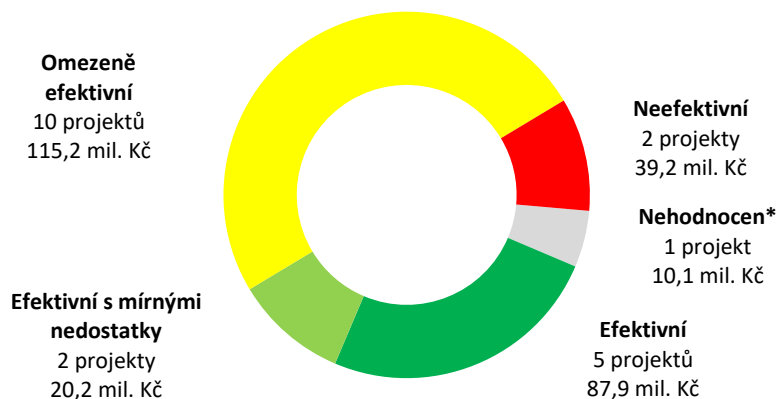
4.27 NKÚ posoudil účelnost a efektivnost vynaložených peněžních prostředků u 19 projektů vybraných z programu TRIO ke kontrole. K vyhodnocení obou aspektů výkonnosti (viz odst. 3.5) byla využita čtyřstupňová škála, kterou NKÚ zpracoval pro potřeby kontrolní akce ve vazbě na zaměření a cíle poskytované podpory. Vymezení jednotlivých stupňů této škály a kritéria použitá pro hodnocení účelnosti a efektivnosti obsahuje příloha č. 3. Jelikož významným parametrem pro hodnocení účelnosti i efektivnosti vynaložených prostředků byla míra naplnění předpokládaných cílů, resp. přínosů projektů včetně přínosů ekonomických (tedy nejen dosažených výsledků – viz odst. 3.6), jsou výsledky hodnocení u těchto obou aspektů podobné. Výsledky hodnocení názorně ukazují grafy č. 3 a 4. Podrobný přehled vyhodnocení účelnosti a efektivnosti vynaložených peněžních prostředků u všech 20 vybraných projektů uvádí příloha č. 2.

Graf č. 3: Výsledek hodnocení účelnosti vybraných projektů z programu TRIO

Zdroj: vypracoval NKÚ z kontrolních protokolů týkajících se příjemců podpory z programu TRIO.

* Projekt nebyl hodnocen z důvodu nemožnosti provést kontrolu NKÚ u příjemce.

Graf č. 4: Výsledek hodnocení efektivnosti vybraných projektů z programu TRIO

Zdroj: vypracoval NKÚ z kontrolních protokolů týkajících se příjemců podpory z programu TRIO.

* Projekt nebyl hodnocen z důvodu nemožnosti provést kontrolu NKÚ u příjemce.

4.28 Příklady č. 9 až 12 ilustrují okolnosti odůvodňující přiřazení konkrétního stupně hodnocení účelnosti a efektivnosti vynaložených prostředků u některých vybraných projektů. Důvody snížení stupně hodnocení u dalších projektů dokládají i výše uvedené příklady č. 4, 5, 6 a 7.

Příklad č. 9

Hlavním cílem projektu č. FV10297 bylo vyvinout tenkostěnné sklovláknobetonové prvky střešního pláště s integrovanou fotovoltaickou a teplosměnnou vrstvou. Dále si příjemce stanovil dva vedlejší cíle. Mezi očekávanými přínosy uvedl vytvoření jednoho nového pracovního místa a tržby z prodeje výsledku projektu v hodnotě 7,0 mil. Kč za první dva roky po ukončení řešení projektu. Příjemce dosáhl ve stanoveném termínu plánovaných cílů a výsledků projektu, čerpaná dotace byla použita na krytí způsobilých výdajů projektu. Po ukončení řešení projektu došlo k uplatnění jeho výsledků v praxi, když výsledek projektu příjemce nabízí mezi svými produkty. Tržby z prodeje výrobku za první dva roky po ukončení řešení projektu ve výši 6,8 mil. Kč téměř odpovídají plánovaným tržbám a je předpoklad naplnění očekávaných tržeb v dalších letech. Tyto tržby byly realizovány prostřednictvím exportu výrobků, což bylo nad rámec plánovaných ekonomických přínosů uvedených ve schváleném návrhu projektu. Příjemce splnil nad plán parametr počtu nových pracovních míst. Příjemce realizací projektu posílil vlastní konkurenceschopnost na trhu. NKÚ vyhodnotil vynaložení peněžních prostředků na tento projekt jako účelné a efektivní.

Příklad č. 10

Cílem projektu č. FV10329 bylo vyvinout přepravitelný přístroj určený pro fyzikální léčbu poruch prokrvení končetin a s nimi spojených neurologických a trofických defektů takto postižených končetin, zvláště u diabetiků. MPO na řešení projektu poskytlo příjemci účelovou podporu formou dotace ve výši 6,5 mil. Kč. NKÚ zjistil, že příjemce přístroj vyvinul, tj. cíl projektu splnil, ale nedosáhl výsledků deklarovaných v návrhu projektu v podobě dvou patentů. Jeden z patentů se souhlasem MPO nahradil příjemce registrovaným užitným vzorem, druhého výsledku nedosáhl vůbec. V IS VaVal místo něj uvedl jako výsledek projektu chybně zcela jiný patent, který nebyl předmětem řešení tohoto projektu. Dále NKÚ zjistil, že z důvodu dosud chybějící certifikace k projektem vyvinutému přístroji neuvedl příjemce výsledky projektu do praxe, a tudíž nedosáhl od ukončení řešení projektu v prosinci 2018 žádných ekonomických přínosů projektu. NKÚ vyhodnotil tento projekt z hlediska vynaložených peněžních prostředků jen jako omezeně účelný a omezeně efektivní.

Příklad č. 11

U projektu č. FV10019 NKÚ zjistil, že očekávaná výše předpokládaných přínosů z uplatnění projektu nebyla opodstatněná a příjemcem dostatečně podložená, což se následně potvrdilo po ukončení řešení projektu. Ačkoliv příjemce dosáhl všech očekávaných výsledků projektu, za první dva roky po ukončení jeho řešení výsledky příjemce v praxi téměř nevyužil, neboť nevykázal žádné ekonomické přínosy v letech 2020 a 2021, ačkoliv v uvedených letech předpokládal tržby ve výši 452,5 mil. Kč.

Z dokumentace o realizaci projektu nebylo možné ověřit vazbu mezi odpracovanými hodinami členů projektového týmu a jimi konkrétně odvedenou prací. Příjemce při čerpání dotace uplatnil v rozporu se smlouvou v osobních nákladech projektu i náklady na pracovní činnosti přímo nesouvisející s realizací projektu. Nezpůsobilost výdaje spočívala v tom, že příjemce použil část dotace na odměnu pro člena představenstva, aniž by prokázal souvislost této odměny s výzkumnými úkoly projektu. NKÚ vyhodnotil čerpání části podpory jako neoprávněné použití peněžních prostředků ze státního rozpočtu a jako skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně v celkové výši 65 414,76 Kč.

Omezená efektivita projektu z pohledu financování z veřejných prostředků je též zásadně ovlivněna významně nedosaženými ekonomickými přínosy. NKÚ vyhodnotil tento projekt z hlediska vynaložených peněžních prostředků jen jako omezeně účelný a omezeně efektivní.

Příklad č. 12

Cílem projektu č. FV10094 byl výzkum a vývoj nové generace speciálních typů průmyslových šicích strojů a zařízení určených pro šití konfekčních obleků a dalších textilií, výše dotace činila 19,7 mil. Kč. NKÚ zjistil, že příjemce dosáhl všech plánovaných výsledků projektu. Skutečné ekonomické přínosy projektu v podobě zvýšení tržeb, zisku a exportu však byly v roce 2020 a 2021 výrazně nižší, než příjemce očekával. Ve třetím roce po ukončení řešení projektu nelze předpokládat zlepšení a naplnění ekonomických přínosů projektu, protože příjemce je od 17. prosince 2021 v konkurzu. Příjemce z šesti plánovaných pracovních míst nevytvořil ani jedno. Dále NKÚ zjistil, že příjemce realizoval aktivity 3. etapy projektu až po podání přihlášky patentu automatizovaného indexeru, který byl právě předmětem této etapy (viz odst. 4.26). NKÚ vyhodnotil tento projekt z hlediska vynaložených peněžních prostředků jako neúčelný, a proto také neefektivní.

Tento příjemce opakovaně čerpal v letech 2007 až 2021 dotace na tři projekty z programu TRIO v celkové výši 53,2 mil. Kč a na dalších devět projektů z jiných programů podpory výzkumu, vývoje a inovací od poskytovatelů MPO a TA ČR (např. z programů IMPULS, TIP, OPPI, OPPIK, EPSILON) v celkové výši 401,3 mil. Kč, tedy v souhrnu plných 454,5 mil. Kč.

B. Programy CFF a TREND

→ MPO, stejně jako u předchozího programu TRIO, nevyšlo očekávané dopady programů CFF a TREND.

4.29 MPO stanovilo cíle programu CFF na obecné úrovni. Pro vyhodnocení míry splnění cílů programu stanovilo soustavu indikátorů výstupu a jejich předpokládané cílové hodnoty. MPO nenastavilo žádné indikátory pro vyhodnocení dopadu podpory, kterým mělo být zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti podniků propojením akademické sféry s podnikatelským sektorem a větším využitím výsledků výzkumu a vývoje v praxi.

4.30 U programu TREND stanovilo MPO konkrétní ukazatele pro hodnocení cílů a dopadů programu a základní indikátory výstupů. Zatímco u indikátorů výstupů cílové hodnoty stanovilo, pro účely hodnocení cílů a dopadů programu cílové hodnoty ukazatelů nestanovilo. Dopady programu plánuje MPO vyhodnotit na úrovni projektů a dále srovnáním celkových hodnot ukazatelů u skupiny podpořených subjektů a hodnot ostatních ekonomických subjektů. Vzhledem k tomu, že MPO nestanovilo očekávané hodnoty dopadů programu, nebude moci vyhodnotit, v jaké míře podpořené projekty přispěly k plnění cílů programu.

→ U obou programů přetrvává nejednoznačný postup výběru projektů a nedostatečná transparentnost procesu.

4.31 U programů CFF a TREND nebyla přípustná jakákoliv kumulace podpory poskytnuté na projekt (činnosti) s jinou veřejnou podporou, proto byl uchazeč povinen upozornit na identickou nebo podobnou veřejnou podporu. MPO u programu CFF nastavilo k zamezení duplicitního financování projektů vylučovací kritérium²¹, podle kterého mají oponenti

²¹ Vylučovací kritérium (s výsledkem hodnocení „ANO“, tj. splněno, nebo „NE“, tj. nesplněno): „obsah návrhu projektu (ani jeho část) není a nebyl předmětem jiného projektu řešeného v rámci Programu (ani navrženého k podpoře v této veřejné soutěži) nebo jiné aktivity výzkumu, vývoje a inovací, podpořené z veřejných zdrojů“.

posoudit vztah hodnoceného projektu k projektům, které uchazeč sám uvedl, i k projektům, které s uchazečem a danou problematikou souvisejí a jsou uvedeny v systému IS VaVal nebo je oponent zná ze své vlastní odborné činnosti. Oponenti neměli povinnost popisovat, jakým způsobem a ve vztahu ke kterým projektům ověřovali posuzované projekty.

4.32 NKÚ na vzorku 16 posudků k osmi projektům z programu CFF zjistil, že u šesti posudků oponenti ke kritériu uvedli komentář a informační zdroje, ze kterých při posuzování kritéria čerpali. U 10 posudků však naopak uvedli pouze „ANO“ nebo jen konstatovali, že nenašli žádný duplicitní projekt. Postup ani výsledek hodnocení příslušného vylučovacího kritéria tak u těchto projektů nebylo možné ověřit.

4.33 U programu TREND u 1. a 2. veřejné soutěže oponenti v případech, kdy zjistili duplicitu, byli povinni uvést zdůvodnění. U následující 3. a 4. veřejné soutěže však MPO oponentům povinnost zdůvodnit posouzení nestanovilo. Rovněž nebylo požadováno, aby oponenti uvedli projekty, které ve vztahu k návrhu projektu v rámci posouzení možných duplicit posuzovali.

4.34 TA ČR doporučila oponentům využít databázi *Starfos*²² a IS VaVal. Tyto systémy ale neobsahují dostatečné informace o všech projektech VVI podpořených z veřejných zdrojů a z fondů Evropské unie. Posuzování případného duplicitního financování projektů by usnadnil např. přístup TA ČR do monitorovacího systému evropských fondů, kterým však TA ČR v době kontroly NKÚ nedisponovala.

4.35 U programu CFF u bodovaného podkritéria „*přiměřenost nákladů*“ pro 1. veřejnou soutěž a u bodovaných kritérií „*naplnění cílů programu*“ a „*přínos pro řešení tematického zaměření veřejné soutěže*“ pro 2. veřejnou soutěž nestanovilo MPO jednoznačný způsob přidělování počtu bodů ani požadavek na zdůvodnění tohoto hodnocení. U 2. veřejné soutěže stanovilo MPO hodnocení efektivnosti projektů v rámci vylučovacího kritéria²³ a bodovaného kritéria „*naplnění cílů programu*“ nejednoznačně, neboť nestanovilo jasný postup, jak mají oponenti dané kritérium hodnotit, a pouze požadovalo, aby náklady projektu byly „*přiměřené*“ a návratnost projektu „*dostatečná*“.

4.36 Dále uvedený příklad č. 13 dokládá, že absence stanovení způsobu bodování „*přiměřenosti nákladů*“ vedla k výrazně rozdílnému hodnocení projektů.

Příklad č. 13

Projekt č. FX01030049 byl zaměřen na inovaci procesu velkokapacitní výroby nanostrukturované optiky pro LED zdroje, výše dotace činila 18,5 mil. Kč. První oponent u bodovaného podkritéria „přiměřenost nákladů“ udělil projektu jeden bod ze tří a uvedl, že osobní náklady ve výši přes 25,0 mil. Kč považuje za nepřiměřené a jejich využití je v projektu popsáno velmi vágně. Druhý oponent udělil projektu plný počet tří bodů a uvedl, že osobní náklady jsou dostatečně odůvodněny počtem pracovníků, požadavkem na jejich vysokou kvalifikaci i náročností úkolů. V otázce, zda oponent souhlasí s výší způsobilých nákladů

²² *Starfos* je fulltextový vyhledávač TA ČR, který umožňuje vyhledávání projektů a výsledků z oblasti VVI, které byly podpořeny z veřejných rozpočtů v České republice. Zdrojem dat pro *Starfos* je IS VaVal.

²³ Vylučovací kritérium: „*Jedná se o projekt inovací, všechny činnosti a způsobilé náklady jsou jednoznačně přiřazeny ke kategoriím dle článků 28 a 29 Nařízení GBER, s výjimkou nákladů určených k podpoře v režimu Nařízení de minimis, náklady jsou přiměřené popsáním činností*“.

projektu navržených uchazečem, první oponent uvedl „NE“, což odůvodnil tím, že 11 osob týmu nebude na projektu pracovat v objemu 11 člověkoroků, a navrhl krácení osobních nákladů o 20 %. Oproti tomu druhý oponent uvedl „ANO“ bez dalšího komentáře.

4.37 U programu TREND od 3. a 4. veřejné soutěže již nebyl pro oponenty stanoven návod k hodnocení, a to u všech vylučovacích kritérií a u bodovaných kritérií „*naplnění cílů programu TREND*“, „*prokázání znalosti řešení analogických problémů v ČR i v zahraničí*“ a „*očekávané ekonomické přínosy*“. MPO tím snížilo jednoznačnost obsahové náplně jednotlivých kritérií a způsobu jejich hodnocení a zvýšilo tím riziko rozdílného přístupu k hodnocení jednotlivých kritérií.

4.38 U podprogramu *Inovace do praxe* spadajícího pod program CFF byli uchazeči povinni předložit analýzu rizik a v případě nesplnění této povinnosti měli být vyloučeni. V rámci bodovaného kritéria „*naplnění cílů programu*“ u 2. veřejné soutěže měli oponenti hodnotit projekt z pohledu návratnosti nákladů a plánovaných ekonomických přínosů. V případě rozporu měl rozhodnout zpravodaj a k případnému zkrácení nákladů projektu měl uvést zdůvodnění. Rada podprogramu měla hodnotit projekty objektivně a nezaujatě s přihlédnutím k posudkům oponentů.

4.39 U programu TREND zjistil NKÚ u poloviny z 20 vybraných projektů, že oponenti u bodovaných kritérií či podkritérií nedostatečně zdůvodnili svá bodová hodnocení nebo se dokonce odchýlili od doporučení pro hodnocení daného kritéria. Tyto skutečnosti dokumentují dále uvedené příklady č. 14 a 15. V jiném případě se Rada programu odchýlila od zamítavého stanoviska oponenta i zpravodaje a projekt doporučila bez odůvodnění k podpoře.

Příklad č. 14

Projekt č. FW01010471 byl zaměřen na vývoj gama kamery pro zobrazování štítné žlázy a malých orgánů, výše dotace činila 37,0 mil. Kč. Jeden z oponentů ohodnotil návrh projektu v kritériu „výše ekonomických přínosů vztahená ke způsobilým nákladům projektu“ maximálním možným počtem 10 bodů, přestože očekávané ekonomické přínosy projektu činily pouze 1,9násobek celkových nákladů projektu, přitom příručka pro oponenty doporučovala udělit maximální počet bodů až v případě pětinasobku. Přidělený počet bodů nebyl řádně odůvodněn. Další dva oponenti hodnotili návrh projektu rovněž vysokým počtem bodů, čímž dosáhl v úhrnu v daném kritériu 28 ze 30 možných bodů.

Příklad č. 15

K projektu č. FW01010386 zaměřenému na výzkum a vývoj kloubového elektrobusu (s výší dotace 16,9 mil. Kč) hlavní uchazeč nedoložil žádné písemné vyjádření zájmu potenciálních zákazníků o využití výsledků projektu. Doložení dopisů zájmu nebylo v programu TREND povinné, nicméně mohlo podpořit věrohodnost marketingové studie. Hlavní uchazeč v návrhu projektu zmínil vysoce konkurenční prostředí v řešené problematice. Tento návrh projektu byl hodnocen ze strany jednoho z oponentů plným počtem bodů, přestože schopnost komercializovat výsledky projektu nebyla ze strany uchazeče prokázána. Projekt byl hodnocen lépe než jiné projekty, které zájem potenciálních zákazníků doložily a které budou realizovány v méně konkurenčním prostředí.

→ Riziko výběru neefektivních projektů přetrvává u programu TREND.

4.40 Systém hodnocení návrhů projektů v programu TREND obsahuje aspekty hodnocení efektivnosti projektů v bodovaném kritériu „*přiměřenost časového plánu a finančních požadavků*“, v bodovaném podkritériu „*výše ekonomických přínosů vztahené ke způsobilým nákladům projektu*“ a až od 3. a 4. veřejné soutěže ve vylučovacím kritériu „*návrh projektu splňuje základní podmínky veřejné soutěže, především jeho cíl je v souladu se zaměřením Programu, způsobilé náklady na řešení projektu jsou podrobně rozepsány a zdůvodněny a projekt je ekonomicky racionální, tedy náklady projektu jsou adekvátní vůči očekávaným přínosům*“.

4.41 Samotná váha kritérií s prvky hodnocení efektivnosti projektu na celkovém možném bodovém zisku projektu činila u 1. veřejné soutěže 15 bodů ze 100 možných a u 2. veřejné soutěže 20 bodů ze 100 možných. V programu TREND stanovilo MPO podmínky tak, že v rámci 1. veřejné soutěže mohl být podpořen každý projekt splňující vylučovací kritéria, v rámci 2. veřejné soutěže mohly být podpořeny pouze projekty, které navíc získaly alespoň 40 bodů ze 100 možných. Při absenci vylučovacího kritéria zohledňujícího návratnost nákladů projektu tak systém hodnocení pro výběr projektů u 1. a 2. veřejné soutěže z programu TREND neeliminovat riziko, že mohou být podpořeny i takové projekty, které při posuzování efektivity nezískaly žádný bod. NKÚ na tento problém upozornil již v případě programu TRIO (viz odst. 4.18).

→ MPO a TA ČR ověřují uznatelnost nákladů projektů až následně při kontrolách na místě a jen u vzorku projektů.

4.42 Dle zákona č. 130/2002 Sb. se uznanými náklady rozumí takové způsobilé náklady nebo výdaje v oblasti VVI, které poskytovatel schválí a které jsou zdůvodněny. Dle podmínek smlouvy o poskytnutí podpory z programu CFF má příjemce povinnost každý rok zasílat na MPO zprávu o realizaci projektu s oponentním posudkem a přílohou s detailním rozpočtem projektu. U programu TREND příjemce k průběžným zprávám o realizaci projektu přikládá výpis z účetní evidence. K průběžné zprávě vypracovává stanovisko zpravodaj.

4.43 Informace o realizaci projektu, které každoročně požadují MPO a TA ČR po příjemcích podpory, neobsahují údaje, podle kterých by bylo možné ověřit uznatelnost nákladů projektů a účel užití podpory. MPO ani TA ČR nepožadují po příjemcích doložit účetní doklady prokazující skutečné vynaložení nákladů na projekt. Uznatelnost nákladů, které příjemci vykazali ve zprávách, prověřuje MPO a TA ČR až následně při finančních kontrolách na místě, stejně jako u programu TRIO. Tyto kontroly ale poskytovatelé provádějí jen u vzorku projektů. Takový způsob kontroly způsobilých výdajů považuje NKÚ za nedostatečný, neboť vyvolává riziko proplácení neoprávněných výdajů u projektů, které nebyly podrobeny finanční kontrole na místě.

→ Ve dvou zjištěných případech stanovila TA ČR výši podpory v rozporu s podmínkami pro její poskytování z programu TREND.

4.44 U 3. veřejné soutěže programu TREND snížilo MPO maximální výši podpory na jeden projekt na 40 mil. Kč. Podpora mohla činit max. 70 % nákladů projektu. Ve dvou zjištěných

případech TA ČR stanovila příjemcům vyšší podporu, než umožňovaly podmínky stanovené pro 3. veřejnou soutěž programu TREND. Jeden z těchto případů je uveden v příkladu č. 16.

Příklad č. 16

U projektu č. FW03010364 zaměřeného na vývoj obojživelného vozidla pro civilní záchranné složky NKÚ zjistil, že TA ČR stanovila ve smlouvě o poskytnutí podpory výši podpory na projekt 43 632 078 Kč, tj. o 3 632 078 Kč vyšší, než umožňovaly podmínky stanovené pro 3. veřejnou soutěž programu TREND. TA ČR zdůvodnila chybu špatným nastavením kontrolního pravidla v informačním systému ISTA a v průběhu kontroly NKÚ zahájila s příjemcem jednání o nápravě tohoto nežádoucího stavu.

Seznam zkratk

CFF	program výzkumu, vývoje a inovací <i>The Country for the Future</i>
ČR	Česká republika
EPSILON	program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje EPSILON
IMPULS	program průmyslového výzkumu a vývoje IMPULS
ISTA	informační systém TA ČR
IS VaVal	informační systém výzkumu, vývoje a inovací
KETs	klíčové technologie
Metodika	<i>Metodika hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací</i>
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NPOV	<i>Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací</i> (dokument Rady pro výzkum, vývoj a inovace)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPPI	operační program <i>Podnikání a inovace</i>
OPPIK	operační program <i>Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost</i>
smlouva	smlouva o poskytnutí účelové podpory
TA ČR	Technologická agentura České republiky
TIP	program na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací TIP
TREND	program průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje TREND
TRIO	program aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje TRIO
ÚOS	úložný a obalový soubor
VaV	výzkum a vývoj
VVI	výzkum, vývoj a inovace
vybrané projekty	vzorek 20 projektů vybraných ke kontrole NKÚ z programu TRIO
Zpráva	průběžná zpráva o realizaci programu TRIO (zprávu vypracovalo MPO ke dni 18. prosince 2018 a následně ji předložilo vládě ČR)

Příloha č. 1

Přehled plánovaných výdajů a skutečného čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu z programů TRIO, CFF a TREND**Program TRIO (v mil. Kč)**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Celkem
Plánované výdaje	268,000	842,000	1 367,000	1 560,000	1 202,000	682,000	165,000	6 086,000
Skutečné čerpání	304,271	842,036	1 318,867	1 490,539	1 187,184	735,909	346,379	6 225,185

Zdroj: text programu TRIO (verze platná od 30. dubna 2018), informace MPO o čerpání (k datu 9. května 2022); vlastní zpracování NKÚ.

Program CFF (v mil. Kč)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Celkem
Plánované výdaje	650,000	900,000	1 150,000	1 050,000	850,000	600,000	450,000	450,000	6 100,000
Skutečné čerpání	87,721	328,345	428,065						844,131

Zdroj: text programu CFF (verze platná od 20. ledna 2021), informace MPO o čerpání (k datu 9. května 2022); vlastní zpracování NKÚ.

Program TREND (v mil. Kč)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Celkem
Plánované výdaje	515,000	1 095,000	1 605,000	1 900,000	1 900,000	1 435,000	855,000	345,000	9 700,000
Skutečné čerpání	783,071	1 671,367	421,171						2 875,609

Zdroj: text programu TREND, informace TA ČR o čerpání (k datu 31. března 2022); vlastní zpracování NKÚ.

**Přehled kontrolovaných projektů programu TRIO
a výsledek hodnocení účelnosti a efektivnosti vynaložených prostředků**

Číslo projektu	Název projektu	Příjemce podpory	Celková předpokládaná podpora projektu (v tis. Kč)	Hodnocení	
				Účelnost	Efektivnost
FV10505	Inteligentní kompozitní kotevní prvek	STRIX Chomutov, a.s.	19 139,603	3	3
FV10506	Výzkum a vývoj mobilní ochranné a balistické bariéry tvořené kompozitní deskou a vodní náplní	STRIX Chomutov, a.s.	14 140,929	3	3
FV20336	Výzkum a vývoj nové technologie sanace obvodových uzlů konstrukce panelových domů	MEDIUM INTERNATIONAL I. s.r.o.	13 843,541	2	1
FV10226	Vývoj technologie pro recyklaci kovů ze strusky s vysokou účinností	VVV MOST spol. s r.o.	13 433,037	3	3
FV10219	Víceúčelové soustružnické centrum pro obrábění rozměrných a tvarově složitých součástí rotačního charakteru, určených pro energetiku a obnovitelné zdroje	ŠMT a.s.	19 995,000	1	1
FV10019	Výzkum a vývoj technologie kování středně velkých výkovek ze slitin niklu a titanu	CZECH PRECISION FORGE a.s.	11 440,000	3	3
FV10720	Optimalizace výkonového a technologického využití víceosých strojů	TGS nástroje-stroje-technologické služby spol. s.r.o.	10 570,000	3	3
FV10645	Analyzátor kontinuální akustické emise pro diagnostiku erozně korozního a creepového poškození potrubních systémů	Zemědělské družstvo Rpety se sídlem ve Rpetech	13 327,110	2	2
FV10530	Integrovaný přístroj pro univerzální roboticky asistovanou rehabilitaci končetin s účinným zahrnutím feedbacku	EMBITRON s.r.o.	7 136,000	3	3
FV10329	Transportabilní personalizovaný lékařský přístroj pro vakuově-kompresní terapii	EMBITRON s.r.o.	6 484,000	3	3
FV10044	Výzkum a vývoj pokročilé kolaborativní robotické platformy a její aplikace ve výrobě elektronických komponent	Integrated Micro-Electronics Czech Republic s.r.o.	14 280,509	3	3

FV10709	Numerická simulace svařování a predikce životnosti svařovaných konstrukcí v oblasti pozemní dopravy, ocelových konstrukcí a energetiky – vysokocyklová, nízkocyklová a teplotní únava, horké trhliny	MECAS ESI s.r.o.	6 852,000	2	2
FV10739	Výzkum a vývoj technologie dělení ložiskových kroužků ve vazbě na dynamické namáhání dělicí roviny	ZKL, a.s.	18 878,519	2	1
FV10670	Přímopojížděné cementobetonové vrstvy pro mostní konstrukce	Ing. Vladimír Fišer	12 911,827	3	3
FV10297	Aktivní systém střešního pláště snižující energetickou náročnost budov	DAKO Brno, spol. s r.o.	17 766,200	1	1
FV10592	Vývoj nového poloautomatického vysekávacího stroje hmatníků	Czech Machines, s.r.o.	10 109,600	x	x
FV10094	Výzkum a vývoj speciálních konfekčních průmyslových šicích strojů nové generace	AMF Reece CR, s.r.o.	19 740,000	4	4
FV20197	Výzkum a projektové řešení koncepce multifunkčního robotického efektoru podzemního multirobotu pro ukládání ÚOS v hlubinném úložišti a realizace prototypu duálního robotického modulu efektoru a jeho nadřazeného řídicího systému v reálném provedení	HOPAX s.r.o.	19 419,125	4	4
FV10441	Výzkum a vývoj havarijního plunžrového čerpadla pro čerpání roztoku kyseliny borité v primárním okruhu jaderné elektrárny typu VVER	SIGMA PUMPY HRANICE, s.r.o.	17 410,000	2	1
FV10295	Vrstvené bezpečnostní sklo s výztuží	NAUPO, s.r.o.	5 730,000	3	3
Celkem			272 607,000		

Stupně hodnocení:

- 1 Projekt je účelný, resp. efektivní.
- 2 Projekt je účelný, resp. efektivní s mírnými nedostatky.
- 3 Projekt je účelný, resp. efektivní pouze omezeně.
- 4 Projekt je neúčelný, resp. neefektivní.
- x Projekt nebyl hodnocen z důvodu neumožnění kontroly NKÚ u příjemce.

Kritéria hodnocení účelnosti a efektivnosti projektů z programu TRIO

1. Vyhodnocení účelnosti

Stupeň účelnosti projektu	Definice stupně účelnosti
<p style="text-align: center;">1. Projekt je účelný</p>	<p>Projekt dosáhl všech očekávaných výsledků a tyto výsledky jsou v praxi využívány. Je předpoklad, že tak výsledky výzkumu znamenají skutečné přínosy pro příslušnou oblast účelové podpory. Standardně se jedná o dosažení 100 % očekávaných výsledků a předpokládaných přínosů. Lze vyhodnotit jako „projekt naplnil stanovené předpokládané výsledky“.</p>
<p style="text-align: center;">2. Projekt je účelný s mírnými nedostatky</p>	<p>Očekávané výsledky byly téměř všechny splněny a jsou z větší části využívány. Nesplnění některých předpokládaných výsledků nemá podstatný vliv na úspěšnost projektu a jeho využití a přínos. Výsledky projektu jsou z větší části využívány v praxi, nesplnění očekávaného přínosu pro dosažení cílů programu není významné.</p>
<p style="text-align: center;">3. Projekt je účelný pouze omezeně</p>	<p>Očekávané výsledky byly splněny jen zčásti, jejich využití je významně nižší, než se předpokládalo. Přínos projektu je tedy významně nižší, než byl předpoklad, a není ani důvodný předpoklad významnějšího zlepšení v budoucnu.</p>
<p style="text-align: center;">4. Projekt je neúčelný</p>	<p>Očekávané výsledky nebyly naplněny, např. i z důvodu jejich nereálnosti. Projekt např. nesplnil ani polovinu předpokládaných výsledků, respektive je důvodný předpoklad, že více než polovina výsledků nebude dosažena.</p> <p>Žádný z výsledků není v současnosti využíván, resp. využití je zcela marginální, a u projektu nebyly prokázány kroky k oslovení potenciálních uživatelů k využití výsledků, a tedy zlepšení situace v budoucnu.</p> <p>Nebo se projekt zcela odchýlil od původního zadání a účelu, a tudíž nemůže naplnit svůj smysl a důvod výběru pro účely účelové podpory.</p> <p>Nebo byl projekt poskytovatelem dotace vybrán zcela v rozporu s příslušnými předpisy a pravidly, a byl tak od počátku nezpůsobilý.</p>

2. Vyhodnocení efektivity (a hospodárnosti jako její součásti)

Stupeň efektivity projektu	Definice stupně efektivity
<p style="text-align: center;">1. Projekt je efektivní</p>	<p>Je splněn předpokládaný přínos projektu s odpovídající výší vynaložených prostředků.</p> <p>Bylo posouzeno, zda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • byly splněny očekávané přínosy projektu, přičemž celkové náklady vynaložené na projekt nejsou neúměrné dosaženým výsledkům a přínosu; • rozsah prací při řešení projektu odpovídal plánovanému harmonogramu jak termínově, tak věcně; • všechny vynaložené peněžní prostředky byly v přímé souvislosti s realizací projektu a byly nezbytné pro naplnění cílů projektu (z hlediska věcného obsahu); • všechny výdaje na osobní náklady byly vynaloženy v rozsahu nezbytném pro účely projektu a byly přiměřené – srovnání cen v rámci vybraných kontrolovaných projektů; • všechny výdaje na nástroje, přístroje a vybavení a výdaje na služby byly vynaloženy za ceny obvyklé v daném místě a čase – srovnání cen v rámci vybraných kontrolovaných projektů; • nebyl hodnocený projekt duplicitní ve vztahu k jinému projektu nebo zda v době realizace nebyly jeho výsledky známy.
<p style="text-align: center;">2. Projekt je efektivní s mírnými nedostatky</p>	<p>Některý z předpokladů uvedených pro efektivnost projektu není zcela naplněn, ale má to jen dílčí, resp. nevýznamný vliv na celkové pozitivní hodnocení efektivity projektu. Bylo např. zjištěno neekonomické vynaložení malé části projektových nákladů (např. vyšší než obvyklá cena). Dílčí a z hlediska celku nevýznamný výdaj neměl prokazatelnou přímou souvislost se zajištěním cílů projektu.</p>
<p style="text-align: center;">3. Projekt je efektivní pouze omezeně</p>	<p>Více z předpokladů efektivity není naplněno, resp. jejich vliv není jen dílčí a omezuje celkovou efektivnost projektu. U více nákladů bylo zjištěno neekonomické vynaložení, resp. neekonomičnost je u některého z nich významná. Vzhledem k horším než předpokládaným výsledkům projektu, resp. nižším přínosům, omezuje celková částka vynaložených nákladů jeho efektivnost, příp. již od počátku předpokládané výsledky a přínosy nebyly zcela úměrné výši projektových nákladů. Nebo více výdajů vynaložených v rámci projektu nemělo prokazatelnou přímou souvislost se zajištěním jeho cílů.</p>
<p style="text-align: center;">4. Projekt je neefektivní</p>	<p>Projekt a jeho realizaci doprovází zásadní nedostatky, pokud jde o efektivnost vynaložených výdajů. Výdaje na daný projekt jsou např. zcela neúměrné dosaženým výsledkům, např. proto, že většina výsledků nebyla dosažena. Významné části výdajů byly nadhodnoceny a neodpovídají cenám obvyklým v místě a čase. Případně je projekt zcela nebo z velké části duplicitní ve vztahu k jinému projektu, resp. výsledky, které se od projektu očekávají, již existují. Nebo byl rozpočet projektu výrazně překročen bez řádného opodstatnění. Projekt je vždy hodnocen jako neefektivní, je-li hodnocen jako neúčelný.</p>

Kontrolní závěr z kontrolní akce

21/38

Peněžní prostředky státu vynakládané na odškodňování

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2021 pod číslem 21/38. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Stanislav Koucký.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu použité na odškodňování byly vynaloženy účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:
Ministerstvo spravedlnosti (dále také „MSp“).

Kontrolováno bylo období od roku 2016 do roku 2021, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v době od listopadu 2021 do května 2022.

Kolegium NKÚ na svém XI. jednání, které se konalo dne 15. srpna 2022,
schválilo usnesením č. 6/XI/2022
kontrolní závěr v tomto znění:

Ministerstvo spravedlnosti (MŠp)

V letech 2016–2021 MŠp vypořádalo 20 424 žádostí o odškodnění a vynaložilo za odškodnění 1,6 mld. Kč.

Problémy s dodržováním zákonné lhůty při vypořádání žádostí o odškodnění

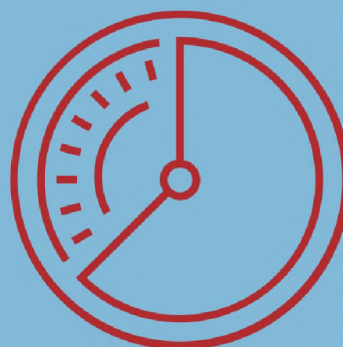
49 % žádostí o odškodnění MŠp vypořádalo po uplynutí zákonné lhůty

u **35 %** z kontrolovaného vzorku MŠp provedlo první úkon až po uplynutí zákonné lhůty

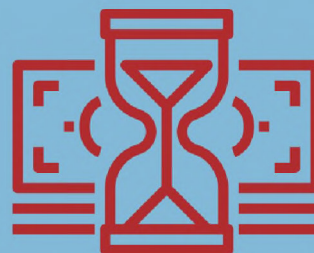
s prodloužením od **dvou** do **1 145** dnů po marném uplynutí zákonné lhůty MŠp uhradilo u kontrolovaného vzorku poškozeným odškodnění

Nehospodárně vynaložené peněžní prostředky státu

703 tis. Kč MŠp nehospodárně vynaložilo na náklady soudního řízení a úroky z prodloužení

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státu vynakládaných MSp podle zákona č. 82/1998 Sb.¹ na úhradu odškodnění, které bylo způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, a peněžních prostředků státu vynakládaných na úhradu přiměřeného zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Kontrola NKÚ rovněž prověřila peněžní prostředky státu vynakládané v souvislosti s odškodněním na úhradu úroků z prodlení a nákladů řízení. V případě předpisu regresní úhrady bylo kontrolou NKÚ prověřeno její vymáhání ze strany MSp.

1.2 Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu použité na odškodňování² byly vynaloženy účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. MSp přiznává odškodnění na základě žádosti žadatele (dále také „poškozený“) po ověření skutečností významných pro vznik daného nároku. Ke kontrole byly vybrány spisy, které byly spojeny s finančně významnými úhradami za odškodnění. Kontrolovaný objem peněžních prostředků státu u 457 spisů vybraných ke kontrole činil 454 927 131 Kč. Z nich 278 spisů vypořádalo MSp mimosoudně (80 767 903 Kč) a 179 spisů bylo ukončeno rozhodnutím soudu (374 159 228 Kč). Kontrolovaný objem peněžních prostředků státu u 42 spisů regresních úhrad činil 80 632 409 Kč.

1.3 MSp v kontrolovaném období vypořádalo téměř polovinu žádostí o odškodnění až po uplynutí zákonné lhůty šesti měsíců³. Příčiny nedodržení zákonné lhůty NKÚ spatřuje především v pozdním provedení prvního úkonu rozpracování žádosti o odškodnění (dále také „rozšetření“) ze strany MSp. MSp nesledovalo dodržení zákonné lhůty k vyřízení žádostí o odškodnění. Agenda odškodňování byla zatížena nevyřízenými žádostmi o odškodnění z předchozích let.

1.4 NKÚ vyhodnotil 703 tis. Kč jako nevhodně vynaložené peněžní prostředky státu. Jednalo se o prostředky na úhradu úroků z prodlení a nákladů řízení před soudy, které MSp uhradilo poškozeným v případech, kdy nárok poškozeného nevypořádalo v zákonné lhůtě.

1.5 Z kontrolovaného vzorku předepsaných regresních úhrad v objemu 80 632 409 Kč připadlo 99 % na exekutory a 1 % na ostatní úřední osoby. V oblasti vymáhání předepsaných regresních úhrad nebyly shledány nedostatky.

1.6 Toto celkové hodnocení se opírá o následující zjištění z kontroly:

- a) MSp v kontrolovaném období nedodržovalo zákonnou lhůtu šesti měsíců pro vypořádání žádostí o odškodnění. MSp téměř polovinu doručených žádostí o odškodnění vypořádalo po marném uplynutí zákonné lhůty (viz odst. 4.3).
- b) NKÚ zjistil kontrolou 278 spisů, které MSp mimosoudně vypořádalo, že odškodnění uhradilo poškozeným s prodlením od dvou do 1 145 dnů po uplynutí zákonné lhůty (viz odst. 4.2).

¹ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

² Příjem, administrace a vypořádání žádostí o odškodnění.

³ Lhůta šesti měsíců stanovená ustanovením § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. (dále také „zákonná lhůta“).

- c) MSp nesledovalo a nekontrolovalo lhůty k vyřízení spisů, čímž nedodrželo postup dle spisového řádu⁴ (viz odst. 4.4 až 4.5).
- d) U 98 z 278 kontrolovaných spisů (35 %) MSp provedlo prvotní rozšetření až po marném uplynutí zákonné lhůty a z toho u 88 spisů (32 %) provedlo MSp rozšetření až po podání žaloby k soudu žalobcem (viz odst. 4.6 až 4.8).
- e) MSp nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem. NKÚ na kontrolovaném vzorku 179 spisů zjistil, že MSp vynaložilo peněžní prostředky státního rozpočtu v celkové výši 509 022 Kč na úroky z prodlení a náklady řízení v důsledku své předchozí nečinnosti. Dále MSp vynaložilo navíc peněžní prostředky státního rozpočtu na úroky z prodlení ve výši 193 611 Kč, neboť uhradilo odškodnění až na konci lhůty, přičemž úroky z prodlení nabíhaly už ode dne nabytí právní moci stanoveného rozsudkem soudu (viz odst. 4.9 až 4.11).
- f) Z kontrolovaného vzorku 42 spisů předepsaných regresních úhrad ve výši 80 632 409 Kč připadlo 80 185 798 Kč na exekutory a 1 446 611 Kč na ostatní úřední osoby (viz odst. 4.12 až 4.15).

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 Ministerstvo spravedlnosti bylo zřízeno zákonem České národní rady č. 2/1969 Sb.⁵, dle kterého je ústředním orgánem státní správy mj. pro soudy a státní zastupitelství. MSp je organizační složkou státu, účetní jednotkou a správcem kapitoly státního rozpočtu 336 – *Ministerstvo spravedlnosti*.

2.2 MSp v případech vymezených ustanovením § 6 zákona č. 82/1998 Sb. jedná jménem státu o poskytnutí odškodnění za podmínek stanovených v tomto zákoně v případech, kdy škoda byla způsobena:

- nezákonným rozhodnutím vydaným v občanském soudním řízení nebo v řízení trestním za podmínek uvedených v ustanovení § 7 a § 8 tohoto zákona (včetně rozhodnutí o vazbě, trestu nebo ochranném opatření za podmínek uvedených v ustanovení § 9 až § 12 tohoto zákona);
- nesprávným úředním postupem podle ustanovení § 13 tohoto zákona, přičemž za nesprávný úřední postup se považuje také nedodržení povinnosti vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě a není-li tato lhůta stanovena zákonem, tak povinnost vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

2.3 MSp dále poskytuje za podmínek uvedených v ustanovení § 31a zákona č. 82/1998 Sb. tzv. přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Zadostiučinění se poskytuje bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena poškozenému škoda. Za nemajetkovou újmu je v obecném pojetí možné považovat

⁴ Z pokynu Ministerstva spravedlnosti ze dne 28. srpna 2015, čj. MSP-3/2015-OP-ORG, ve znění pokynu čj. MSP-3/2016-ORLZ-ORG ze dne 1. června 2016 se vydává spisový řád Ministerstva spravedlnosti (dále jen „Spisový řád“).

⁵ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

jakoukoli újmu, která pro poškozeného neznamená přímou ztrátu na majetku. Typicky se jedná o zásah do zdraví, cti, soukromí osoby apod.

2.4 MSp projednává přiznání odškodnění na žádost poškozeného, kdy ověřuje skutečnosti významné pro vznik tohoto nároku. V případě nesporného nároku⁶ provádí mimosoudní vypořádání vzniklé škody a poskytuje peněžní zadostiučinění.

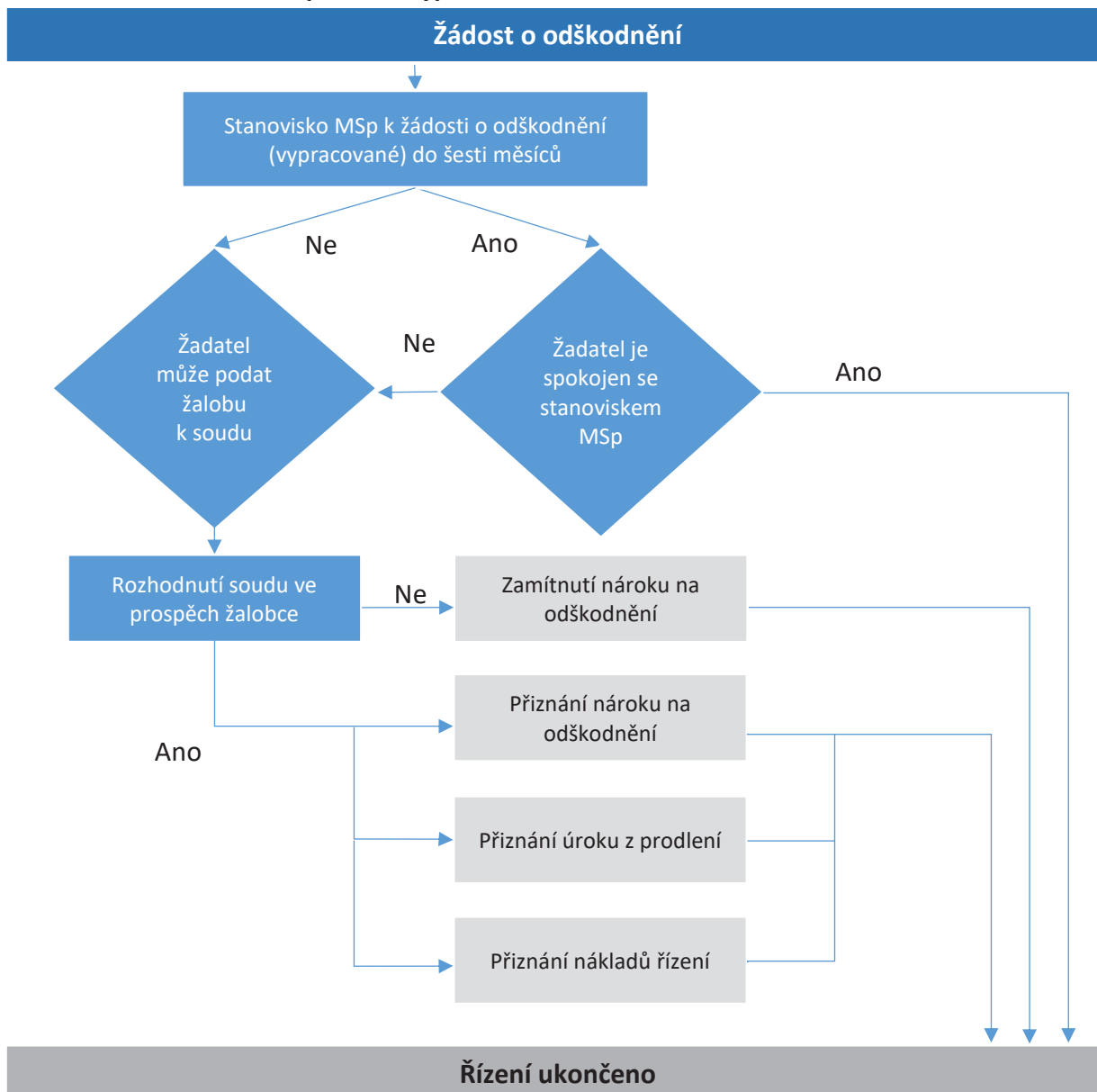
2.5 MSp má na základě ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. povinnost nahradit škodu, případně poskytnout přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu do šesti měsíců od uplatnění nároku poškozeného o odškodnění.

2.6 Výsledkem mimosoudního vypořádání je úplné či částečné vypořádání uplatňovaného nároku poškozeného na odškodnění nebo jeho zamítnutí. V případě přiznání úplného či částečného nároku na odškodnění vydá MSp stanovisko a vyplatí peněžní prostředky státu poškozenému. V případě, že MSp žádost o odškodnění zamítne, uzavře spis stanoviskem, že nárok není možné mimosoudně vypořádat.

2.7 Pokud mezi poškozeným a MSp nedojde k mimosoudnímu vypořádání, může se poškozený ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy nedošlo k vypořádání mimosoudně, obrátit se svým návrhem o uplatnění nároku na příslušný soud.

⁶ Poškozený doložil potřebné doklady, aby MSp mohlo žádost vypořádat v mimosoudním řízení. MSp si obvykle pro účely ověření nároku poškozeného vyžádalo souvislé spisové materiály od soudů, státních zastupitelství či jiných úřadů, které případ před tím projednaly, aby mohlo k žádosti o odškodnění vypracovat stanovisko.

Schéma č. 1: Znázornění procesu vypořádání žádosti o odškodnění

Zdroj: vypracoval NKÚ.

2.8 Peněžní prostředky státu určené na odškodňování dle zákona č. 82/1998 Sb. nejsou rozpočtovány. Rozpočet výdajů kapitoly státního rozpočtu 336 – MSp na tyto účely je každoročně navyšován Ministerstvem financí na základě rozpočtových opatření z kapitoly státního rozpočtu 398 – *Všeobecná pokladní správa* (dále také „VPS“). Přehled výše odškodnění uhrazeného v mimosoudním vypořádání a v soudním řízení v letech 2016–2021 je uveden v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Přehled výše peněžních prostředků státu vynaložených na odškodnění (v Kč)

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celkově vynaložené peněžní prostředky na odškodnění		177 726 117	330 875 815	366 368 389	224 196 672	256 022 556	253 811 964
z toho:	v mimosoudním vypořádání	101 840 053	114 330 391	138 512 517	102 272 183	127 741 857	132 257 741
	v soudním řízení	75 886 064	216 545 424	227 855 872	121 924 489	128 280 699	121 554 223

Zdroj: data MSp.

2.9 V rámci mimosoudního vypořádání žádostí o odškodnění MSp provádělo rozšetření, které sloužilo k analýze požadavků poškozeného a zajištění podkladů k posouzení žádosti.

2.10 Jestliže MSp nahradilo škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem nebo poskytlo ze stejného důvodu přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, mohlo požadovat regresní úhradu na soudci či na státním zástupci jen, pokud byla jeho vina zjištěna v kárném nebo trestním řízení.

III. Rozsah kontroly

3.1 Ke kontrole byl vybrán vzorek v rozsahu 457 spisů z celkového počtu 33 804 spisů, které MSp uzavřelo v kontrolovaném období, a dále vzorek 42 spisů z celkového počtu 550 spisů regresních úhrad evidovaných MSp v kontrolovaném období. Výběr spisů byl zaměřen především na případy žádostí poškozených, které byly spojeny s finančně významnými úhradami za odškodnění.

3.2 V rámci kontroly NKÚ byly u MSp prověřovány peněžní prostředky státu vynakládané na odškodňování v objemu 454 927 131 Kč a vymáhání pohledávek vzniklých předepsáním regresních úhrad a pohledávek vzniklých z přiznaných nákladů řízení poškozenému v objemu 80 632 409 Kč.

3.3 NKÚ posuzoval účelnost a hospodárnost vynaložených peněžních prostředků státu a soulad s právními předpisy při jejich vynakládání a při vymáhání předepsaných pohledávek vzešlých z agendy odškodňování.

3.4 Jako nevhodně vynaložené vyhodnotil NKÚ peněžní prostředky státu, které byly uhrazeny jako úroky z prodlení⁷ a náklady soudních řízení⁸ za odškodnění, kdy MSp nevypořádalo nárok poškozeného v zákonné lhůtě. Poškozený musel uplatnit svůj nárok v občanském soudním řízení a podat žalobu. Když pak MSp obdrželo informaci o podání žaloby, původní nárok mimosoudně vypořádalo a přiznané peněžní prostředky uhradilo na účet poškozeného. Poté, pokud soud shledal výši poskytnutého mimosoudního vypořádání za dostatečnou, žalobu ve zbytku zamítl a přiznal poškozeným úroky z prodlení a náklady

⁷ Úroky z prodlení se rozumí platba, která náleží poškozenému, pokud MSp neplnilo svou povinnost a v zákonné lhůtě neuhradilo svůj peněžitý závazek. Stát je povinen zaplatit úroky z prodlení ode dne, kdy tato povinnost měla nastat až do dne zaplacení.

⁸ Nárok na úhradu nákladů řízení vzniká až na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Jedná se o výdaje účastníků řízení a jejich zástupců, soudní poplatky, ušlý výdělek účastníků, náklady vynaložené na zjištění a zajištění důkazů atd.

soudních řízení. Tímto postupem došlo ke vzniku nákladů, které by prokazatelně nevznikly, kdyby MSp vypořádalo žádost o odškodnění v zákonné lhůtě.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

A. Dodržování zákonné lhůty

4.1 Přizná-li MSp náhradu škody, má podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. povinnost nahradit škodu v zákonné lhůtě šesti měsíců od uplatnění nároku o odškodnění.

→ MSp nedodržovalo zákonnou lhůtu pro vypořádání žádostí o odškodnění.

4.2 NKÚ v rámci kontrolovaného vzorku spisů prověřoval dodržení zákonné lhůty při vypořádání žádostí o odškodnění. NKÚ posuzoval dobu od data doručení žádosti na MSp až do data odeslání peněžních prostředků státu poškozenému nebo do data vydání stanoviska MSp v případě zamítnutí žádosti o odškodnění. NKÚ zjistil, že MSp v některých případech nahradilo škodu po uplynutí zákonné lhůty s prodlením dvou až 1 145 dnů; viz příklad č. 1.

Příklad č. 1

Žádost o odškodnění ve výši 959 659 Kč způsobené při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem exekutora byla doručena MSp dne 18. 12. 2018. MSp provedlo rozšetření až dne 27. 2. 2020, tj. po 436 dnech od doručení žádosti, přestože zákonná lhůta pro náhradu škody marně uplynula dnem 18. 6. 2019. Dne 21. 9. 2021 zpracovalo MSp stanovisko, na jehož základě byla škoda zčásti nahrazena částkou 689 960 Kč. Celkové prodlení přesahující zákonnou lhůtu šesti měsíců činilo 826 dnů (téměř 28 měsíců).

4.3 Z dat spisové služby MSp vyplynulo, že MSp u žádostí o odškodnění vypořádaných v období 2016–2020 v průměru u 49 % z nich nedodrželo zákonnou lhůtu. Blíže v tabulce č. 2:

Tabulka č. 2: Přehled počtu vypořádaných žádostí o odškodnění

Rok	Počet vypořádaných	Počet vypořádaných po zákonné lhůtě	
		Počet	v %
2016	2 958	1 879	64 %
2017	3 765	1 625	43 %
2018	3 842	1 476	38 %
2019	2 964	1 488	50 %
2020	3 197	1 801	56 %
Celkem	16 726	8 269	49 %

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat MSp.

→ MSp nesledovalo a nekontrolovalo lhůty k vyřízení spisů.

4.4 Postup MSp při administraci a posuzování žádostí byl upraven vnitřními směrnici MSp, především Spisovým řádem. Dle Spisového řádu za včasné vyřízení spisu zodpovídá pověřený zaměstnanec, který v případě existence lhůty k vyřízení spisu kontroluje její splnění. Současně

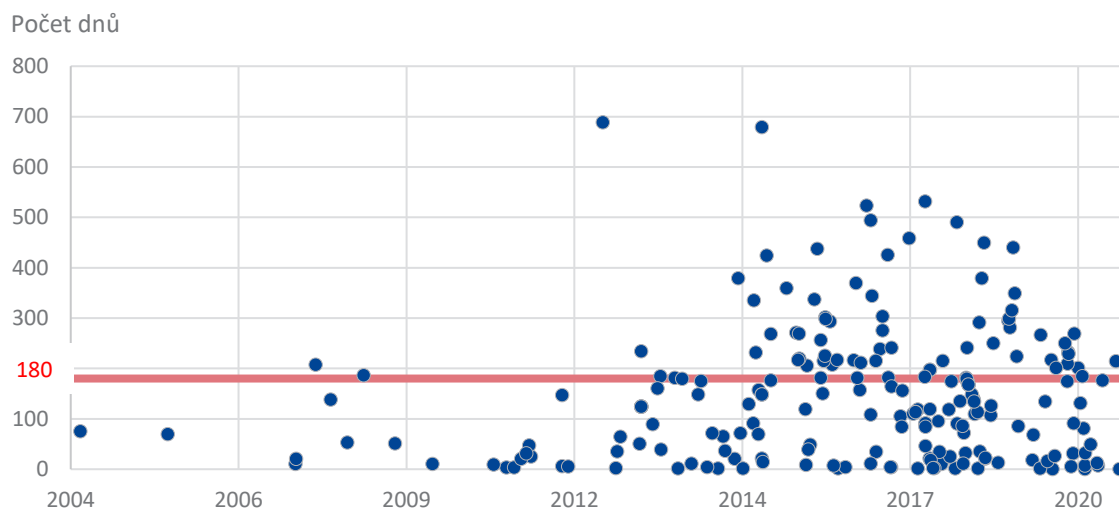
nadřízený zaměstnanec má odpovědnost za kontrolu včasného vyřizování spisů jemu podřízených zaměstnanců.

4.5 MSp nesledovalo a nekontrolovalo lhůty k vyřízení spisů ze strany pověřeného zaměstnance ani ze strany jeho nadřízeného, a tím nedodržovalo postup dle § 20 odst. 2 a 3 Spisového řádu.

→ **MSp provádělo rozšetření žádostí o odškodnění pozdě.**

4.6 MSp provedlo rozšetření žádostí o odškodnění u 35 % (98 spisů) kontrolovaného vzorku spisů až po uplynutí zákonné lhůty (180 dní); viz příklad č. 1 a graf č. 1.

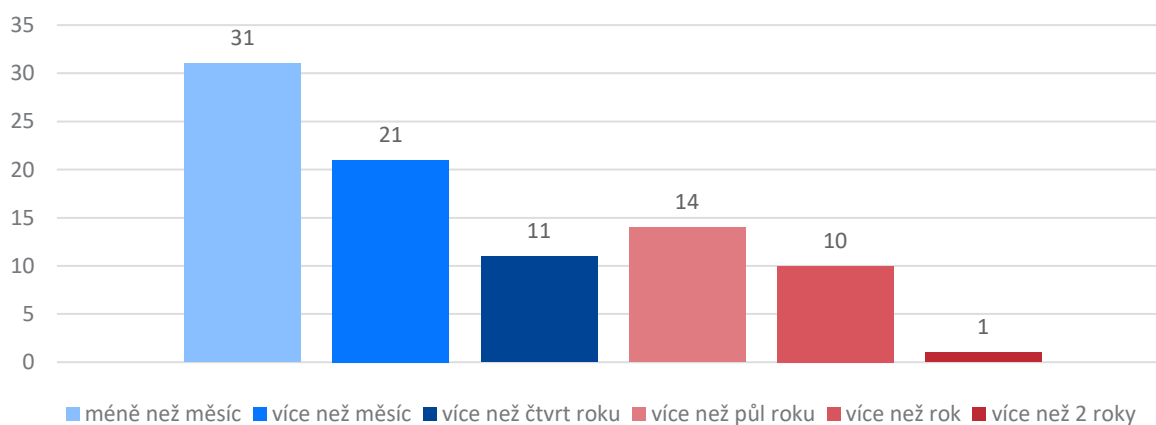
Graf č. 1: Doba mezi datem doručení a datem rozšetření žádostí (kontrolovaných NKÚ) o odškodnění ve dnech

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat kontrolovaného vzorku spisů.

4.7 U 88 spisů, které činí 32 % z kontrolovaného vzorku spisů, provedlo MSp rozšetření až po doručení informace o podání žaloby na MSp. U 65 % z nich (57 spisů) činilo MSp úkony po více než měsíci od doručení informace o podání žaloby na MSp; viz graf č. 2 a příklad č. 2.

Graf č. 2: Přehled počtu spisů podle doby rozšetření po doručení informace o podání žaloby na MSp

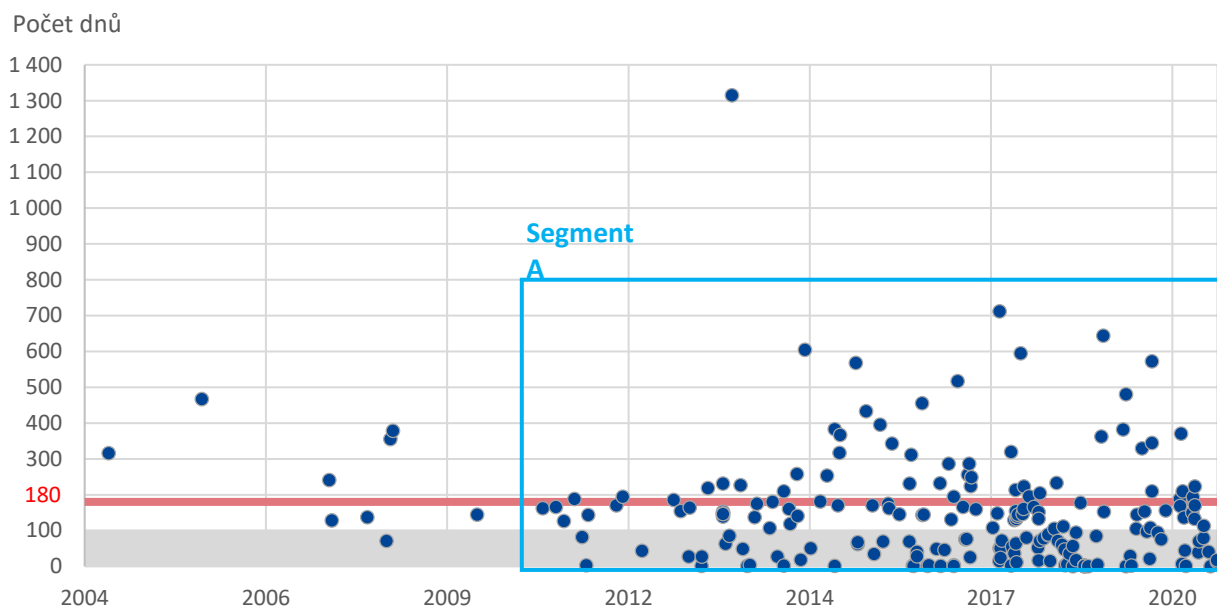
Zdroj: vypracoval NKÚ z dat kontrolovaného vzorku spisů.

Příklad č. 2

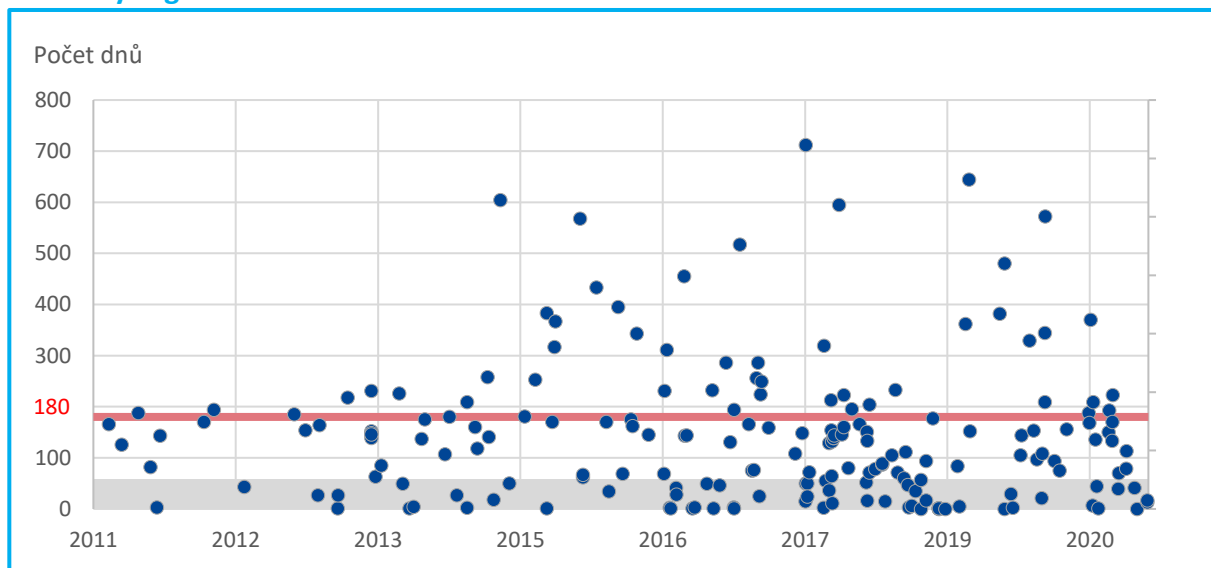
Poškozený se po marném uplynutí zákonné lhůty pro vyřízení žádosti o odškodnění obrátil s žalobou k soudu. Dne 7. 11. 2016 obdrželo MSp informaci o podání žaloby. MSp provedlo první rozšetření dne 1. 2. 2017, tedy po 86 dnech po obdržení informace o podání žaloby od soudu. MSp tak začalo být činné poprvé až v důsledku obdržení informace o podání žaloby od soudu.

4.8 NKÚ zjistil, že u 74 % kontrolovaného vzorku spisů byla doba od rozšetření k vypořádání žádosti o odškodnění kratší než šest měsíců (180 dnů). Nejvíce žádostí o odškodnění (37 %) MSp vypořádalo do 100 dní od rozšetření, jak zobrazuje šedé pole v následujícím grafu.

Graf č. 3: Doba mezi datem rozšetření a datem vypořádání žádosti o odškodnění ve dnech

Zvětšený segment A

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat kontrolovaného vzorku spisů.

B. Hospodárnost vynaložených peněžních prostředků státu

4.9 NKÚ provedl kontrolu 179 spisů, u kterých bylo vyplaceno odškodnění ve výši 374 159 228 Kč, kdy poškozený nebyl spokojen s výsledkem mimosoudního vypořádání, případně neobdržel stanovisko MSp k dané žádosti o odškodnění v zákonné lhůtě a svůj nárok uplatnil u soudu podáním žaloby.

4.10 NKÚ kontrolou zjistil, že ve 14 případech vynaložilo MSp nehospodárně celkem 86 557 Kč na úroky z prodlení a 422 465 Kč na náklady řízení přiznaných poškozenému; viz příklad č. 3 a č. 4. MSp vynaložilo peněžní prostředky státu v rozporu s ustanovením § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb.⁹, neboť nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem, což je skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. f) zákona č. 218/2000 Sb.

Příklad č. 3

Poškozený doručil na MSp dne 27. 3. 2017 žádost o odškodnění v celkové výši 1 132 678 Kč pro nesprávný úřední postup exekutorky. Jelikož MSp bylo u žádosti poškozeného nečinné, a marně tak uplynula zákonná lhůta pro mimosoudní vypořádání žádosti, podal poškozený žalobu k soudu. Dne 16. 11. 2017 soud doručil tuto žalobu MSp s žádostí o vyjádření. MSp následně dne 20. 11. 2017 rozšetřilo žádost poškozeného a dne 31. 1. 2018 vydalo stanovisko, kterým přiznalo poškozenému odškodnění v plné výši. Poškozený v řízení u soudu vzal svoji žalobu zpět, soud řízení zastavil dne 12. 2. 2018 a přiznal poškozenému náklady řízení ve výši 41 480 Kč a úroky z prodlení ve výši 30 477 Kč. Tyto výdaje v celkové výši 71 957 Kč by nevznikly, pokud by MSp vypořádalo žádost poškozeného v zákonné lhůtě.

Příklad č. 4

Poškozená doručila na MSp dne 21. 12. 2017 žádost o odškodnění ve výši 5 658 981 Kč, kdy žádala zadostiučinění za nemajetkovou újmu z titulu nezákonného trestního stíhání a úhradu nákladů řízení spojených s právním zastupováním. MSp žádost poškozené v zákonné lhůtě nevypořádalo a poškozená podala žalobu. Dne 15. 8. 2018 soud doručil tuto žalobu MSp s žádostí o vyjádření. MSp následně dne 23. 8. 2018 vydalo stanovisko, kterým přiznalo poškozené odškodnění ve výši 722 970 Kč. Poškozená poté vzala svoji žalobu zpět. Soud řízení zastavil a přiznal poškozené náklady řízení před soudem ve výši 59 938 Kč. Tyto výdaje v celkové výši 59 938 Kč by nevznikly, pokud by MSp vypořádalo žádost poškozené v zákonné lhůtě.

4.11 MSp nehospodárně vynaložilo peněžní prostředky státu ve výši 193 611 Kč na úhradu úroků z prodlení, když platbu dle rozsudku soudu neprovedlo bezprostředně po nabytí právní moci rozsudku. MSp tak postupovalo v rozporu s ustanovením § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., neboť nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem, což je skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. f) zákona č. 218/2000 Sb.; viz příklad č. 5.

⁹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Příklad č. 5

Poškozený žádal dne 18. 10. 2012 MSp o odškodnění ve formě náhrady majetku ve výši 77 311 072 Kč. MSp tuto žádost vypořádalo a dne 10. 5. 2013 vydalo stanovisko, kterým žádost zamítlo, neboť podle MSp nebyly shledány důvody k uznání nároku na odškodnění. Poškozený se tedy dne 1. 7. 2013 obrátil k soudu a podal žalobu. Příslušný soud žalobu projednal a rozhodl, že MSp je povinno uhradit částku 99 833 337 Kč, včetně úroků z prodlení a nákladů řízení. Požadované odškodnění MSp uhradilo poškozenému až dne 7. 7. 2017, ačkoliv plánovalo provést tuto úhradu v den následující po nabytí právní moci rozsudku, ke kterému došlo dne 22. 6. 2017. Tím, že MSp vyplatilo odškodné až 7. 7. 2017, došlo k prodlení a také k nárůstu úroků z prodlení, které byly následně, dodatečně na žádost poškozeného, vyčísleny ve výši 193 611 Kč. Důvodem zpoždění platby byla skutečnost, že MSp nemělo ke dni 23. 6. 2017 ve svém rozpočtu dostatečnou výši disponibilních peněžních prostředků státu určených na odškodňování.

C. Regresní úhrady

4.12 MSp může dle ustanovení § 16 a násl. zákona č. 82/1998 Sb. požadovat regresní úhradu na úředních osobách, pokud škodu způsobily. Podle ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. může stát v případě, kdy byl touto úřední osobou soudce nebo státní zástupce, požadovat regresní úhradu, pokud byla jejich vina zjištěna v kárném nebo trestním řízení.

4.13 MSp v kontrolovaném období evidovalo 550 regresních úhrad v celkové výši 157 825 177 Kč, ze kterých bylo vymoženo v době ukončení kontroly NKÚ pouze 7 993 467 Kč, tj. 5 % z celkové částky. Hlavní příčinou zjištěného stavu byla jejich tzv. současná nevymahatelnost; viz příklad č. 6.

Příklad č. 6

Příkladem „současné nevymahatelnosti“ byly pohledávky za dvěma exekutory, jejichž hodnota dosáhla celkem výše 125 908 855 Kč, tedy 80 % všech regresních úhrad. Uvedené pohledávky byly v době ukončení kontroly NKÚ stále v řešení. V prvním případě bylo vůči exekutorovi vedeno konkursní řízení a ve druhém případě bylo pravomocně rozhodnuto v trestní věci a bylo nutno vyčkat, zda a v jaké míře dojde k využití zajištěného majetku k uspokojení nároků poškozených včetně státu.

4.14 NKÚ na kontrolovaném vzorku 42 spisů regresních úhrad v celkové výši 80 632 409 Kč ověřil, že MSp tyto úhrady vymáhalo a postupovalo v souladu s interními předpisy. Výše vymožенých regresních úhrad u kontrolovaného vzorku spisů v době ukončení kontroly NKÚ dosáhla 431 235 Kč, tj. 0,53 % z celkové předepsané částky.

4.15 Z uvedené částky vymáhalo MSp regresní úhrady za povinnou osobou „exekutor“ ve výši 80 185 798 Kč, „soudce“ ve výši 322 197 Kč, „soudní úředník“ ve výši 104 346 Kč a „ostatní“ ve výši 20 068 Kč. Výše předepsané regresní úhrady v případě prokázání zaviněné nečinnosti soudce se na kontrolovaném vzorku spisů pohybovala v rozmezí 2 % až 46 % uhrazeného odškodnění; viz příklad č. 7.

Příklad č. 7

MSp vyhovělo žádosti o odškodnění z titulu nesprávného úředního postupu a uhradilo poškozené částku 69 675 Kč. V rámci kárného řízení byla soudkyni prokázána zaviněná nečinnost, na jejímž základě byla předepsána regresní úhrada 1 412 Kč, tj. 2 % z výše uhrazeného odškodnění.

→ MSp nemohlo požadovat regresní úhrady, neboť došlo k zániku kárné odpovědnosti soudců.

4.16 MSp sleduje a vyhodnocuje postup soudů z hlediska délky řízení prostřednictvím výkazů a justiční statistiky. MSp také provádí prověrky zaměřené na průtahy v řízení a vyřizování stížností fyzických a právnických osob na délku řízení. MSp prověřilo v letech 2016–2018 přibližně 30 % všech soudů prověrkami zaměřenými na plynulost řízení. V letech 2019 a 2020 MSp neprovedlo z důvodu pandemie covidu-19 žádné prověrky.

4.17 MSp u tří spisů z 278 kontrolovaných Nejvyšším kontrolním úřadem vyhodnotilo délku soudních řízení jako nepřiměřenou. MSp však zahájení kárného řízení nenavrhl, neboť již zanikla kárná odpovědnost soudce¹⁰. Podrobnosti jsou uvedeny v příkladu č. 8 a 9.

Příklad č. 8

MSp uhradilo dvěma poškozeným odškodnění za nesprávný úřední postup způsobený nepřiměřenou délkou řízení v celkové výši 118 250 Kč. Soudní řízení trvalo celkem osm let a dva měsíce. MSp tuto délku vyhodnotilo jako nepřiměřenou, když zjistilo průtahy v řízení soudu v délce dvou let a čtyř měsíců. MSp však nemohlo požadovat regresní úhradu, protože zanikla kárná odpovědnost soudce, neboť MSp do tří let od spáchání kárného provinění soudce nepodalo návrh na zahájení kárného řízení, které je nezbytným předpokladem pro uplatnění regresní úhrady.

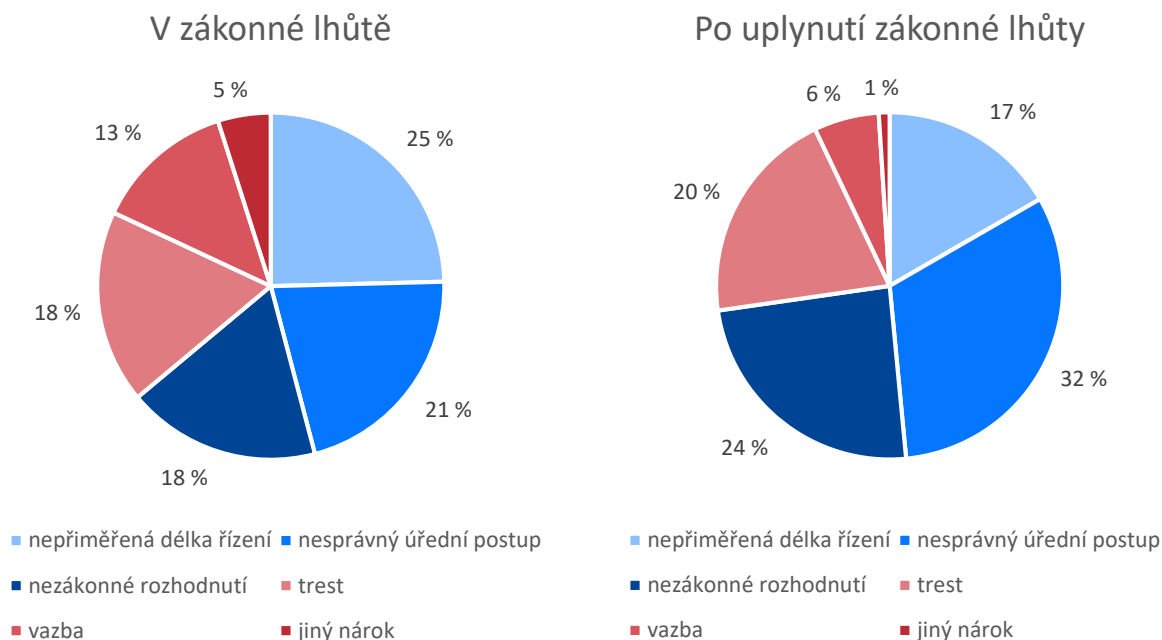
Příklad č. 9

MSp uhradilo poškozenému odškodnění ve výši 184 000 Kč za nesprávný úřední postup způsobený nepřiměřenou délkou řízení. Soudní řízení trvalo celkem 24 let a 10 měsíců. MSp tuto délku vyhodnotilo jako nepřiměřenou, když zjistilo průtahy v řízení soudu zaviněné soudcem. MSp však nemohlo požadovat regresní úhradu, protože v té době již zanikla kárná odpovědnost soudce, neboť MSp do tří let od spáchání kárného provinění soudce nepodalo návrh na zahájení kárného řízení, které je nezbytným předpokladem pro uplatnění regresní úhrady.

¹⁰ Odpovědnost soudce a předsedy soudu, místopředsedy soudu za kárné provinění dle ustanovení § 89 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), zaniká, nebyl-li do 3 let od jeho spáchání podán návrh na zahájení kárného řízení.

4.18 MSp dělí příčiny vzniku odškodnění do šesti kategorií: nepřiměřená délka řízení¹¹, nesprávný úřední postup¹², nezákonné rozhodnutí (nikoliv sdělení obvinění)¹³, trest (míněno trestní stíhání)¹⁴, vazba (pouze a jen vazba)¹⁵, jiný nárok¹⁶; viz graf č. 4.

Graf č. 4: Přehled vypořádání žádostí o odškodnění dle příčiny vzniku

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat kontrolovaného vzorku spisů.

¹¹ Je speciální formou nesprávného úředního postupu a lze ji uplatnit tehdy, pokud byla porušena povinnost učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě; nestanoví-li zákon žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

¹² Lze uplatnit tehdy, pokud je porušen postup stanovený právními normami nebo postup vyplývající z povahy a funkce státního orgánu státní správy. Není vyloučeno, aby postup, jenž je označen za nesprávný, souvisel s rozhodovací činností orgánu státní moci, ovšem podstatné je, že dojde-li k porušení pravidel úředního postupu, tato závada se neodrazí v rozhodnutí orgánu veřejné moci (pokud by tomu tak bylo, přichází v úvahu jen odpovědnost za rozhodnutí). Za úřední postup je např. považována činnost notáře, exekutora, policisty při výkonu jejich činnosti. Definice nesprávného úředního postupu podávají rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 38/2000 a 25 Cdo 786/1999.

¹³ Lze uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo příslušným orgánem pro nezákonnost zrušeno nebo změněno, za podmínky, že poškozený jako účastník řízení využil v zákonem stanovených lhůtách všech procesních prostředků, které zákon poškozenému k ochraně jeho práva poskytuje.

¹⁴ Právo na odškodnění způsobené trestním stíháním má ten, proti němuž bylo zahájeno trestní stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), na němž byl zcela nebo zčásti vykonán trest a v pozdějším řízení byl obžaloby zproštěn nebo bylo-li proti němu trestní stíhání zastaveno nebo vykonal přísnější trest, než k němuž byl nakonec odsouzen.

¹⁵ Právo na odškodnění způsobené rozhodnutím o vazbě má ten, na němž byla vazba vykonána, jestliže bylo proti němu trestní stíhání zastaveno nebo byl obžaloby zproštěn nebo věc byla postoupena jinému orgánu. Odpovědnost státu za vazbu svědčí vazebně stíhanému i tehdy, pokud rozhodnutí, jež bylo podkladem pro omezení jeho osobní svobody, bylo zrušeno Ústavním soudem.

¹⁶ Jedná se o nárok nezařazený do ostatních kategorií.

D. Počty nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let

4.19 MSp vedlo v kontrolovaném období statistiku o počtu doručených, vyřízených a nevyřízených žádostí o odškodnění.

→ **MSp bylo zatíženo vysokým počtem nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let.**

4.20 Celkový počet nově doručených žádostí o odškodnění (20 727) v kontrolovaném období zhruba odpovídal celkovému počtu žádostí, které MSp bylo schopno vyřídit (20 424); viz tabulka č. 4 a příloha č. 2. Po celé kontrolované období bylo MSp zatíženo počty nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let v řádu několika tisíců. Počet nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let klesl v kontrolovaném období pouze o 16 % (z 3 137 na 2 637 žádostí).

Tabulka č. 3: Přehled počtu doručených a vyřízených žádostí o odškodnění v letech 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nově doručené žádosti o odškodnění	3 761	3 511	3 590	3 354	3 466	3 045
Vyřízeno žádostí o odškodnění	2 958	3 765	3 842	2 964	3 197	3 698
Rozdíl mezi doručenými a vyřízenými žádostmi	803	-254	-252	390	269	-653
Počet žádostí zbývajících k vyřízení v daném roce včetně nevyřízených žádostí z předchozích let	3 137	2 883	2 631	3 021	3 290	2 637

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat MSp.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
poškozený	souhrnné označení pro žadatele nebo žalobce
rozšetření	první úkon rozpracování žádosti
VPS	kapitola státního rozpočtu 398 – <i>Všeobecná pokladní správa</i>
zákonná lhůta	lhůta dle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.

Příloha č. 1

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nově doručené žádosti o odškodnění	1 986	3 349	2 369	2 592	2 559	3 527	3 947	4 084
Vyřízeno žádostí o odškodnění	1 367	2 410	2 661	2 962	3 011	3 207	3 432	4 109
Rozdíl mezi doručenými a vyřízenými žádostmi o odškodnění	619	939	-292	-370	-452	320	515	-25
Počet nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let	-	1 558	1 266	896	444	764	1 279	1 254
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nově doručené žádosti o odškodnění	3 917	3 629	3 761	3 511	3 590	3 354	3 466	3 045
Vyřízeno žádostí o odškodnění	3 630	2 836	2 958	3 765	3 842	2 964	3 197	3 698
Rozdíl mezi doručenými a vyřízenými žádostmi o odškodnění	287	793	803	-254	-252	390	269	-653
Počet nevyřízených žádostí o odškodnění z předchozích let	1 541	2 334	3 137	2 883	2 631	3 021	3 290	2 637

Zdroj: vypracoval NKÚ z dat spisové služby MSp.

Příloha č. 2

**Přehled počtu doručených žádostí o odškodnění a peněžních prostředků státu
vynaložených na odškodnění**

	2016*	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Nově doručené žádosti	3 761	3 511	3 590	3 354	3 466	3 045	20 727
Počet žádostí vypořádaných mimosoudně	2 958	3 765	3 842	2 964	3 197	3 698	20 424
Výše peněžních prostředků vynaložených na odškodnění bez úroků z prodlení a nákladů řízení v Kč	X	109 026 736	129 093 062	98 938 575	113 900 356	133 746 678	584 705 407
Výše peněžních prostředků vynaložených na úroky z prodlení v Kč	X	245 210	942 663	350 723	362 258	140 190	2 041 044
Výše peněžních prostředků vynaložených na náklady řízení v Kč	X	53 175	455 704	127 812	6 228	39 880	682 799
Celková výše peněžních prostředků vynaložených na odškodnění v Kč	98 404 000	109 325 121	130 491 429	99 417 110	114 268 842	133 926 748	685 833 250

Zdroj: statistika zpracovaná MSp.

Vysvětlivka:

* Statistická data za rok 2016 ve stejném členění jako v letech následujících nebyla k dispozici z důvodu jejich poškození a neprůkaznosti.

**Přehled počtu doručených žalob a peněžních prostředků státu vynaložených na
odškodnění na základě soudních řízení**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Nově doručené žaloby	2 359	2 685	2 000	2 250	2 174	2 311	13 779
Ukončeno soudních řízení	2 030	1 739	2 433	1 987	1 864	3 327	13 380
Výše peněžních prostředků vynaložených na odškodnění bez úroků z prodlení a nákladů řízení v Kč	X	143 111 207	114 006 729	73 158 151	54 901 339	57 019 562	442 196 988
Výše peněžních prostředků vynaložených na úroky z prodlení v Kč	X	37 796 625	46 522 801	13 820 839	8 989 824	16 422 776	123 552 865
Výše peněžních prostředků vynaložených na náklady řízení v Kč	X	20 675 496	19 363 524	20 734 342	20 970 639	22 959 610	104 703 611
Celková výše peněžních prostředků vynaložených na odškodnění v Kč	91 100 000	201 583 328	179 893 054	107 713 332	84 861 802	96 401 948	761 553 464

Zdroj: statistika zpracovaná MSp.

Vysvětlivka:

* Statistická data za rok 2016 ve stejném členění jako v letech následujících nebyla k dispozici z důvodu jejich poškození a neprůkaznosti.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

22/03

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Český telekomunikační úřad

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2022 pod číslem 22/03. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Pavel Hrnčíř.

Cílem kontroly bylo prověřit u vybraných oblastí hospodaření, zda Český telekomunikační úřad nakládá s peněžními prostředky a majetkem státu účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:

Český telekomunikační úřad, Praha (dále také „ČTÚ“).

Kontrolováno bylo období od roku 2018 do roku 2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Kontrola byla u kontrolované osoby prováděna v době od ledna do srpna 2022.

Kolegium NKÚ na svém XV. jednání, které se konalo dne 21. listopadu 2022,

schválilo usnesením č. 16/XV/2022

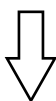
kontrolní závěr v tomto znění:

Český telekomunikační úřad v letech 2018–2022

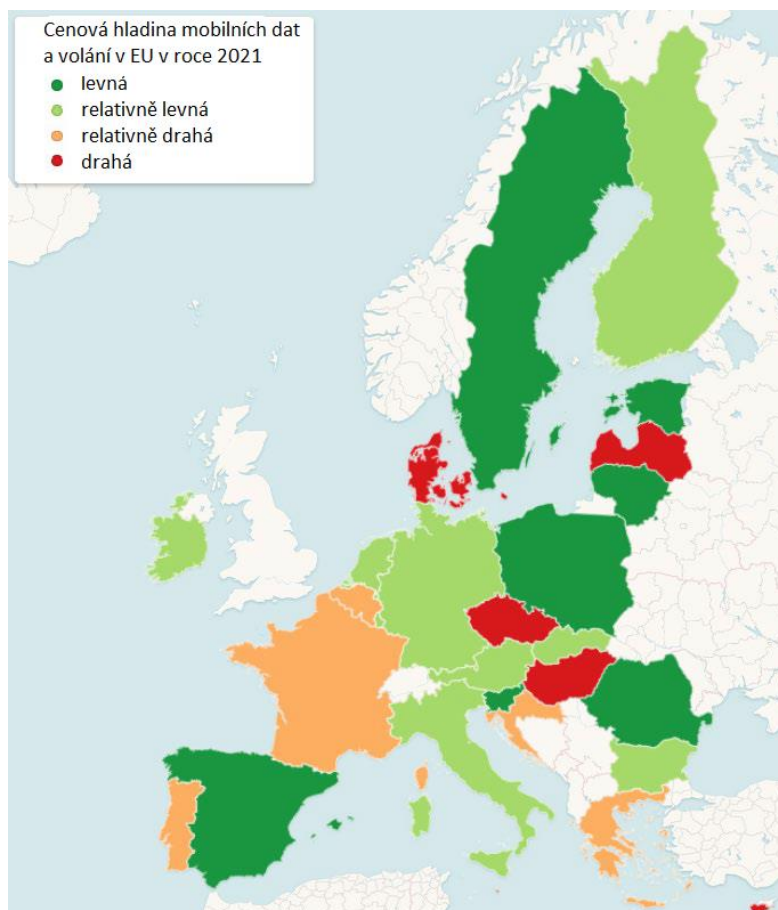
Ve vybraných oblastech hospodaření ČTÚ kontrola nezjistila nedostatky z hlediska účelnosti a hospodárnosti výdajů. Příjem z aukce kmitočtů radiového spektra z roku 2020 pro stát byl ale nižší, než se očekávalo.

Ceny volání a mobilních dat v ČR byly v roce 2021 jedny z nejvyšších v Evropě.

Nenaplnil se zatím ani cíl aukce, kterým bylo zvýšení konkurence na trhu elektronických komunikací a snížení ceny mobilních dat.

Vysoké ceny volání a mobilních dat potvrzuje [studie](#) zpracovaná pro Evropskou komisi.

Stejně závěry vyplývají i z [mezinárodního srovnání](#), které zpracoval NKÚ na základě dat ČTÚ.

I. Shrnutí a vyhodnocení

Cílem kontroly bylo prověřit u vybraných oblastí hospodaření Českého telekomunikačního úřadu, zda nakládá s peněžními prostředky a majetkem státu účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Současně byl prověřen postup Českého telekomunikačního úřadu při stanovení a úhradě čistých nákladů držitele poštovní licence, stanovení a úhradě čistých nákladů a ztráty vzniklých z poskytování dílčích služeb univerzální služby v elektronických komunikacích a postup při přípravě a realizaci výběrového řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů pro zajištění sítí elektronických komunikací v kmitočtových pásmech 700 MHz a 3400–3600 MHz (dále také „aukce kmitočtů“).

ČTÚ nakládal s peněžními prostředky v rozporu s právním předpisem, neboť při pořizování právních a poradenských služeb nedovoleně rozdělil veřejnou zakázku a zadal její části konkrétním dodavatelům napřímo. Dle NKÚ se jedná o skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně ve výši 4,7 mil. Kč.

Ve vybraných oblastech hospodaření ČTÚ kontrola nezjistila nedostatky z hlediska účelnosti a hospodárnosti výdajů. NKÚ ale upozorňuje na možné úspory státu při úhradách základních poštovních služeb a na dosud nenaplněný očekávaný přínos aukce kmitočtů ke snížení cen na trhu elektronických komunikací.

ČTÚ jako správce rádiového spektra uskutečnil v roce 2020 aukci kmitočtů pásma 700 MHz a pásma 3400–3600 MHz. Příjem z aukce činil 5,6 mld. Kč. Cílem aukce mělo být mimo jiné zvýšení konkurence na trhu elektronických komunikací a snížení ceny mobilních dat. Tohoto cíle zatím nebylo dosaženo. Ceny mobilních dat a volání v ČR byly v roce 2021 jedny z nejvyšších v Evropské unii. Tuto skutečnost dokládá jak [mezinárodní srovnání](#) ceny mobilních dat a volání v Evropě, které NKÚ zpracoval z dat ČTÚ, tak [studie](#) zpracovaná pro Evropskou komisi.

ČTÚ jako správní a regulační úřad v oblasti poštovních služeb uhradil ze státního rozpočtu držitelům poštovní licence náklady z let 2013 až 2017 za poskytování tzv. základních poštovních služeb v celkové výši 2,6 mld. Kč. Přestože objem základních poštovních služeb mezi roky 2013 a 2020 klesl na polovinu, celkové náklady se téměř zdvojnásobily.

ČTÚ vykonává neefektivním způsobem kontrolu nároků na využívání dílčích služeb univerzální služby¹, když vychází z prvotních písemných dokladů. Zefektivnění může přinést umožnění přístupu ČTÚ do příslušného informačního systému státu.

¹ Dílčí služby univerzální služby jsou definované v § 38 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).

Výše uvedené celkové vyhodnocení vyplývá z následujících zjištění:

1. **ČTÚ neoprávněně rozdělil veřejnou zakázku.** ČTÚ za účelem provedení analýzy relevantního trhu č. 3² uzavřel smlouvy s pěti dodavateli netransparentním způsobem. Zpracovatelé vzájemně spolupracovali a jako plnění smluv odevzdali stejné nebo obdobné, případně související výstupy. Přestože předmět plnění tří z těchto smluv tvořil prokazatelně jeden funkční celek, uzavřel ČTÚ smlouvy na základě samostatných přímých zadání v krátkém časovém sledu. Postupoval tak v rozporu se zákonem č. 134/2016 Sb.³, když veřejnou zakázku neoprávněně rozdělil. Zároveň ČTÚ na základě takto uzavřených smluv uhradil částku 4 685 145 Kč. Dle NKÚ se jedná o skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně.
2. **a) Dosažený výnos z aukce kmitočtů byl nižší, než ČTÚ plánoval.** ČTÚ plánoval v rozpočtu na rok 2020 aukcí kmitočtů získat pro státní rozpočet 7 mld. Kč. Vyvolávací ceny jednotlivých aukčních bloků stanovil na základě cen aukcí kmitočtů v zahraničí, přičemž součet vyvolávacích cen činil 5,3 mld. Kč. Skutečný celkový příjem z aukce pak činil 5,6 mld. Kč. Příjem z aukce ovlivnila skutečnost, že stávající operátoři o bloky pásma 700 MHz při aukci mezi sebou výrazně nesoutěžili.
b) Snížení ceny mobilních dat a zvýšení konkurence na trhu elektronických komunikací zatím nebylo aukcí kmitočtů z roku 2020 dosaženo. Naplnění tohoto cíle mělo být dosaženo dvěma nástroji – národním roamingem a velkoobchodními nabídkami pro virtuální operátory. Do doby ukončení kontroly se ani jeden z nástrojů reálně v praxi neuplatnil, a nevedl tak ke zvýšení konkurence a následnému tlaku na snížení cen mobilních dat.
3. **a) ČTÚ vyplácel kompenzace za poskytování základních poštovních služeb až s několikaletým zpožděním.** Hlavním faktorem tohoto zdržení byla délka notifikace veřejné podpory u Evropské komise, kterou mohl ČTÚ ovlivnit jen minimálně.
b) Objem poskytovaných základních poštovních služeb dlouhodobě klesal, náklady na jejich poskytování však rostly. Objem poskytnutých základních poštovních služeb mezi roky 2013 a 2020 klesl na polovinu a celkové náklady se téměř zdvojnásobily. Zatímco v roce 2013 byl průměrný jednotkový náklad 2 Kč za poskytnutou službu, v roce 2020 průměrný jednotkový náklad vzrostl na 7,4 Kč za poskytnutou službu.
c) Úsporu nákladů na poskytování základních poštovních služeb a vyšší zájem o poštovní licenci může přinést změna nařízení vlády. Významnou část nákladů základních poštovních služeb, které proplácí ČTÚ držitelé poštovní licence, tvoří náklady na provozovny (pošty). Jejich povinný počet stanoví nařízení vlády⁴ ve výši 3 200. Dle výpočtu ČTÚ z roku 2015

² ČTÚ stanovuje v souladu s ustanovením § 52 zákona č. 127/2005 Sb. opatřením obecné povahy relevantní trhy v oboru elektronických komunikací včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly. Opatřením čj. ČTÚ-10 089/2021-611 ČTÚ mimo jiné stanovil relevantní trh č. 3 – velkoobchodní trh přístupu k mobilním službám.

³ Ustanovení § 2 odst. 3, § 6 odst. 1 až 3, § 18 odst. 1 a 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

⁴ Nařízení vlády č. 178/2015 Sb., o stanovení minimálního počtu provozoven pro poskytování základních služeb.

zahrnujícího i dostupnost a hustotu pošt a kvalitu služeb⁵, by jich ale postačilo jen 2 100. Vysoký počet povinných pošt je jednou z příčin nízkého zájmu o poštovní licenci.

4. **Způsob, jakým ČTÚ provádí kontrolu nároků oprávněných osob na slevu plynoucí z využívání některých dílčích služeb univerzální služby, je neefektivní.** Kontrola založená na prvotních písemných dokladech je administrativně a časově náročná a omezena ve svém rozsahu. Potřebné informace jsou obsaženy v *Jednotném informačním systému práce a sociálních věcí*, do kterého nemá ČTÚ povolený přístup. Jeho povolením by se způsob kontroly této agendy zefektivnil.

II. Informace o kontrolované oblasti

Český telekomunikační úřad byl zřízen zákonem č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, ke dni 1. července 2000 jakožto samostatný správní úřad. V roce 2005 se ČTÚ novelou zákona č. 95/2005 Sb.⁶ stal ústředním orgánem státní správy⁷ a přešly na něj kompetence v oblasti elektronických komunikací a poštovních služeb. ČTÚ je organizační složkou státu, správcem rozpočtové kapitoly 328 – *Český telekomunikační úřad*, je účetní jednotkou a veřejným zadavatelem. V čele ČTÚ stojí předseda Rady ČTÚ, kterého jmenuje a odvolává vláda ČR na návrh ministra průmyslu a obchodu. ČTÚ sídlí v Praze a má sedm regionálních pracovišť (v Brně, Českých Budějovicích, Plzni, Karlových Varech, Ústí nad Labem, Hradci Králové a Ostravě).

Působnost ČTÚ je dána především zákonem č. 127/2005 Sb. a zákonem č. 29/2000 Sb.⁸. Na základě těchto zákonů ČTÚ:

- a) vykonává **správu rádiového spektra**. ČTÚ odpovídá za jeho účelné využití. Při jeho správě sestavuje ČTÚ plán využití kmitočtového spektra a návrh plánu přidělení kmitočtových pásem včetně jeho změn, uděluje individuální oprávnění k využívání rádiových kmitočtů, uděluje přiděly rádiových kmitočtů včetně souhlasu k jejich převodu, koordinuje rádiové kmitočty a kmitočtová pásma a kontroluje využívání rádiového spektra. V roce 2020 ČTÚ realizoval výběrové řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů pro zajištění sítí elektronických komunikací v kmitočtových pásmech 700 MHz a 3400–3600 MHz;
- b) ukládá povinnost poskytovat **dílčí služby univerzální služby**¹ v elektronických komunikacích definované v zákoně č. 127/2005 Sb. Pokud ČTÚ shledá, že některá z definovaných dílčích služeb univerzální služby není poskytována na území ČR v potřebném rozsahu, kvalitě a cenové hladině na komerční bázi, uloží ČTÚ povinnost jí poskytovat. Za takto uloženou povinnost náleží poskytovateli dané dílčí služby úhrada čistých nákladů či úhrada ztráty

⁵ Vyhláška č. 464/2012 Sb., o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování.

⁶ Zákon č. 95/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁷ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

⁸ Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách).

z poskytování dané dílčí služby. Na poskytovatele dílčí služby univerzální služby vyhlašuje ČTÚ výběrové řízení;

- c) **analyzuje a stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací** v souladu se zákonem č. 127/2005 Sb., včetně kritérií pro vymezení relevantního trhu a kritérií pro hodnocení významné tržní síly. V definovaných relevantních trzích ČTÚ zkoumá, zda jsou efektivně konkurenční;
- d) plní roli nezávislého **správního a regulačního orgánu v oblasti poštovních služeb** a ukládá povinnost poskytovat základní poštovní služby (dále také „základní služby“). Zákon č. 29/2000 Sb. vymezuje **základní služby** v rozsahu:
- dodání poštovních zásilek do 2 kg,
 - dodání poštovních balíků do 10 kg,
 - dodání peněžní částky poštovním poukazem,
 - dodání doporučených zásilek,
 - dodání cenných zásilek,
 - bezúplatné dodání poštovních zásilek do 7 kg pro nevidomé osoby,
 - poštovní služby zajišťované na základě závazků vyplývajících ze členství ČR ve Světové poštovní unii⁹.

Platná právní úprava stanoví požadavky na poskytování základních služeb – technickou specifikaci jednotlivých základních služeb, kvalitativní požadavky vč. jejich dostupnosti. ČTÚ má dle zákona o poštovních službách v souvislosti se základními službami mj. provádět analýzy všeobecné dostupnosti základních služeb, přezkoumávat nutnost uložení povinnosti poskytovat a zajišťovat základní služby, vyhlašuje výběrové řízení na držitele poštovní licence, uděluje poštovní licenci, která ukládá jejímu držiteli povinnost provozovat základní poštovní služby za stanovených podmínek. ČTÚ přezkoumává plnění povinností uložených držiteli poštovní licence. Poskytováním a zajišťováním základních služeb vznikají držiteli poštovní licence náklady a výnosy (jejich rozdílem jsou tzv. čisté náklady), které by mu bez uložení této povinnosti nevznikaly. Držitel poštovní licence může požádat o kompenzaci čistých nákladů představujících nespravedlivou finanční zátěž, a to do výše zákonného limitu.

Celková výše účetní hodnoty dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku dosáhla k 31. prosinci 2021 celkem 701 949 855 Kč. ČTÚ měl v době ukončení kontroly NKÚ příslušnost hospodaření ke třem stavbám a 27 pozemkům v celkové účetní hodnotě 514 907 610 Kč, jež byly ve vlastnictví ČR, případně na nichž měla ČR spoluvlastnický podíl. V roce 2018 a 2020 pořídil ČTÚ nemovitý majetek za celkovou pořizovací cenu 3 526 564 Kč. Jednalo se o 10 parkovacích stání v budově sídla ČTÚ a pět parkovacích stání v Brně, pořízených zejména za účelem parkování měřicích vozů vybavených speciální technikou. Movitý majetek ČTÚ pořídil v kontrolovaném období let 2018 až 2022 v celkové hodnotě 110 758 540,45 Kč.

⁹ Služba mezinárodních odpovědek, služba odpovědních zásilek v mezinárodním styku, služba dodání tiskovinyvého pytle, služba dodání doporučeného tiskovinyvého pytle.

Tabulka č. 1: Příjmy a výdaje ČTÚ v letech 2018 až 2021 (v Kč)

	2018	2019	2020	2021
Příjmy celkem	1 065 770 319,00	856 328 896,00	862 801 050,00	6 696 772 491,00
Výdaje celkem	2 488 500 877,69	1 170 855 075,18	967 222 568,85	697 117 241,39
Výdaje na úhradu čistých nákladů držitelů poštovní licence	1 800 000 000,00	500 000 000,00	300 000 000,00	0,00
Výdaje na úhradu univerzální služby	108 787 309,54	104 039 424,72	93 337 050,48	90 477 804,82
Provozní výdaje na činnost ČTÚ, v tom:	579 713 568,15	566 815 650,46	573 885 518,37	606 639 436,57
– kapitálové výdaje				
• Program ev. č. 128 02	23 041 885,54	25 274 150,85	35 257 660,33	22 676 638,95
• Program ev. č. 128 03	-	-	-	21 666 198,36
– platy a podobné a související výdaje	399 659 064,00	406 902 968,00	421 406 553,00	411 268 090,00

Zdroj: výroční zprávy ČTÚ, účetnictví ČTÚ.

Příjmy ČTÚ byly tvořeny zejména příjmy ze správy rádiového spektra a ze správy čísel a správnými poplatky. V roce 2021 se v příjmech projevily výsledky výběrového řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů pro zajištění sítí elektronických komunikací v kmitočtových pásmech 700 MHz a 3400–3600 MHz vyhlášeného v roce 2020, které se finančně vypořádalo na přelomu let 2020 a 2021. Příjem z udělených práv k užívání rádiových kmitočtů činil 5,596 mld. Kč.

Nejvyšší výdaje ČTÚ v kontrolovaném období let 2018 až 2022 tvořily úhrady držitelů poštovní licence podle zákona o poštovních službách. Významnou položkou výdajů byly úhrady ztráty z poskytování dílčích služeb univerzální služby v telekomunikacích. Z provozních výdajů ČTÚ byly nejvýznamnější položkou platy a obdobné a související výdaje, které představovaly 70 % provozních výdajů ČTÚ.

ČTÚ je od roku 2016 správcem programu ev. č. 128 02 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny ČTÚ* a od roku 2021 programu 128 03 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny ČTÚ*. Oba programy se člení na dva podprogramy, z nichž jeden je zaměřen na pořízení a obnovu informačních a komunikačních technologií ČTÚ a druhý je zaměřen na nákup a obnovu techniky a kancelářského vybavení.

III. Rozsah kontroly

Cílem kontroly bylo prověřit u vybraných oblastí hospodaření, zda Český telekomunikační úřad nakládá s peněžními prostředky a majetkem státu účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolou bylo podrobeno hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými byl příslušný hospodařit ČTÚ. Kontrola prověřila nákupy nemovitého majetku, na vzorku nákupy movitého majetku, uzavírání nájemních smluv a pořízení externích právních

a poradenských služeb. Kontrole byl podroben postup ČTÚ dle zákona č. 29/2000 Sb. při stanovení a úhradě čistých nákladů držitele poštovní licence a při výběru držitele poštovní licence. Kontrolou byl rovněž prověřen postup ČTÚ dle zákona č. 127/2005 Sb. při výběru poskytovatele dílčích služeb univerzální služby v elektronických komunikacích a postup ČTÚ při stanovení a úhradě čistých nákladů a ztráty vzniklých z poskytování dílčích služeb univerzální služby elektronických komunikací dle zákona č. 127/2005 Sb. Jelikož ČTÚ vykonává správu radiového spektra a příjmy z této správy jsou příjmem státního rozpočtu, byl kontrole podroben postup ČTÚ při přípravě a realizaci výběrového řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů pro zajištění sítí elektronických komunikací v kmitočtových pásmech 700 MHz a 3400–3600 MHz. Výběrové řízení proběhlo v roce 2020.

Kontrolovaný objem příjmů z aukce rádiových kmitočtů činil 5 596 000 000 Kč. Na straně výdajů stanovil NKÚ kontrolovaný objem jako součet hodnoty pořízeného nemovitého majetku, vzorku pořízeného movitého majetku a vzorku pořízených služeb v období let 2018 až 2022 v celkové výši 86 712 593 Kč. Součástí kontrolovaného objemu jsou dále úhrady čistých nákladů a ztráty za poskytování dílčích služeb univerzální služby v elektronických komunikacích za zúčtovací období let 2017 až 2020 v celkové výši 396 641 590 Kč (vyplacené v letech 2018 až 2021). Kontrolovaný objem na úrovni systému zahrnuje čisté náklady držitele poštovní licence vykázané v žádostech o úhradu za zúčtovací období let 2018 až 2020 ve výši 7 415 924 744 Kč.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2018 až 2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Hospodaření ČTÚ

ČTÚ v souladu se svojí zákonnou povinností¹⁰ stanovil v květnu 2021 relevantní trhy v oboru elektronických komunikací včetně relevantního trhu č. 3 – velkoobchodní trh přístupu k mobilním službám. Po stanovení relevantního trhu musí ČTÚ ze zákona provést jeho analýzu. Tuto analýzu zpracovalo pro ČTÚ šest externích dodavatelů. Pěti dodavatelům ČTÚ zadal zpracování jednotlivých částí analýzy formou veřejné zakázky malého rozsahu napřímo. Tyto zakázky pokrývaly zpracování samotné analýzy relevantního trhu č. 3, projednání a vypořádání připomínek vzešlých z veřejné konzultace včetně vypořádání připomínek, projednání analýzy s Úřadem na ochranu hospodářské soutěže a zpracování podkladů pro zahájení notificačního procesu u Evropské komise. Šestý dodavatel se na této analýze podílel poskytováním poradenství na základě smlouvy o právním poradenství, která se týkala i dalších oblastí působnosti ČTÚ. Za tyto služby uhradil ČTÚ celkem 6 035 570 Kč bez DPH.

¹⁰ Ustanovení § 52 zákona č. 127/2005 Sb.

Neoprávněné rozdělení veřejné zakázky v rozporu s právním předpisem

Pět smluv na zpracování analýzy relevantního trhu č. 3, na její následné projednání v rámci veřejné konzultace a spolupráci v rámci notifikace u Evropské komise uzavřel ČTÚ napřímo s pěti dodavateli bez výběrového řízení v rozmezí 19 dnů. Tito dodavatelé v průběhu analýzy relevantního trhu č. 3 úzce spolupracovali. Tři dodavatelé spolupracovali do takové míry, že se jejich výstupy výrazně překrývaly a lišily se pouze formálně. Jedním z jejich výstupů byla samotná analýza relevantního trhu č. 3, druhým jejich výstupem pak byla stejná analýza, pouze ve formátu pro veřejnou konzultaci. Součástí obou výstupů pak byl i návrh regulace relevantního trhu č. 3. NKÚ zjistil, že ČTÚ definoval jednotlivé části analýzy, kterou mají tito tři dodavatelé zpracovat, a to včetně stanovení přesného podílu prací. Takto definované zadání dokládá, že se ve skutečnosti jednalo o analýzu, která tvořila jeden funkční celek. I přes tento fakt ČTÚ zvolil pro zadání veřejné zakázky na analýzu relevantního trhu č. 3 formu veřejné zakázky malého rozsahu zadanou přímo konkrétním dodavatelům, bez provedení zadávacího řízení podle zákona o zadávání veřejných zakázek.

Výše popsaným postupem tak ČTÚ porušil zákon o zadávání veřejných zakázek, když neoprávněně rozdělil veřejnou zakázku¹¹ a neuzavřel smlouvy na základě zadávacího řízení a omezil tím okruh možných dodavatelů. Přestože tyto tři smlouvy tvoří jeden funkční celek, ČTÚ nesečetl předpokládané hodnoty jednotlivých veřejných zakázek, jak požadoval zákon o zadávání veřejných zakázek. Ten ukládal, aby zadavatel stanovil předpokládanou hodnotu všech plnění, která tvoří jeden funkční celek a jsou zadávána v časové souvislosti, a podle její výše pak zjistil, jaké zadávací řízení má použít¹².

ČTÚ tímto porušil zásadu transparentnosti, zákaz diskriminace a zásadu rovného zacházení¹³. Za tyto tři smlouvy ČTÚ uhradil celkem 4 685 145 Kč včetně DPH, což NKÚ vyhodnotil jako skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Hospodaření s majetkem bez nedostatků

NKÚ také kontroloval pořizování a využívání nemovitého a movitého majetku a nájemní vztahy ČTÚ. NKÚ v těchto oblastech nezjistil v kontrolovaném období pochybení při nakládání s peněžními prostředky státu.

2. Aukce kmitočtů

ČTÚ v roce 2020 provedl výběrové řízení formou aukce, jehož předmětem bylo udělení práv k využívání rádiových kmitočtů 703–733 MHz, 758–788 MHz (souhrnně označováno jako pásmo 700 MHz)¹⁴ a 3400–3600 MHz¹⁵. Tato pásma byla určena jako primární pro rozvoj sítí páté generace (5G). Držitelé kmitočtů provádějí update sítí na 5G v různé míře i u jiných pásem

¹¹ Ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 134/2016 Sb.

¹² Ustanovení § 18 odst. 1 a 2 zákona č. 134/2016 Sb.

¹³ Ustanovení § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 134/2016 Sb.

¹⁴ Pásmo je vhodné pro celoplošné pokrytí.

¹⁵ Pásmo je vhodné pro kapacitní pokrytí.

(1800 MHz a 2100 MHz), pokud jsou tato pásma určena k poskytování hlasových a mobilních datových služeb. Usnesením vlády ze dne 27. ledna 2020 č. 84¹⁶ obdržel ČTÚ doporučení, aby při aukci kmitočtů nastavil takové podmínky, aby mimo jiné došlo ke snížení ceny mobilních dat pro koncové spotřebitele na evropsky srovnatelnou úroveň. ČTÚ aukci připravoval od roku 2018 a do vyhlášení aukce dne 7. srpna 2020 její podmínky na základě veřejných konzultací a na základě usnesení vlády dvakrát upravoval. Do 30. září 2020 byl termín pro doručení žádostí o využívání rádiových kmitočtů a vlastní aukce proběhla ve dnech 10. až 13. listopadu 2020 elektronickou formou. Celkem se do aukce přihlásilo sedm zájemců o přiděl kmitočtů. V průběhu celého výběrového řízení byly zájemci anonymní a jejich jména byla zveřejněna až po ukončení aukce.

Příjem z aukce kmitočtů činil 5,6 mld. Kč oproti plánovaným 7 mld. Kč.

Kmitočtová pásma byla rozdělena do jednotlivých bloků. Kmitočtové pásmo 700 MHz bylo rozděleno na aukční bloky kategorie A, kmitočtové pásmo 3400–3600 MHz na aukční bloky kategorie B. Vyvolávací cenu jednotlivých bloků, která činila celkem 5,26 mld. Kč, stanovil ČTÚ na základě benchmarkingu cen aukcí kmitočtů, které proběhly v evropských zemích pro kmitočty využitelné pro síť 5G. ČTÚ plánoval příjem státního rozpočtu na rok 2020 z aukce ve výši 7 mld. Kč, ale v důsledku realizace aukce ke konci roku 2020 tento údaj aktualizoval a přesunul očekávaný příjem z aukce na rok 2021, kde už ovšem uvedl částku 5,26 mld. Kč, která odpovídala vyvolávací ceně aukce. Skutečný příjem z aukce činil 5,596 mld. Kč.

Pásmo 700 MHz bylo v aukci rozděleno mezi stávající velké operátory bez výrazného soutěžení o vyšší cenovou nabídku.

Aukce měla 20 kol, v každém kole probíhala dražba zvlášť na bloky v kmitočtovém pásmu 700 MHz a 3400–3600 MHz. U aukce pásma 700 MHz byl vyhrazen jeden blok uchazečům, kteří nebyli stávajícími operátory. Vzhledem k tomu, že noví operátoři zájem neprojeví, bylo umožněno ucházet se o tento blok stávajícím operátorům. Přestože aukce měla celkem 20 kol, v pásmu 700 MHz proběhla aktivně pouze tři kola. Pásmo 700 MHz, které ČTÚ rozdělil na tři bloky, získali stávající tři operátoři. Při aukci dvou z těchto bloků ale soutěž o vyšší cenovou nabídku v podstatě neproběhla, protože o každý blok projevil zájem vždy jeden ze dvou stávajících operátorů a každý z nich získal příslušný blok za vyvolávací cenu. Třetí blok, o který projeví zájem za vyvolávací cenu v prvním kole aukce všichni stávající operátoři, tak zůstal třetímu stávajícímu operátorovi, který blok získal ve druhém kole za cenu o 70 mil. Kč vyšší, než činila jeho vyvolávací cena.

¹⁶ Usnesení vlády České republiky ze dne 27. ledna 2020 č. 84, *k návrhu podmínek provedení výběrového řízení prostřednictvím aukce na udělení práv k využívání rádiových kmitočtů pro zajištění sítí elektronických komunikací v kmitočtových pásmech 700 MHz a 3400–3600 MHz.*

Nástroje k zajištění vyšší konkurence a snížení cen mobilních dat se zatím v praxi neuplatnily. Jeden z nich nebude od roku 2026 již využitelný.

Ke zvýšení konkurence na trhu elektronických komunikací v ČR stanovil ČTÚ v podmínkách aukce a následně ve vydaném rozhodnutí o přidělech kmitočtů v pásmu 700 MHz pro jejich držitele dva závazky:

- **závazek národního roamingu.** Tento závazek se týká pouze držitele přidělu třetího aukčního bloku. Ten musí na základě smlouvy umožnit tzv. oprávněným zájemcům využívání všech kmitočtových pásem držitele tohoto bloku. Tato podmínka se tedy vztahuje i na jiná kmitočtová pásma, která držitel tohoto třetího bloku vydražil v předchozích aukcích. Oprávněnými zájemci se rozumí držitelé kmitočtů v pásmech 3400–3800 MHz¹⁷, kteří nejsou zároveň stávajícími operátory a splní pro využívání národního roamingu podmínku, že prostřednictvím vlastní sítě elektronických komunikací ve standardu 5G pokryjí alespoň 10 % obyvatelstva ČR. Pro využití národního roamingu musí oprávnění zájemci do 30. června 2025 pokrýt vlastní sítí 30 % obyvatelstva ČR. Tento závazek je platný do 30. června 2029, po tomto datu již tato služba nemusí být držitelem třetího bloku poskytována. **V době ukončení kontroly ani jeden oprávněný zájemce nesplnil podmínky pro využívání národního roamingu;**
- **závazek velkoobchodní nabídky.** Tento závazek se vztahuje na všechny držitele přidělu kmitočtů v pásmu 700 MHz. Jeho cílem je vytvořit podmínky pro poskytování služeb elektronických komunikací prostřednictvím provozovatele sítí v pásmu 700 MHz¹⁸ i pro ty zájemce, kteří nemají vybudovanou vlastní infrastrukturu a kteří uzavrou s držitelem přidělu v pásmu 700 MHz smlouvu. Jedná se zejména o tzv. virtuální operátory. Platnost tohoto závazku stanovil ČTÚ do 24. února 2026. Poté již bude na rozhodnutí držitele kmitočtů, zda umožní působení virtuálních operátorů ve své síti. **V době ukončení kontroly NKÚ byly předloženy velkoobchodní nabídky operátorů pro přístup k síti 700 MHz ve fázi prověřování ze strany ČTÚ.**

Pro využití velkoobchodní nabídky virtuálními operátory a národního roamingu oprávněnými zájemci je zásadní pokrytí dostatečného počtu obyvatel a území ČR, aby mohl konkrétní virtuální operátor představit takovou nabídku služeb, která bude cenově výhodná jak pro zákazníky, tak pro samotného virtuálního operátora. To je podmíněno zejména dostatečným územním pokrytím sítí 5G, které zahrnuje vysoký počet potenciálních uživatelů sítě. K 30. červnu 2022 pouze jeden operátor provozoval síť v pásmu 700 MHz a pokrýval jimi 32 % území ČR (19 % obyvatel ČR). Ostatní dva operátoři provozovali síť v pásmu 3400–3600 MHz s pokrytím 0,1 %, resp. 24 % obyvatel ČR.

Do doby ukončení kontroly se závazek národního roamingu ani velkoobchodní nabídky stanovený držitelům kmitočtů v pásmu 700 MHz reálně v praxi neuplatnil, a nevedl tak ke zvýšení konkurence a následnému tlaku na snížení cen mobilních dat. ČTÚ nastavil podmínky

¹⁷ Součástí podmínek aukce byl také závazek refarmingu pro držitele přidělu v pásmu 3400–3600 MHz. Ti museli umožnit scelení nově přidělených kmitočtů s kmitočty, které drží v pásmu 3600–3800 MHz tak, aby celé kmitočtové pásmo 3400–3800 MHz bylo tvořeno spojitými bloky jednotlivých držitelů přidělů.

¹⁸ Tato povinnost se vztahuje i na další kmitočty, které daný držitel přidělu získal v předchozích výběrových řízeních pro pásma 800 MHz, 1800 MHz a 2600MHz.

aukce tak, že v okamžiku, kdy budou mít držitelé přidělu kmitočtů v pásmu 700 MHz splněnu povinnost dosáhnout dostatečného vysokého pokrytí sítěmi 5G, nebudou mít již povinnost poskytovat velkoobchodní nabídky. Tím tak přestane být využitelný jeden z nástrojů, kterým má být dosaženo zvýšení konkurence na trhu elektronických komunikací.

Konkurence na trhu elektronických komunikací v ČR není dostatečná a ceny mobilních dat a volání jsou jedny z nejvyšších v Evropské unii.

V současné době jsou ceny mobilních dat a volání v ČR jedny z nejvyšších v Evropské unii. Tuto skutečnost dokládá jak [mezinárodní srovnání](#)¹⁹, které NKÚ zpracoval, tak [studie](#)²⁰ zpracovaná v roce 2022 pro Evropskou komisi, publikovaná dne 28. července 2022. Pokusy ze strany ČTÚ zavést regulaci cen byly do doby ukončení kontroly Evropskou komisí zamítnuty. Evropská komise nedoporučuje²¹ regulovat trh s mobilními daty.

Příklad vedoucí ke snížení ceny volání a mobilních dat:

NKÚ uvádí příklad úspěšného výsledku aukce kmitočtů, který vedl ke snížení ceny volání a mobilních dat ve Francii vstupem čtvrtého infrastrukturního operátora. Ten získal licenci na využívání kmitočtů v roce 2010 a svoji síť spustil v roce 2012. Do roka pak nastalo snížení cen volání a mobilních dat v průměru o 40 %. Postup Francie při udělování licence byl prověřován Evropskou komisí, která v jejím postupu nespatořovala státní podporu a naopak konstatovala, že v jejím postupu byl kladen důraz na konkurenceschopnost a hospodářskou soutěž. Detailní popis situace a postupu Francie je dostupný na: https://ec.europa.eu/competition/publications/cpn/2011_3_6_en.pdf.

3. Čisté náklady základních poštovních služeb

Členské státy EU jsou povinny na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES²² ve veřejném zájmu zajišťovat poskytování základních poštovních služeb. Jejich poskytování zajišťuje ČR prostřednictvím držitele poštovní licence. Pro období let 2013 až 2017 určil držitele poštovní licence zákon č. 221/2012 Sb.²³ a od roku 2018 vybírá držitele poštovní licence výběrovým řízením ČTÚ. V období let 2013 až 2017 a let 2018 až 2022 byla držitelem poštovní licence Česká pošta, s.p. (dále jen „Česká pošta“). Ta byla jediným účastníkem výběrového řízení na držitele poštovní licence pro období let 2018 až 2022, nesplnila však

¹⁹ NKÚ: *Mezinárodní srovnání cen volání a mobilních dat* ©2022. Datová příloha je dostupná z: <https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=12787>.

²⁰ *Mobile and Fixed Broadband Prices in Europe in 2021 | Shaping Europe's digital future (europa.eu)*, dostupné z <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/mobile-and-fixed-broadband-prices-europe-2021>. Srovnání cen mobilních dat je od str. 111, popis situace v ČR je popsán v příloze na str. 174–180.

²¹ Doporučení Komise (EU) 2020/2245 ze dne 18. prosince 2020, *o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací, které připadají v úvahu pro regulaci ex ante podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1972, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace*.

²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997, *o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby vč. jejich změn*.

²³ Zákon č. 221/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tento zákon liberalizoval poštovní trh a po uplynutí přechodného období podmiňuje udělení poštovní licence výběrem na základě výběrového řízení na držitele poštovní licence.

jednu z podmínek účasti ve výběrovém řízení, a ČTÚ proto její žádost o udělení licence zamítl. S ohledem na nutnost zajistit poskytování základních služeb v období let 2018 až 2022 rozhodl ČTÚ v souladu se zákonem o poštovních službách²⁴ o udělení poštovní licence napřímo České poště, neboť byla jediným provozovatelem v ČR schopným zajistit poskytování základních služeb za podmínek stanovených příslušnou právní úpravou. Pro období let 2023 až 2024 vypsal ČTÚ v roce 2022 výběrové řízení na držitele poštovní licence, kterého se Česká pošta zúčastnila jako jediný uchazeč. Splnila podmínky výběrového řízení a stala se držitelem poštovní licence na období let 2023 až 2024. NKÚ ověřoval nastavení podmínek obou vyhlášených výběrových řízení na držitele poštovní licence a zjistil, že ČTÚ tyto podmínky nastavil v souladu s platnou právní úpravou bez preference konkrétního provozovatele.

Nastavený systém ověřování čistých nákladů základních poštovních služeb nevykazoval nedostatky.

ČTÚ pravidelně kontroloval plnění povinností stanovených držiteli poštovní licence vč. kvality a způsobu poskytování základních služeb. Výsledky provedených kontrol zveřejňoval každoročně v souhrnné zprávě o plnění povinností uložených držiteli poštovní licence. Před vyhlášením výběrového řízení na držitele poštovní licence ČTÚ rovněž provedl přezkumy, v jejichž rámci analyzoval trh poštovních služeb. Při přezkumu v roce 2021 pro výběrové řízení na držitele poštovní licence v letech 2023 až 2024 ČTÚ zjistil, že část základních služeb již nemusí být v tomto období zajišťována držitelem poštovní licence, neboť jejich poskytování bylo pokryto obdobnými poštovními službami poskytovanými na komerční bázi v požadované kvalitě a dostupnosti. Jedná se o dodání poštovního balíku do 10 kg vnitrostátně a dodání poštovních zásilek do 2 kg vnitrostátně v rozsahu přesahujícím rozměr zásilky 35,3 × 25 × 2 cm nebo hmotnost 1 kg, které proto byly z povinnosti držitele poštovní licence v letech 2023 až 2024 vyjmuty.

Držitel poštovní licence má zákonný nárok požádat o kompenzaci tzv. čistých nákladů, které představují nespravedlivou finanční zátěž. Tato zátěž vzniká povinností poskytovat základní poštovní služby podle nastavených legislativních pravidel na celém území ČR, každý pracovní den bez ohledu na ekonomickou výhodnost. Držitel poštovní licence předkládá ČTÚ žádost o úhradu čistých nákladů za daný rok do 31. srpna následujícího roku. O čistých nákladech je držitel poštovní licence povinen vést oddělenou účetní evidenci, která podléhá kontrole ČTÚ a nezávislému auditu. Maximální výše kompenzace ze státního rozpočtu je stanovena zákonem o poštovních službách (tabulka č. 2).

NKÚ za kontrolované období ověřil, že nastavený systém výpočtu čistých nákladů, vedení oddělené účetní evidence a její pravidelné ověření spolu s následnou kontrolou výpočtu nákladů jsou dostatečným předpokladem, že držitel poštovní licence budou propláceny náklady, které souvisí se zajištěním a poskytováním základních služeb.

²⁴ Ustanovení § 22 odst. 9 zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách).

Tabulka č. 2: Čisté náklady držitele poštovní licence

Zúčtovací období	Výše čistých nákladů (v Kč)	Max. výše kompenzace čistých nákladů ze SR (v Kč)	Uhrazeno ze SR do 31.7.2022 (v Kč)	Datum úhrady	Podíl uhrazené kompenzace ze SR na čistých nákladech (v %)
2013	947 797 553	500 000 000	500 000 000	4. 9. 2019	52,8 %
2014	851 780 872	300 000 000	300 000 000	20. 2. 2020	35,2 %
2015	914 807 746	700 000 000	700 000 000	26. 3. 2018	76,5 %
2016	1 267 674 931	600 000 000	600 000 000	26. 3. 2018	47,3 %
2017	1 253 322 382	500 000 000	500 000 000	14. 12. 2018	39,9 %
2013–2017	5 235 383 484	2 600 000 000	2 600 000 000		49,7 %
2018	2 711 845 862*	1 500 000 000	---		---
2019	2 834 387 630*	1 500 000 000	---		---
2020	1 869 691 252*	1 500 000 000	---		---
2018–2020	7 415 924 744*	4 500 000 000	---		---

* Údaj dle žádosti držitele poštovní licence o úhradu čistých nákladů představujících nespravedlivou finanční zátěž.

Zdroj: Výroční zpráva Českého telekomunikačního úřadu za rok 2021, žádosti České pošty o úhradu čistých nákladů představujících nespravedlivou finanční zátěž za jednotlivé roky, interní doklady ČTÚ za roky 2018, 2019 a 2020 k průběhu ověřování výše čistých nákladů.

Dlouhý notifikační proces Evropské komise brzdil proplácení čistých nákladů základních poštovních služeb.

Úhrada čistých nákladů, které představují nespravedlivou finanční zátěž, podléhá notifikaci Evropské komise z důvodu prověření souladu poskytování těchto úhrad s pravidly veřejné podpory. Zákonem č. 221/2012 Sb. byl nastaven systém financování základních služeb z peněžních prostředků tzv. kompenzačního fondu, který nebyl součástí státního rozpočtu a do kterého měli přispívat ostatní poskytovatelé poštovních služeb. Tento mechanismus se stal předmětem několika soudních sporů některých poskytovatelů poštovních služeb s ČTÚ a rovněž předmětem kritiky ze strany Evropské komise. V souladu se zákonnou úpravou z roku 2015²⁵ a po ukončení notifikačního procesu v roce 2018 byly čisté náklady za období let 2015 až 2017 proplaceny v roce 2018 České poště ze státního rozpočtu prostřednictvím rozpočtové kapitoly ČTÚ. Na základě výzvy Evropské komise ke zrušení kompenzačního fondu rozhodla vláda ČR v březnu 2017²⁶, že také čisté náklady za roky 2013 a 2014 budou proplaceny ze státního rozpočtu prostřednictvím rozpočtové kapitoly ČTÚ. Úhradu těchto nákladů ve výši 800 mil. Kč provedl ČTÚ v roce 2019 a 2020 poté, co se rozhodnutí vlády promítlo do novelizace zákona č. 29/2000 Sb.²⁷ Pro období let 2018 až 2022 byl notifikační proces

²⁵ Zákon č. 319/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ Usnesení vlády České republiky ze dne 22. března 2017 č. 219, k návrhu opatření k zamezení vzniku případných škod a minimalizace rizik souvisejících s nemožností aplikovat ustanovení zákona o poštovních službách v části financování čistých nákladů představujících nespravedlivou finanční zátěž prostřednictvím tzv. kompenzačního fondu v souvislosti s šetřením Evropské komise pro možnou nedovolenou veřejnou podporu vůči České poště, s.p.

²⁷ Zákon č. 202/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 319/2015 Sb., kterým se mění

k proplácení čistých nákladů ukončen v červenci 2022, čisté náklady za období let 2018 až 2020 ČTÚ uhradil v srpnu 2022²⁸.

Podíl nákladů, který proplácel ČTÚ držitelé poštovní licence na základě zákonných limitů, činil až 61 % požadavku držitele licence.

Přehled výše čistých nákladů, jejich zákonných limitů a skutečných úhrad je uveden v tabulce č. 2. Za zajišťování a poskytování základních služeb v letech 2013 až 2017 uhradil ČTÚ České poště celkem 2,6 mld. Kč. Výše kompenzace ze státního rozpočtu se tak na úhradě čistých nákladů vynaložených Českou poštou podílela ze 49,7 %. Podíl státního rozpočtu v požadavku na úhradu čistých nákladů za období let 2018 až 2020 činil 60,7 %.

Náklady na poskytování základních poštovních služeb mezi roky 2013 a 2020 se zdvojnásobily, zatímco jejich objem klesl na polovinu.

Objem poskytovaných základních služeb klesl mezi roky 2013 a 2020 ze 477,6 milionu na 247,4 milionu kusů. Celkové náklady na jejich poskytování se ve stejném období zdvojnásobily z 948 mil. Kč na 1 870 mil. Kč (graf č. 1, tabulka č. 2). Snižování objemu poskytovaných základních služeb lze předpokládat i v následujících letech s ohledem na zákon č. 261/2021 Sb.²⁹, který automaticky zakládá všem právnickým osobám a fyzickým podnikajícím osobám datové schránky. Stejně tak si budou moci zřídit datovou schránku fyzické nepodnikající osoby, které od roku 2023 využijí pro komunikaci se státem některou z forem elektronické komunikace – eObčanku, bankovní identitu apod. Jedná se cca o 3 miliony datových schránek³⁰, s jejichž majiteli bude komunikovat stát elektronicky u všech typů doručování, a nebude tak nadále využívat základní poštovní služby. Čisté náklady mají převážně fixní charakter, což při poklesu počtu poskytovaných služeb vede k nárůstu jejich jednotkových nákladů. **Zatímco v roce 2013 byl průměrný jednotkový náklad 2 Kč za poskytnutou službu, v roce 2020 průměrný jednotkový náklad vzrostl na 7,4 Kč za poskytnutou službu.**

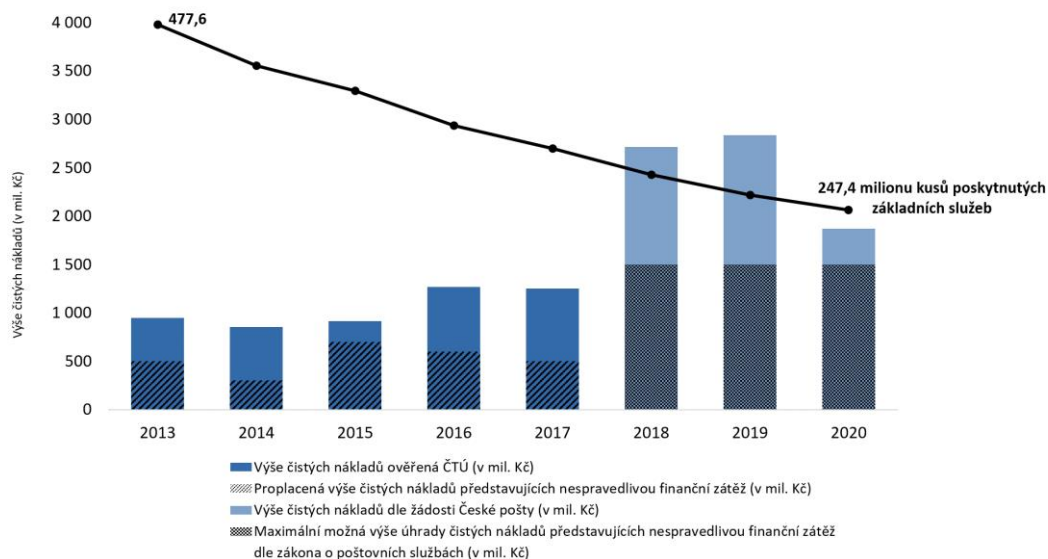
zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Dle monitorovací zprávy ČTÚ ze dne 23. září 2022 provedl ČTÚ úhradu čistých nákladů představujících nespravedlivou finanční zátěž za období let 2018–2020 dne 31. srpna 2022 ve výši 4,5 mld. Kč.

²⁹ Zákon č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci.

³⁰ Informace z konference eGovernmentu v Mikulově ze dne 6. září 2022 od provozovatele datových schránek, dostupné na <https://www.egovernment.cz/soubor/vitame-nove-uzivatele-datovych-schranek-ceska-posta/>.

Graf č. 1: Vývoj objemu poskytovaných základních služeb a výše čistých nákladů na jejich poskytování, včetně kompenzace čistých nákladů ze státního rozpočtu v období 2013 až 2020

Zdroj: výroční zprávy ČTÚ z let 2013 až 2020, žádosti České pošty o úhradu čistých nákladů z let 2018 až 2020.

Úsporu nákladů a vyšší zájem o poštovní licenci může přinést změna nařízení vlády.

Ze struktury čistých nákladů podle žádostí České pošty o jejich úhradu vyplývá, že nejvyšší podíl činily náklady na pobočkovou a doručovací síť. Náklady na doručovací síť poklesly v roce 2020, kdy Česká pošta upravila doručování u vybraných listovních zásilek na dvourychlostní systém jejich doručování (dle volby zákazníka v prioritním³¹ a v ekonomickém režimu³²). Přetrvával ale vysoký podíl nákladů na pobočkovou síť, který se zvýšil z 50 %, resp. 51 %, v letech 2018 a 2019 na 75 % v roce 2020 (tabulka č. 3). V letech 2018 až 2020 dosahovaly čisté náklady na pobočkovou síť cca 1,5 mld. Kč ročně. V důsledku rychle rostoucích cen energií lze očekávat jejich růst i v dalším období.

Tabulka č. 3: Struktura čistých nákladů v letech 2018 až 2020

	2018	2019	2020
Čisté náklady na pobočkovou síť	50 %	51 %	75 %
Čisté náklady na doručovací síť	43 %	44 %	16 %
Čisté náklady na podpůrné procesy	1 %	1 %	1 %
Nehmotné a tržní výhody*	3 %	3 %	5 %
Náklady kapitálu	2 %	2 %	3 %

Zdroj: interní doklady ČTÚ za roky 2018, 2019 a 2020 k průběhu ověřování výše čistých nákladů.

* Nehmotnými a tržními výhodami v souvislosti s držením poštovní licence jsou např.: právo uvádět do oběhu poštovní známky a ceniny, osvobození základních poštovních služeb od daně z přidané hodnoty. Nehmotné a tržní výhody snižují výši čistých nákladů.

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlení na celá čísla nemusí být součet v tabulce za jednotlivé roky 100 %.

³¹ Doručení zpravidla následující pracovní den po podání zásilky (D+1).

³² Doručení zpravidla druhý pracovní den po podání zásilky (D+2), Česká pošta poskytuje výhodnější cenu dodání.

Výše nákladů na pobočkovou síť vychází v současné době z platné právní úpravy (nařízení vlády č. 178/2015 Sb.), která stanoví povinnost poskytovat základní poštovní služby prostřednictvím nejméně 3 200 provozoven. Požadavky na dostupnost a hustotu provozoven jsou popsány v § 14 vyhlášky č. 464/2012 Sb., a to především ve vazbě na velikost a občanskou vybavenost obce a vzdálenost k provozovně. Na základě aplikace těchto požadavků ČTÚ v roce 2015 vypočetl, že ke splnění podmínek daných vyhláškou by bylo dostatečných 2 112 provozoven, a tudíž doporučil vládě ČR stanovit jejich minimální počet na 2 100. Nařízení vlády č. 178/2015 Sb. stanovilo ale minimální počet provozoven ve výši 3 200, což odpovídalo tehdejšímu počtu provozoven České pošty (3 217). Ve srovnání s ostatními státy v Evropě měla ČR v roce 2020 jednu z nejhustších sítí provozoven pro poskytování základních služeb³³. Z přezkumu provedeném ČTÚ v roce 2021 vyplynulo, že žádný z provozovatelů poštovních služeb v ČR s výjimkou České pošty nesplňoval vyhláškou stanovené požadavky na dostupnost a hustotu provozoven. **Snížením počtu provozoven pro poskytování základních služeb na úroveň požadavků vyhlášky by bylo možné dosáhnout významné úspory čistých nákladů. Zároveň by tento krok mohl zvýšit zájem ostatních provozovatelů poštovních služeb o poskytování těchto služeb pro stát a účastnit se výběrového řízení na držitele poštovní licence.**

4. Univerzální služba v elektronických komunikacích

Univerzální služba je stanovena zákonem o elektronických komunikacích. Jedná se o soubor dílčích služeb, které mají být dostupné všem koncovým uživatelům na celém území ČR v požadované kvalitě za dostupnou cenu. ČTÚ má tyto dílčí služby sledovat, přezkoumávat a v případě, že některé z dílčích služeb nejsou poskytovány v dostatečné kvalitě za přijatelné ceny komerčně, může rozhodnout o uložení povinnosti poskytovat takovou dílčí službu univerzální služby za stanovenou cenu. V případě uložení povinnosti poskytovat některou dílčí službu univerzální služby pak náleží jejímu poskytovateli podle zákona kompenzace čistých nákladů, případně úhrada ztráty z poskytování této služby.

V letech 2018 až 2022 ČTÚ uložil povinnost poskytovat celkem tři dílčí služby univerzální služby:

- přístup zdravotně postižených osob k veřejně dostupné telefonní službě – speciální koncová zařízení;
- zvláštní ceny nebo cenové plány pro osoby se zvláštními sociálními potřebami;
- veřejné telefonní automaty.

Ve všech třech případech vybral ČTÚ poskytovatele prostřednictvím výběrového řízení, účastníkem byl vždy jeden uchazeč, který podmínky splnil a ČTÚ této společnosti uložil povinnost poskytovat tyto služby. Za kalendářní roky 2017 až 2020 uhradil ČTÚ čisté náklady a ztrátu z poskytování dílčích služeb univerzální služby jejímu poskytovateli ve výši

³³ Evropská regulační skupina pro poštovní služby (ERGP): ERGP REPORT ON CORE INDICATORS FOR MONITORING THE EUROPEAN POSTAL MARKET, ERGP (21) 25, Report on Postal Core Indicators ze dne 28. ledna 2022, dostupné z: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/48634>.

396,6 mil. Kč. Při kontrole úhrad NKÚ nezjistil nevhodné nebo neúčelné nakládání s peněžními prostředky.

Kontrolu oprávněnosti slev pro osoby se zvláštními sociálními potřebami by ČTÚ zefektivnil, pokud by měl přístup do informačního systému státu, kterým v době kontroly nedisponoval.

Zvláštní ceny nebo cenové plány pro osoby se zvláštními sociálními potřebami jsou dílčí službou, která těmto osobám³⁴ umožňuje získat slevu 200 Kč³⁵ ze standardních cenových plánů poskytovatelů veřejně dostupné telefonní služby. Poskytovatel této dílčí služby má nárok na úhradu slevy ze státního rozpočtu prostřednictvím ČTÚ, který splnění podmínek pro úhradu kompenzace kontroluje. Využívání této služby mělo v období let 2017 až 2020 klesající tendenci, v roce 2017 této služby využívalo 33 068 osob, v roce 2020 pak 28 428 osob. Okruh osob s nárokem na slevu byl dne 1. ledna 2022³⁶ výrazně rozšířen o osoby s nízkými příjmy³⁷. ČTÚ nárok na poskytnutí slevy kontroloval na vzorku o velikosti 4 %, který každoročně obměňoval. Při kontrole ČTÚ vycházel z prvotních písemných dokladů poskytnutých od poskytovatele této dílčí služby. Údaje o osobách, které mohou mít nárok na tuto slevu, jsou obsaženy v *Jednotném informačním systému práce a sociálních věcí*, ČTÚ však nemá ze zákona umožněn přístup do tohoto systému. Lze předpokládat, že zvýšením počtu osob, kterým bude poskytována sleva, dojde k výraznému zatížení ČTÚ z hlediska kontroly. Zajištění přístupu do příslušného informačního systému státu by umožnilo ČTÚ vykonávat tuto kontrolu efektivnějším způsobem, než je kontrola písemných dokladů jednotlivých osob.

Seznam zkratk

5G	telekomunikační standard mobilní sítě páté generace
aukce kmitočtů	výběrové řízení za účelem udělení práv k využívání rádiových kmitočtů pro zajištění sítí elektronických komunikací v kmitočtových pásmech 700 MHz a 3400–3600 MHz
Česká pošta	Česká pošta, s.p.
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
EU	Evropská unie
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
SR	státní rozpočet
základní služby	základní poštovní služby vymezené zákonem č. 29/2000 Sb.

³⁴ Ustanovení § 43 zákona č. 127/2005 Sb.

³⁵ Nařízení vlády č. 109/2008 Sb., o podmínkách poskytování zvláštních cen veřejně dostupné telefonní služby, a nařízení vlády č. 500/2021 Sb., o podmínkách poskytování zvláštních cen hlasové komunikační služby a služby přístupu k internetu osobám se zvláštními sociálními potřebami.

³⁶ Zákon č. 374/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

³⁷ Ustanovení § 38 odst. 4 písm. a) a b) zákona č. 127/2005 Sb. ve znění účinném od 1. ledna 2022.

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu

Ročník 30.

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Jankovcova 1518/2, 170 04 Praha 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 430

E-mail: vestnik@nku.cz

Částka 6/2022 vyšla dne 30. prosince 2022

ISSN 1210-9703 (Print)

ISSN 1804-0608 (On-line)

